

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. _____
din _____
Chișinău

**cu privire la aprobarea Programului de implementare, pentru anii 2025-2027,
a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova
pentru anii 2023-2030**

În temeiul art. 6 lit. h) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 252, art. 412), cu modificările ulterioare, și urmare a aprobării Strategiei de Transformare Digitală a Republicii Moldova prin Hotărârea de Guvern nr. 650/2023 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 383-386, art. 900), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Programul de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 (în continuare - Program) (se anexează).

2. Autoritățile și instituțiile responsabile:

2.1. vor asigura realizarea măsurilor incluse în Planul de acțiuni al Programului de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 (Plan de acțiuni);

2.2. vor prezenta anual, până la data de 25 februarie, Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, precum și la solicitare, rapoarte despre implementarea Planului de acțiuni.

3. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării va prezenta Guvernului anual, până la data de 1 aprilie, raportul de progres generalizat privind implementarea Programului.

4. Finanțarea acțiunilor prevăzute în Program se va efectua din contul și în limita alocațiilor aprobate în aceste scopuri în bugetele autorităților/instituțiilor implicate, precum și din alte surse, conform legislației.

5. Controlul asupra executării prezentei Hotărâri se pune în sarcina Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării.

PRIM-MINISTRU

Dorin RECEAN

Contrasemnează:

**Viceprim-ministru,
ministrul dezvoltării economice și digitalizării**

Doina Nistor

**Programul de implementare, pentru anii 2025-2027,
a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030**

**Capitolul I.
INTRODUCERE**

1. Programul de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de Transformare Digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 (în continuare - Program) este un document de politici publice pe termen mediu (3 ani), elaborat în scopul implementării obiectivelor generale stabilite prin Strategia de Transformare Digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 650/2023 (în continuare - STDM) și propune un plan de acțiuni în vederea consolidării unei economii digitale reziliente și aliniate la modelul Uniunii Europene, modernizării infrastructurii digitale guvernamentale, creșterii alfabetizării digitale și gradului de acceptanță a produselor TIC, etc.
2. Programul este aliniat cu Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată prin Legea nr. 315/2022, și anume cu 3 din cele 4 priorități în jurul cărora sunt structurate obiectivele strategiei: Economia durabilă și inclusivă; Capital uman și social robust; Instituții oneste și eficiente; în timp ce Obiectivele specifice ale acestuia sunt aliniate la următoarele Obiective specifice ale SND:

Obiectivul specific 1.2. Dezvoltarea oportunităților pentru inovații și antreprenoriat;
Obiectivul specific 2.2. Asigurarea accesului universal la internet și la serviciile electronice;

Obiectivul specific 3.2. Formarea unor competențe transformatoare în sistemul educațional, axate pe nevoile de cunoștințe și aptitudinile de viitor;

Obiectivul specific 3.3. Dezvoltarea unui sistem accesibil, flexibil și relevant de educație continuă a adulților în perspectiva învățării pe tot parcursul vieții;

Obiectivul specific 7.1. Edificarea unei administrații publice integre, responsabile, eficiente, transparente și deschise pentru participarea cetățenilor la procesele de luare a deciziilor;

Obiectivul specific 7.2. Centrarea serviciilor publice pe nevoile oamenilor;

Obiectivul specific 7.3. Integrarea științei, a tehnologiilor și a datelor în procesul de guvernanță;

Obiectivul specific 9.3. Sporirea securității în funcționarea infrastructurilor și a sistemelor critice.

3. Totodată, Programul contribuie la realizarea apropierei legislației naționale ale Republicii Moldova de actele normative ale UE, conform art.102, cap.18 „Societate informațională” din Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, ratificat prin Legea 112/2014, precum și de instrumentele internaționale enumerate în mod special în anexa XXVIII B a Acordului de Asociere.
4. Programul va contribui la atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 953/2022: 9 – Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației (9.b - Sprijinirea, la nivel național, a dezvoltării tehnologiei, cercetării și inovării, inclusiv prin asigurarea condițiilor politice favorabile, în special pentru diversificarea industriei și creșterea valorii produselor; 9.c - *Creșterea semnificativă a accesului la tehnologia informației și comunicațiilor și promovarea accesului universal la internet până în 2030*) precum și indirect contribuie la realizarea: ODD 8 (Promovarea unei creșteri economice sustinute, deschise tuturor și durabile, precum și a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți); ODD 10 (Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta); ODD 12 (Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile) și; ODD 13 (Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor).
5. Acțiunile Programului sunt în deplină concordanță cu domeniile prioritare prevăzute de Strategia de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 126/2023) și de Programul de implementare a acesteia pentru anii 2023-2026, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 352/2023, implicit prin Obiectivul General 4 - *„Până la finalul anului 2030, Republica Moldova va avea o administrație publică eficientă, care dispune de practici democratice și oferă servicii de înaltă calitate cetățenilor și mediului de afaceri într-un mod transparent și eficient, prin utilizarea tehnologiilor moderne și a serviciilor inovatoare, care să respecte cerințele integrării europene printr-un proces administrativ imparțial, profesionist și responsabil”*.
6. De asemenea Programul se aliniază cu Strategia de dezvoltare „Educația 2030” și a Programului de implementare a acesteia pentru anii 2023-2025, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 114/2023, implicit Obiectivul general 6 - *„Îmbunătățirea funcționalității sistemului educațional prin implementarea eficientă a tehnologiilor digitale pentru asigurarea calității și sustenabilității educației”*.
7. Prezentul Program, prin acțiunile pe care le prioritizează, răspunde așteptărilor și necesităților semnalate de mediul de afaceri și mediul asociativ, aliniază agenda Guvernului în acest domeniu cu cele mai bune practici europene și internaționale de guvernare digitală, promovare a economiei digitale, consolidare a infrastructurii TIC, inclusiv cele mai recente provocări adresate la nivelul UE privind competitivitatea economiei comunitare, din care RM dorește să facă parte.
8. În plus, Programul este complementar și cu Cel de-al 5-lea Plan de acțiuni al Republicii Moldova pentru guvernare deschisă, pentru anii 2023-2025, elaborat pe platforma Comitetului de Coordonare pentru Guvernare Deschisă și aprobat prin Dispoziția Guvernului nr 158/2023, implicit prin domeniul prioritar 2. *Instituții guvernamentale deschise;*

9. Nu în ultimul rând, Programul este aliniat și complementar cu Moldova Growth Plan, cu focus pe integrarea în Digital Single Market, transpunerea și armonizarea cu legislația, standardele și normele cheie ale UE.
10. Programul urmărește crearea unui angajament național intersectorial larg și asumat pentru încorporarea aspectelor digitale în documentele de politici sectoriale, activitatea antreprenorială, educație, sănătate, guvernare, ș.a.
11. În Program sunt analizate impactul, costurile, riscurile, sunt stabilite instituțiile responsabile de implementare și procedura de monitorizare/raportare.
12. Ca rezultat al implementării programului, se prognozează o consolidare durabilă a sectorului TIC din țară, sporirea nivelului de adopție a tehnologiilor și inovației digitale în diverse sectoare ale societății și economiei naționale, răspândirea culturii cunoașterii, cercetării și dezvoltării de produse și servicii cu valoare adăugată înaltă, modernizarea sectorului public și a infrastructurii guvernamentale.
13. Prezentul Program este elaborat de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, cu suportul:
 - 1) Proiectului Tehnologiile Viitorului (FTA), finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și Regatul Suediei
 - 2) Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ)
 - 3) Fondului American pentru Întreprinderi Ucraina-Moldova (UMAEF).
14. Programul a fost elaborat în cadrul unui proces incluziv și dinamic, conținutul și acțiunile acestuia fiind discutate și validate în cadrul ședințelor Consiliului Național pentru Digitalizare instituit prin Ordinul nr. 165/2023 al Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, precum și Consiliului sectorial în domeniul asistenței externe pentru sectoarele coordonate de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării instituit prin Ordinul nr.60 din 20 mai 2024, membrii cărora sunt reprezentanți ai instituțiilor responsabile de implementarea acțiunilor aferente Programului, reprezentanți ai mediului academic și reprezentanții asociațiilor de business din sector. De asemenea, Programul a fost consultat extensiv cu experții Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova precum și experții Programului EU4Digital.

Capitolul II.

ANALIZA SITUAȚIEI CURENTE

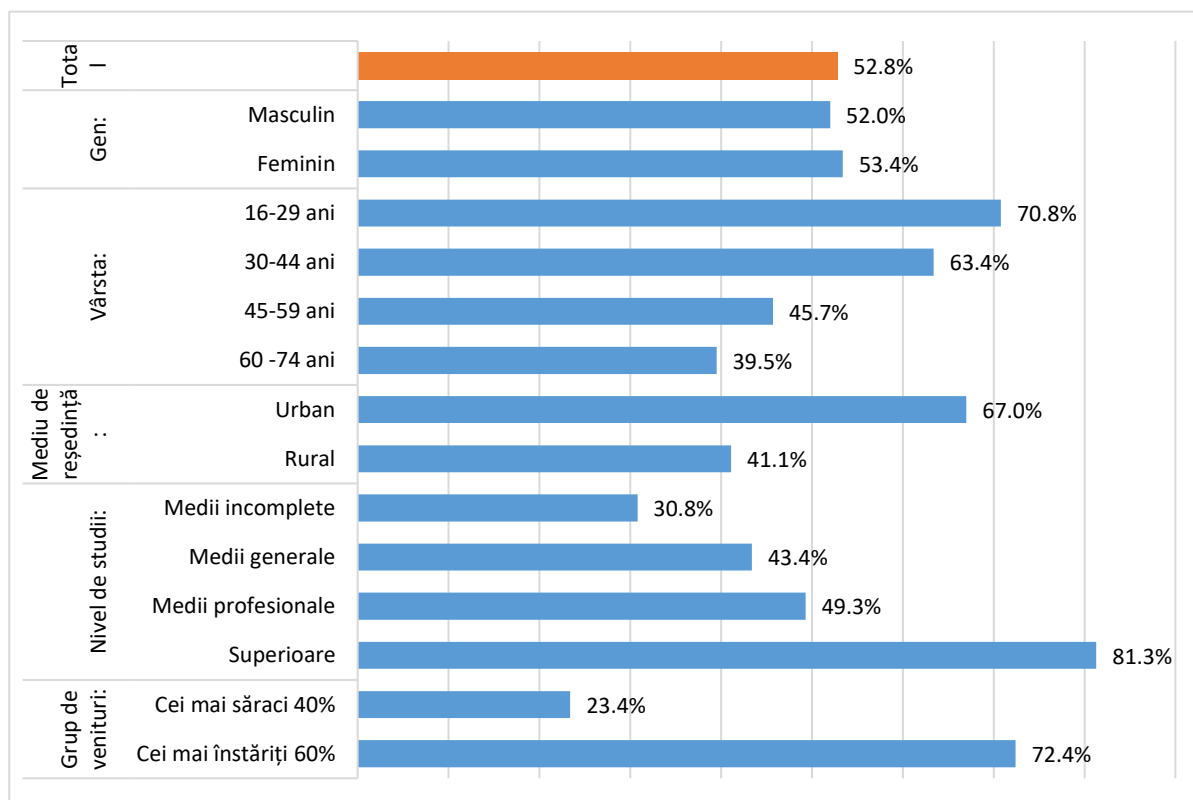
Secțiunea 1.

Dezvoltarea Societății Digitale

15. Potrivit Analizei de evaluare a gradului de pregătire pentru transformare digitală a Moldovei realizată de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în 2021, Moldova a obținut 4,1 puncte din 5, ceea ce o plasează la etapa de diferențiere – a patra din cele cinci etape de pregătire pentru transformarea digitală. La capitolul societate (*people*) Moldova a obținut un punctaj de 4,3 fiind al 3-lea cel mai înalt indicator după bază (*foundation*) – 5,0 și Guvern (*Government*) cu 4,4 puncte. Fiecare din indicatorii societate s-au clasat astfel: Abilități de alfabetizare digitală- 3,3; Cultură - 4,1; Bunăstare digitală - 5,2; Utilizare și Proprietate - 4,7.
16. Potrivit celui mai recent raport Global Competitiveness Index 2019 și Digital Skills Gap Index 2021, Moldova se situează la un nivel similar cu țările vecine în ceea ce privește competențele digitale ale populației. De exemplu, în ceea ce privește abilitățile digitale ale populației active, Moldova ocupă locul 55, comparativ cu România (53) și Ucraina (56).
17. Comparativ cu ultimii ani, nivelul de alfabetizare digitală al moldovenilor este în creștere. În 2024, 39,4% dintre cetățeni se declară capabili să utilizeze servicii electronice independent, 33,7% au nevoie de ajutor ocazional, iar 24,8% preferă să delege complet obținerea unui serviciu. Comparativ cu anul precedent, numărul utilizatorilor care preferă să delege obținerea unui serviciu către o persoană de suport a scăzut.
18. Utilizarea serviciilor electronice de către cetățeni de asemenea înregistrează o creștere semnificativă în ultimii ani, așa cum arată rapoartele MDED. În primele 3 trimestre al anului 2024, 80.3% din solicitările serviciilor G2B au fost realizate online și doar 19.7% din solicitări sunt încă la ghișee. Serviciile G2C înregistrează o adopție moderată totuși - doar 41% din totalul solicitărilor.
19. Tinerii cu vârste cuprinse între 18 și 29 de ani sunt cei mai activi utilizatori de servicii electronice, apelând la acestea de trei ori mai des decât persoanele în vârstă de 60-74 de ani. De asemenea, există diferențe semnificative între persoanele cu niveluri de studii diferite, cei cu studii superioare fiind mult mai predispuși să utilizeze aceste servicii. Aceste discrepanțe indică o nevoie urgentă de a reduce decalajul digital și de a asigura accesul la servicii electronice pentru toate categoriile de populație. Interesul pentru serviciile publice online a atins un maxim în 2024, cu 47,4% dintre respondenți utilizând internetul pentru a obține informații despre servicii medicale. În 2024, 40% dintre respondenți au declarat că au căutat informații despre organizații guvernamentale online. De asemenea, s-a înregistrat o creștere a interesului pentru informații despre instituții culturale (33,4%) și pentru solicitarea serviciilor publice online (26,6%).
20. Conform Sondajului național anual 2024 (Figura 1) realizat de Agenția de Guvernare Electronică (AGE), se poate de concluzionat că:
 - 1) Tinerii (16-29 ani) sunt mai bine echipați cu computere (70,8%) decât persoanele în vârstă (60-74 ani), unde rata scade la 39,5%.

- 2) Accesul la computere este mai mare în mediul urban (67%) decât în mediul rural (41%), și aceasta rămâne o provocare majoră care adâncește diviziunea digitală.
- 3) Persoanele cu studii superioare au cea mai mare rată de dotare cu computere (81,3%).
- 4) Există o diferență semnificativă între gospodăriile cu nivel de venituri ridicate (72,4%) și cele cu nivel de venituri scăzute (23,4%) în ceea ce privește dotarea cu computere. Acest indicator fiind în scădere comparativ cu 2022 când 40% din gospodăriile cu venituri scăzute raportau dotare cu computere, fapt determinat de migrarea spre diverse tipuri de dispozitive mobile.

Figura 1. Rata de dotare a gospodăriilor cu computer

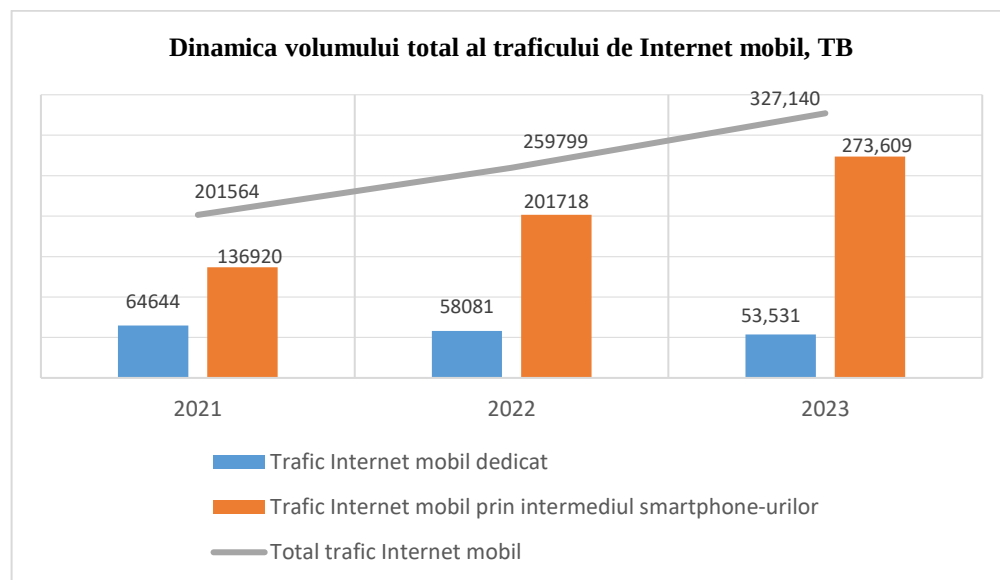

Sursa: Agenția de Guvernare Electronică

21. Potrivit Indicelui global Speedtest care oferă lunar o comparație a datelor privind viteza de acces la Internet pentru 100 de țări din întreaga lume, Republica Moldova se află pe locul 57 în ceea ce privește viteza pe bandă largă mobilă (cu o viteză de descărcare de 50 Mbps, comparativ cu media globală de 48 Mbps) și pe locul patruzeci în ceea ce privește viteza pe bandă largă fixă (cu o viteză de descărcare de 122 Mbps, mai mare decât media globală de 98 Mbps).
22. Moldova se numără printre liderii mondiali în accesibilitatea internetului Gigabit pentru populație - peste 90%, la tarife accesibile, ce constituie un avantaj important pentru dezvoltarea economiei digitale. Combinat cu o acoperire 4G de 98% și o penetrare semnificativă a fibrei optice, utilizatorii au o gamă variată de opțiuni, însă acest grad de disponibilitate a rețelelor de mare viteză nu are deocamdată impactul economic și social scontat.

23. Numărul total al conexiunilor fixe de acces la internet broadband în Republica Moldova a atins 825,2 mii la sfârșitul anului 2023, înregistrând o creștere de 4,6% comparativ cu valoarea din trimestrul al treilea al anului 2022 și o creștere de 25,9% față de trimestrul al treilea al anului 2019, ceea ce reprezintă o creștere de 169,5 mii abonați la internet fix. De asemenea, s-a observat o creștere substanțială a numărului de clienți de internet broadband mobil, de la 2,4 milioane în 2019 la 3,0 milioane la sfârșitul anului 2023, ceea ce reprezintă o creștere de 602,6 mii. Din totalul de 1,1 milioane de gospodării, 825,2 mii sunt conectate la internet, dintre care 747,5 mii prin fibră optică și 68,6 mii prin tehnologia ADSL.
24. În baza analizei datelor oferite de furnizorii de servicii de Internet fix, în Republica Moldova există 431 de localități care se încadrează în definiția „zonelor albe”. Majoritatea acestor localități sunt mici și izolate, necesitând investiții semnificative pentru extinderea rețelei de Internet de bandă largă. În total, în localitățile din „zonele albe” sunt circa 72 de mii de gospodării, sau 6,3% din toate gospodăriile din țară. Există o corelare directă între dimensiunea unei localități și șansele ca aceasta să fie lipsită de internet de bandă largă.
25. Modalitățile de accesare a internetului s-au diversificat semnificativ, telefonul mobil devenind principalul dispozitiv folosit. Astfel, 81,2% dintre respondenții sondajului AGE au declarat că accesează internetul prin intermediul acestuia, în creștere cu 3% față de 2022 și cu 8% față de 2021.
26. Volumul total al traficului (Figura 2) generat de utilizatorii serviciilor de Internet mobil în anul 2023 a fost determinat de o creștere de circa 25,9 % sau 67341 TB față de anul precedent dintre care: utilizatorii de Internet mobil prin intermediul smartphone-ului (utilizatori voce) au generat un trafic în creștere de circa 35,6 % sau 71891 TB, iar utilizatorii de Internet mobil dedicat au consumat mai puțin cu circa 7,8 % sau 4550 TB, ceea ce indică clar preferințele utilizatorilor privind dispozitivele utilizate

Figura 2. Dinamica volumului total al traficului Internet mobil, TB

Sursa: ANRCETI

27. Numărul de studenți înscriși la universitățile din Moldova a crescut cu 15% în 2024, cu cele mai mari cereri în domenii precum Drept, Economie, Educație și Tehnologia Informației. Inițiative precum „Clasa Viitorului” și „Tekwill” promovează învățarea bazată pe tehnologie și inovație. Studiul PNUD privind Viitorul Educației Superioare în Moldova accentuează provocările sistemului:
1. Un sistem de învățământ teoretic și rigid, care nu este atractiv pentru studenți;
 2. Nivel scăzut de motivație și abilități reduse ale profesorilor de a genera schimbări;
 3. Lipsa inovației în sistemul de învățământ.
28. Tinerii din Republica Moldova manifestă un interes deosebit pentru domenii precum științele economice, IT și medicină, atrași de perspectivele de angajare și de salariile competitive pe piața muncii. Această alegere reflectă o adaptare la cerințele actuale ale economiei globale, însă salariile în aceste domenii rămân sub așteptări comparativ cu alte țări europene, ceea ce alimentează fenomenul migrației tinerilor specialiști (Tabelul 1).

**Salariu mediu lunar în entitățile cu activitate principală „Informații și comunicații”
în anul 2023**

Tabelul 1

	Moldova	Ucraina	Georgia	Bulgaria	România
Studenți în IT (aprox.) (% din total)	14.000 - 18%	40.000 - 22%	12.000 - 15%	30.000 - 18%	35.000 - 20%
Salariul mediu lunar brut	~1.656 EUR/lună	~955 EUR/lună	~1,358 EUR/lună	~2,539 EUR/lună	~1,736 EUR/lună
Șomaj în rândul tinerilor	~14%	~17%	~20%	~14%	~17%

Sursa: Biroul Național de Statistică

29. Datele privind repartizarea absolvenților în domeniile STEM (Științe, Tehnologie, Inginerie și Matematică) relevă o discrepanță alarmantă între oferta și cererea de profesori. În timp ce există un număr semnificativ de posturi vacante, în special la matematică și fizică, numărul absolvenților care aleg să se întoarcă în sistemul educațional este extrem de mic. De exemplu, pentru 211 de posturi de profesor de matematică, s-au repartizat doar 5 absolvenți. Această situație critică duce la un deficit acut de cadre didactice în aceste domenii, afectând calitatea actului educațional.
30. Ponderea personalului ocupat în activități de cercetare și dezvoltare este relativ scăzută comparativ cu alte țări europene. Conform datelor disponibile, ponderea personalului din cercetare-dezvoltare în totalul populației ocupate este de aproximativ 3,9% în Moldova, mult mai mică decât media Uniunii Europene de 12,5%. Numărul de cercetători este într-o continuă scădere, iar tinerii nu manifestă un interes ridicat față de acest domeniu. Conform datelor prezentate de AGEPI, se observă o scădere constantă a cererilor depuse pentru brevete de invenție în Republica Moldova, atât din partea solicitanților naționali, cât și din partea solicitanților străini. Valorile maxime au fost înregistrate în anii 1994-1995 pentru solicitanții naționali (peste 200 de cereri pe an), în ultimii ani (2022-2023), acest număr a scăzut semnificativ, la doar 30 de cereri în 2023. La fel, și pentru solicitanții străini, numărul cererilor

este în scădere, ajungând la doar 6 cereri în 2023, ceea ce reflectă un interes redus sau o activitate mai scăzută în domeniul protecției invențiilor pe plan internațional în Moldova.

31. În anul 2023, cheltuielile efectuate pentru activitatea de cercetare-dezvoltare au însumat 671,1 milioane lei, reprezentând 0,22% din produsul intern brut. În anul 2023, comparativ cu anul 2022, cheltuielile pentru activitatea de cercetare-dezvoltare s-au majorat cu 40,9 milioane lei (sau cu 6,5%), inclusiv în instituțiile publice – cu 21,6 milioane lei (sau cu 4,1%). Cheltuielile instituțiilor publice au prezentat 82,2% din totalul cheltuielilor efectuate pentru activitatea de cercetare-dezvoltare în anul 2023, comparativ cu 84,1% în anul 2022 (înregistrându-se o descreștere cu 1,9 puncte procentuale).
32. Investițiile în tehnologizarea școlilor sunt semnificative. Doar în ultimii ani, Guvernul, în parteneriat cu UN, EU, Banca Mondială, Parteneriatul Global pentru Educație (PGE) și alți parteneri, au distribuit peste 10,000 de laptopuri în instituțiile de învățământ, au fost alocate fonduri pentru modernizarea infrastructurii și transformarea digitală a mediilor de învățare în aproximativ 200 de școli.
33. Digitalizarea sănătății este o prioritate în creștere pentru Republica Moldova, în contextul implementării sistemului eRețeta (cu peste 270.000 de rețete compensate emise lunar la sfârșitul anului 2024) și al modernizării platformelor digitale din sectorul medical public. În prezent, sistemul informatic SIA AMP este utilizat de circa 400 de instituții și procesează peste 11 milioane de consultații anual, inclusiv peste 150.000 de programări online în 2024. Totuși, lipsa unui dosar electronic de sănătate funcțional, interoperabilitatea limitată și absența unui cadru instituțional dedicat rămân provocări majore. Programul strategic de digitalizare a sănătății 2030, aflat în curs de elaborare, prevede crearea unui ecosistem digital integrat, coordonat de o entitate dedicată e-Sănătății. Acesta își propune ca, până în 2030, peste 50% din populația asigurată să aibă acces la Dosarul Electronic de Sănătate, în conformitate cu obiectivele Strategiei de Transformare Digitală a Moldovei (STDm) și standardele Spațiului European al Datelor privind Sănătatea (EHDS).
34. Procesul de dezvoltare a unei societăți digitale este condiționat de existența unei identități digitale accesibile și larg adoptate de către cetățeni. La rândul său, adoptarea identității digitale și a semnăturii electronice depinde în mod direct de disponibilitatea și utilizarea serviciilor electronice care integrează aceste instrumente. Aceasta condiție a fost confirmată de Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică (STISC), care a comunicat că marja de solicitare și utilizare a serviciului de semnătura electronică a crescut esențial la implementarea Sistemului Informațional Integrat în Sănătate. Cu doar 10% din populația Republicii Moldova deținând certificate calificate pentru semnătura electronică, transformarea digitală autentică rămâne o provocare semnificativă. Această rată redusă de adoptare este cu atât mai îngrijorătoare cu cât majoritatea deținătorilor actuali sunt angajați din sectorul public, obligați prin natura profesiei să utilizeze semnături electronice. Conform datelor furnizate de STISC, la 30 septembrie 2024 existau doar 246.674 de certificate calificate valide pentru semnătura electronică, incluzând toate tipurile de mijloace de identificare electronică (token-uri USB, ID-uri mobile și cărți de identitate electronice). Situația este și mai critică în diasporă, unde în

2023 au fost emise doar 67 de certificate de semnătură electronică în cele 41 de misiuni diplomatice și oficii consulare, evidențiind accesibilitatea extrem de limitată a serviciilor digitale existente la moment pentru cetățenii moldoveni din străinătate. Adoptția redusă a identității digitale în Republica Moldova este consecința directă a accesibilității limitate a instrumentelor existente, combinată cu digitalizarea insuficientă a serviciilor publice, care nu oferă încă beneficii convingătoare pentru a justifica investiția de timp și resurse necesară pentru obținerea și utilizarea mijloacelor de identificare electronică. Pentru a asigura accelerarea transformării digitale și a utiliza eficient resursele financiare disponibile, Guvernul urmează să prioritizeze cu promptitudine digitalizarea și automatizarea proceselor de prestare a serviciilor publice, precum și implementarea unui portofel de identitate digitală. Această abordare strategică va preveni investițiile în servicii care nu răspund nevoilor reale ale cetățenilor și va facilita adoptarea rapidă a soluțiilor digitale esențiale. În acest context, implementarea soluțiilor moderne și accesibile de identitate digitală devine o prioritate strategică pentru accelerarea transformării digitale a țării, facilitarea interacțiunii eficiente între cetățeni și instituțiile statului, reducerea birocrăției, combaterea corupției și alinierea Republicii Moldova la standardele europene de guvernare electronică, contribuind astfel la creșterea competitivității economice și la îmbunătățirea calității vieții cetățenilor.

35. Cartea de identitate electronică, în curs de lansare de către ASP, reprezintă un pas important în această direcție. Aceasta va include un certificat digital calificat încorporat pentru crearea semnăturii electronice, permițând cetățenilor să semneze documente online cu valoare juridică deplină. Acest document modern va simplifica interacțiunea cu serviciile publice și private, eliminând necesitatea vizitelor fizice la diverse instituții și accelerând adoptția identității electronice în rândul populației. La rândul său instituțiile colaborează și reutilizează serviciile existente, astfel STISC în comun cu ASP a extins numărul prestatorilor de servicii de înregistrare pentru prestarea, prin oficiile ASP, a serviciilor de încredere calificate în toată țară.
36. De asemenea, serviciul EVOSign, lansat în regim pilot pe 8 august 2024, a demonstrat un potențial remarcabil de adoptare rapidă. În doar câteva luni de la lansare, serviciul a atras 15.450 de utilizatori care au finalizat procesul de înregistrare și a facilitat 138.700 de sesiuni de autentificare reușite. Aceste cifre reflectă un interes substanțial pentru soluții de autentificare digitală intuitive și accesibile. Pentru ca EVOSign să devină o soluție cu adevărat transformatoare, acesta trebuie extins și îmbunătățit pentru a funcționa ca un portofel de identitate digitală conform standardelor riguroase ale Uniunii Europene. Această evoluție presupune integrarea funcționalităților de semnătură electronică calificată și implementarea mecanismelor de identificare și înregistrare la distanță a utilizatorilor. Alinierea la modelul european de portofel digital (EUDI Wallet) ar poziționa țara în conformitate cu tendințele digitale europene și ar stimula adoptarea identității digitale fără a necesita investiții financiare considerabile în servicii cu risc de utilizare redusă.
37. Conform sondajului realizat de Proiectul de asistență rapidă în domeniul securității cibernetice din Moldova finanțat de UE, deși 61% dintre respondenți sunt încrezători că au cunoștințe bune sau foarte bune despre siguranța online, există un decalaj semnificativ: doar 19% știu ce este phishing-ul și 27% înțeleg conceptul de cyberbullying. Aceasta indică faptul că, deși

există un anumit nivel de cunoștințe și abilități digitale, există și o nevoie acută de informare suplimentară în rândul populației privind regulile de igienă cibernetică.

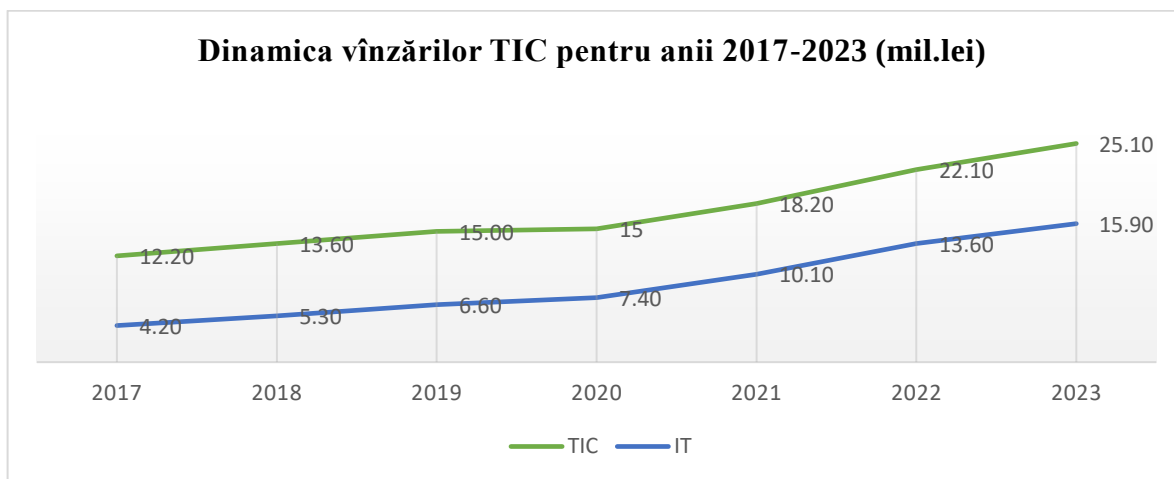
38. În ciuda eforturilor depuse pentru consolidarea securității cibernetică, prin crearea cadrului de reglementare și a celui instituțional, în primul rând prin crearea Agenției de Securitate Cibernetică, numărul atacurilor cibernetică în Moldova a crescut semnificativ, cu peste 30% în ultimii trei ani. Această tendință alarmantă subliniază necesitatea urgentă de a intensifica investițiile în securitatea cibernetică și de a adopta măsuri mai eficiente pentru a proteja infrastructura critică și datele personale ale cetățenilor.

Secțiunea 2

Dezvoltarea Sectorului TIC și a Economiei Digitale

39. În ultimii ani UE a devenit cel mai mare partener comercial al Republicii Moldova, acest lucru accentuând importanța alinierii la standardele, reglementările și practicile europene, inclusiv în privința dezvoltării unei economii moderne, competitive și inovative. Circa 73% din companiile exportatoare au ales piața UE în 2023. În același timp peste 81% din investițiile străine directe în economie vin din UE.
40. Moldova înregistrează o creștere economică moderată în ultimii ani, suferind de pe urma șocurilor pandemiei și ulterior al războiului din regiune. Creșterea Produsului Intern Brut a fost determinată preponderent de agricultură, servicii și remitențe, care reprezintă o parte semnificativă din PIB. Zona de liber schimb aprofundat și cuprinzător (DCFTA) cu UE a deschis noi piețe pentru produsele moldovenești, cu toate acestea, atragerea investițiilor străine directe (ISD) rămâne o provocare din cauza preocupărilor legate de guvernanta, corupție și infrastructură. Consolidarea statului de drept și creșterea transparenței sunt esențiale pentru dezvoltarea economică durabilă.
41. Sectorul IT a devenit unul dintre cele mai promițătoare sectoare economice în RM, cu potențial de contribuție semnificativă pentru modernizarea economiei naționale. În 2023, volumul de vânzări (figura 3) a atins aproximativ 15,95 miliarde lei, cu o pondere de 5,3 în PIB. Comparat cu 2,2 mlrd lei vânzări anuale în 2015, acesta a crescut de 7,25 ori.

Figura 3. Dinamica vânzărilor TIC pentru anii 2017-2023 (mil. lei)

Sursa: MDED

42. Exporturile serviciilor de telecomunicații, de informatică și de informații s-au majorat cu 22,9%, până la 630 mil. USD în 2023, din care serviciile de informatică au însumat 580 mil. USD (tabelul 2).

Servicii de telecomunicații și de informatică (mil. USD)

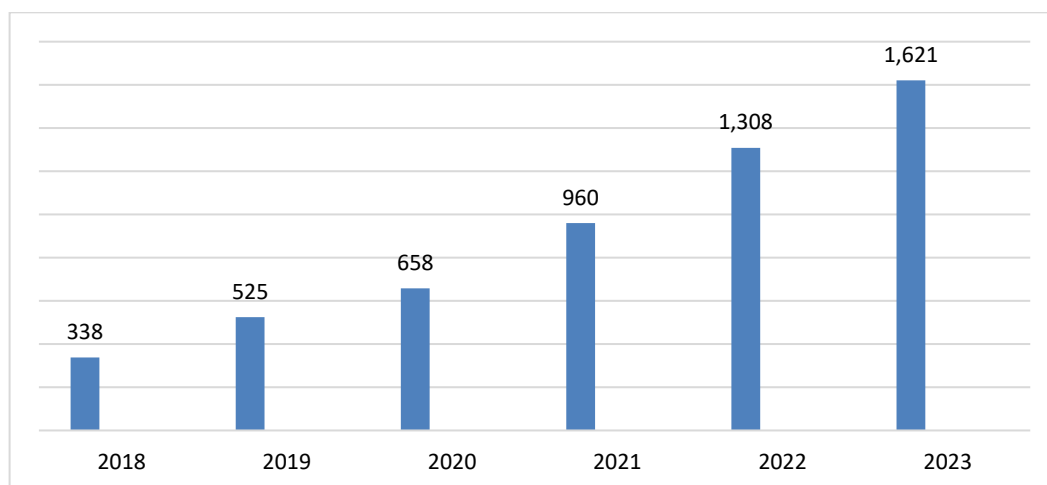
Tabelul 2

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Servicii de telecomunicații	57,09	55,28	41,7	32,66	37,12	32,23	34,44
Servicii de informatică	102,44	154,69	200,78	258,42	353,6	468,61	580,42
Servicii de informații	16,29	15,49	15,39	11,87	11,14	11,32	14,54
TOTAL	175,82	225,46	257,87	302,95	401,86	512,16	629,40

Sursa: BNM

43. În 2023, sectorul IT a înregistrat o creștere de trei ori mai mare a ponderii sale în PIB-ul țării comparativ cu 2015. Catalizatorul acestei creșteri este în special Moldova Innovation Technology Park (MITP), care reprezintă aproape 80% din întregul sector IT din țară. În prezent, comunitatea MITP (figura 4) este formată din peste 2000 de companii rezidente, reprezentând o creștere de șase ori în ultimii 7 ani. Anul 2024 a înregistrat cel mai mare aflux de noi rezidenți, cu 380 de companii suplimentare alăturându-se de la începutul anului, datorită listei extinse de activități eligibile în cadrul Parcului.

Figura 4. Evoluția numărului rezidenților MITP în perioada 2018-2023

Sursa: MDED

44. Reprezintă interes percepția din afara Republicii Moldova, asupra avantajelor și dezavantajelor de a coopera cu companiile moldovenești din domeniul IT, realizată de Emerging Europe. Astfel, drept puncte forte ale companiilor noastre din domeniu sunt: eficiența costurilor (operaționale și de personal), calitatea serviciilor, perspectiva europeană a RM, accesibilitatea talentelor. De cealaltă parte, printre provocări se enumeră: cultura de afaceri, retenția specialiștilor, mediul de reglementare, calitatea infrastructurii (în general), insuficiența de cunoștințe privind potențialul pieței.
45. Nivelul de adopție pe piața locală a produselor și serviciilor IT dezvoltate de companiile rezidente - în alte sectoare ale economiei naționale, este unul relativ scăzut în comparație cu dinamica generală de creștere a sectorului. Astfel, în perioada 2018-2023, volumul de vânzări pe piața locală a crescut de la 18 mln. euro, la 72 mln euro (x4), pe când exporturile au înregistrat o creștere de la 154,69 mln USD, la 580,42 mln USD (x7,34). Chiar dacă creșterea exporturilor este un fapt încurajator în sine, totuși aceste cifre suprapuse cu alte evaluări, indică un nivel scăzut de investiții TIC în alte sectoare ale economiei.
46. Circa 4,4% dintre angajații din Moldova lucrează în sectorul TIC, al doilea cel mai mare procent dintre toate țările europene, după Estonia. În ultimii ani, s-a înregistrat și o creștere semnificativă a numărului de angajați străini, cu o creștere de zece ori în 2023 comparativ cu 2018. Salariile în sectorul IT sunt cele mai mari din economie.
47. Deși primele reglementări privind comerțul electronic în Moldova datează din 2004, dezvoltarea acestui sector a fost lentă, lipsind un efort coordonat din partea autorităților și o cerere consistentă din partea pieței. Abia în contextul pandemiei COVID-19 s-a acordat o atenție sporită comerțului electronic, iar autoritățile, în colaborare cu sectorul privat și cu sprijinul USAID, au elaborat o Foaie de parcurs pentru a stimula dezvoltarea acestui sector, în baza căreia au fost promovate o serie de modificări substanțiale la legislația din domeniu.

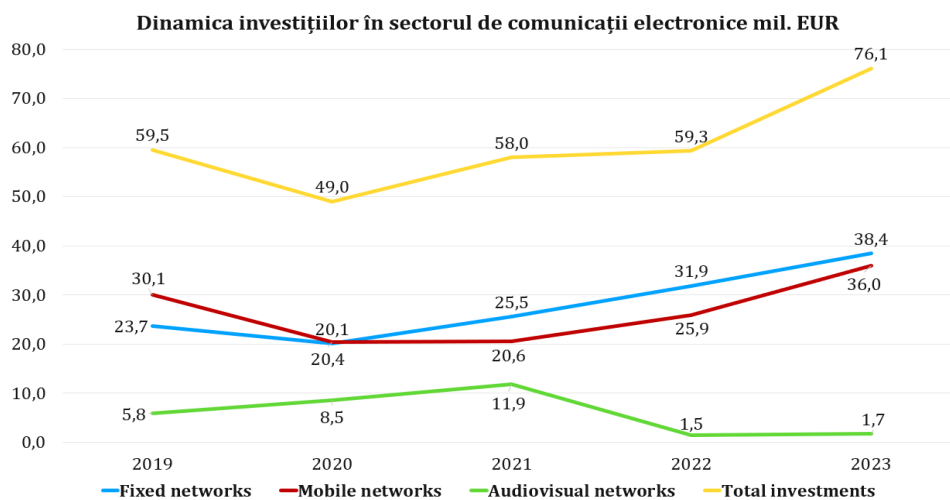
48. Raportul eCommerce pentru Moldova „Recommendations for eCommerce harmonisation with the EU” din Martie 2024 consemnează progrese semnificative ale Republicii Moldova în îmbunătățirea ecosistemului său de comerț electronic, aplicând strategii de marketing digital similare celor din UE, punând astfel bazele unei integrări de succes în cele mai mari piețe online. În ciuda tuturor realizărilor, rămân câteva provocări deschise:
- 1) Preferința pentru plata la livrare, așa cum multe platforme (gateway-uri) de plăți globale nu sunt acceptate în Moldova.
 - 2) Blocarea sau limitarea nejustificată a accesului unui client la interfața online a comerciantului, ce este planificată pentru soluționare prin alinierea la Regulamentul UE 2018/302 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 februarie 2018 privind prevenirea geoblocării nejustificate și a altor forme de discriminare bazate pe cetățenia sau naționalitatea, domiciliul sau sediul clienților pe piața internă și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 2006/2004 și (UE) 2017/2394, precum și a Directivei 2009/22/CE.
 - 3) Procedura de returnare a produselor nu este în prezent aliniată la cea din UE, Retururile mărfurilor sunt tratate ca importuri, implicând declarații vamale.
 - 4) Declarațiile vamale pe suport de hârtie nu au fost încă eliminate iar ID-urile pentru urmărirea mărfurilor cumpărate nu sunt armonizate cu procedurile în UE.
 - 5) Livrarea transfrontalieră de asemenea este o mare provocare, operatorul poștal național desemnat, precum și operatorii de livrare de colete vor trebui să depună eforturi pentru a reduce timpul de livrare pentru livrările interne și transfrontaliere ale mărfurilor B2C cu câteva zile a atinge standardul UE de livrare în 48 de ore.
49. De asemenea, EU4Digital a dezvoltat și lansat consultări pe domeniul comerțului electronic pentru IMM-urile din Republica Moldova, precum și cursul on-line de comerț electronic EU4Digital Academy în limba română.
50. La finele anului 2023 erau înregistrate 1199 de platforme de comerț electronic, fiind atestată o creștere de 57% în comparație cu anul 2022. Conform BNM, valoarea plăților online pentru anul 2023 pe platformele de e-comerț a constituit aproximativ 500 milioane Euro, dintre care 365 mln. Euro cumpărături pe platforme străine și 135 mil Euro pe platforme locale. Vânzările de produse tangibile și servicii comerciale prin comerț electronic în Moldova, inclusiv prin plata la livrare, au crescut cu 15,2% față de anul precedent, ajungând la o valoare estimată de 358,6 milioane EUR (fără TVA) în 2023. În anul 2023, cumpărătorii online din Moldova au cheltuit aproximativ 91 EUR pe lună pentru achiziții pe internet. În general, există un decalaj digital vizibil pe piață, aproximativ 80% din populația adultă fiind exclusă din comerțul electronic și economia modernă. Simplificarea procedurilor vamale pentru exporturile online rămâne una din principalele provocări ale antreprenorilor.
51. Conform datelor BNM, pe parcursul anului 2023 s-au evidențiat și alte tendințe pozitive în ceea ce privește instrumentele de plată fără numerar și anume: valoarea totală a plăților fără numerar efectuate cu carduri de plată emise în RM a fost de 47,06 mld lei în creștere cu 35.6 % comparativ cu anul 2022. A crescut și numărul de operațiuni fără numerar efectuate peste hotare, cu carduri emise în Republica Moldova. Astfel, în anul 2023, s-au înregistrat aproximativ 27 de milioane de astfel de plăți. Rețeaua de companii/instituții care acceptă

cardurile de plată din Republica Moldova s-a extins pe parcursul anului 2023, numărul POS terminalelor a crescut cu 4391 de unități, față de anul precedent, constituind la finele anului 2023 – 36709 POS terminale. Aceste cifre reflectă faptul că prestatorii de servicii de plată sunt mai flexibili și deschiși necesităților IMM-urilor, băncile oferind servicii suplimentare aferente comerțului electronic, iar cetățenii RM manifestă o încredere tot mai mare în plățile fără numerar, reducând în acest sens dependența față de numerar.

52. Conform estimărilor USAID din Raportul de evaluare a ecosistemului digital la nivel de țară, Republica Moldova înregistrează un decalaj în ceea ce privește nivelul de incluziune financiară digitală comparativ cu țările vecine. Lipsa unei strategii dedicate și a unei unități specializate în cadrul autorităților de reglementare, precum și barierele existente în calea adoptării serviciilor financiare digitale, împiedică accesul unei părți semnificative a populației, în special a celei din mediul rural, la beneficiile economiei digitale. Cu toate acestea, potențialul de dezvoltare a incluziunii financiare digitale este considerabil, având în vedere că aceasta poate contribui la creșterea bunăstării gospodăriilor cu venituri mici și la dezvoltarea sectorului IMM.
53. Sectorul slab dezvoltat al serviciilor financiare digitale (fintech) determină în mare parte, o creștere lentă pe piața de comerț electronic. Decalajele în ce privește capacitatea pieței, cererea redusă din partea consumatorilor și economia tenebră întârzie dezvoltarea sectorului comerțului electronic, împreună cu provocările legate de logistică.
54. Dezvoltarea comerțului electronic este constrânsă inclusiv de adoptarea lentă a tehnologiilor digitale de către IMM-uri. Lipsa de cunoștințe, costurile ridicate ale implementării soluțiilor digitale și o rentabilitate percepută ca fiind pe termen lung, descurajează multe IMM-uri de a-și îmbunătăți prezența online.
55. În prezent, mai mult de 60% din serviciile publice G2B sunt disponibile în format electronic. Circa 2.5 din 3 antreprenori preferă să utilizeze serviciile online, iar 5392 entități utilizează facturarea electronică.
56. Începând cu 2022, Agenția Servicii Publice (ASP) este obligată să înregistreze online companii, iar datorită întârzierii în dezvoltarea resurselor informaționale interne, acest lucru se întâmplă deocamdată prin intermediul poștei electronice. Înregistrarea de stat a persoanei juridice, sucursalei acesteia, precum și a întreprinzătorului individual / gospodăriei țărănești se efectuează în termen de 24 ore, care se calculează din ziua lucrătoare imediat următoare celei în care au fost prezentate documentele necesare înregistrării. Serviciul electronic "Înregistrarea de stat la distanță a unității de drept" cu utilizarea adresei electronice, poartă caracter provizoriu și urmează a fi prestat pe parcursul perioadei de timp necesare pentru dezvoltarea și implementarea noului sistem informațional „Registrul de Stat al Unităților de Drept”, arhitectura căruia prevede dezvoltarea unui modul software dedicat înregistrării de stat a unităților de drept în regim online, conceptualizat ca platformă digitală. Din data de 15.05.2023 până la 30.09.2024 ASP a prelucrat 6841 cereri de înregistrare a persoanelor juridice în mod online.

57. Ecosistemul de startup-uri din Moldova prezintă un potențial semnificativ, cu peste 90 de startup-uri tehnologice la diferite stadii de dezvoltare. Cu toate acestea, una dintre principalele provocări ale fondatorilor rămâne accesul la finanțare, în special la etapa incipientă (*early-stage*). În 2023, doar 11 startup-uri au reușit să atragă investiții private, iar majoritatea acestora au fost investiții străine (cca 15 mln. USD).
58. În ciuda progreselor semnificative ale ecosistemului startup-urilor din Moldova, reflectate de creșterea cu 28 de locuri în clasamentul StartupBlink, „THE GLOBAL STARTUP ECOSYSTEM INDEX 2024”, domeniul rămâne într-un cadru legislativ neclar și insuficient dezvoltat, iar nivelul scăzut de cultură antreprenorială determină dinamica redusă în acest sens.
59. În Republica Moldova sunt autorizați 343 de furnizori de rețele și servicii de comunicații electronice, cu un volum de vânzări obținute în 2023 de cca. 6,35 miliarde lei, sau o cotă de 2.1% din PIB. Sectorul de comunicații electronice are o dinamică relativ pozitivă, înregistrând un volum de 323,0 milioane lei investiții în anul 2023, ce constituie o creștere de 28,3% față de anul precedent. Această tendință a fost determinată de sporirea investițiilor în rețelele mobile și cele fixe, care cumulativ constituie circa 97,8 % din totalul de investiții din sector (figura 5).

Figura 5. Dinamica investițiilor în sectorul de comunicații electronice (mil. EUR)

Sursa: ANRCETI

60. Începând cu 1 ianuarie 2024, tarifele de roaming între Republica Moldova și statele membre ale Uniunii Europene au fost reduse, datorită unui acord semnat între UE și țara noastră. Operatorii de telefonie mobilă din Republica Moldova și cei din Uniunea Europeană și Spațiul Economic European au convenit voluntar să ofere utilizatorilor finali oferte mai avantajoase. Acordul actual reprezintă o soluție pe termen scurt, bazată pe înțelegeri voluntare între operatori.
61. În ceea ce privește asigurarea securității cibernetice, în ultimul an Republica Moldova a avansat în instituirea unui cadru instituțional. În acest sens, urmare adoptării Legii nr.48/2023

privind securitatea cibernetică, a fost instituită Agenția pentru Securitatea Cibernetică care exercită rolul de echipă de răspuns la incidentele de securitate cibernetică (CERT) la nivel național și punct național unic de contact, precum și va asigura implementarea politicii de stat, supravegherea și controlul în domeniul securității cibernetică.

62. Raportul Network Readiness Index 2023 poziționează Republica Moldova pe locul 67 la indicatorii pregătirii de rețea din 134 de țări evaluate. Datele dezagregate din această analiză indică, că țara noastră are cele mai bune performanțe la acoperirea populației cu rețele broadband – clasându-se pe poziția 28, conectarea la rețea (FTTH/building Internet subscriptions) – poziția 44, la prețul terminalelor – 47, la securitatea serviciilor de internet – 48, iar cadrul de reglementare TIC fiind evaluat drept destul de facil, poziționând țara noastră pe poziția 34. Totodată, NRI evidențiază că accesul la Internet în școlile din Republica Moldova este unul foarte bun, poziționând țara noastră pe locul 36, alfabetizarea digitală a adulților – locul 12, publicare și utilizare date mobile – 34, dezvoltarea aplicațiilor mobile – 11, exporturi servicii TIC – 12.
63. Din alt punct de vedere, acest studiu internațional identifică punctele slabe ale Republicii Moldova privind nivelul de pregătire față de cerințele de utilizare a rețelei globale, și anume: legislația eComerț – poziția 87, investiții în tehnologii emergente – 119, investiții globale în servicii de comunicații electronice – poziția 108, investiții în R&D și universități – 86, exporturi de produse și servicii ce înglobează tehnologii avansate (excepție exporturile de produse și servicii TIC) – 94, plăți digitale în regiunile rurale – 93, cheltuieli pentru software – 93, protecția vieții private – poziția 109.
64. Republica Moldova a evoluat enorm în implementarea modelelor avansate de reglementare a pieței de comunicații electronice, acest fapt contribuind mult la dezvoltarea sectorului, conform Uniunii Internaționale în Telecomunicații (ITU), dar se constată necesitatea unor noi măsuri de ajustare a cadrului instituțional în ceea ce privește dezvoltarea politicilor și mecanismele de reglementare a pieței. ITU constată insuficiența de independență și de responsabilitate a autorității de reglementare, iar politicile de dezvoltare a economiei digitale trebuie să pună accentul pe competitivitatea digitală, care poate fi îmbunătățită semnificativ prin utilizarea unor instrumente de reglementare colaborativă, reforme pro-concurențiale în toate domenii legate de transformarea digitală, stimulente regulatorii pentru inovare, dar și mecanisme solide și aplicabile pentru protecția consumatorilor în era digitală. Alt aspect important, vizează lipsa unui cadru unic de gestionare și monitorizare a implementării politicilor în domeniul economiei digitale și dezvoltării sectorului TIC.
65. La data de 23.08.2024, ANRCETI a aprobat Condițiile tip de licență, conform cărora titularii de licențe de utilizare a frecvențelor în banda 700 MHz și în banda 800 MHz, au obligația de acoperire cumulativă cu servicii de comunicații mobile de bandă largă, cu semnal radio 4G și 5G de cel puțin 75% până la 31.10.2027 cu o viteză medie de transfer al datelor la utilizator în direcția descendentă, în condiții de recepție indoor, de cel puțin 30 Mbps, iar până la 31.10.2035 de cel puțin 60 Mbps.

66. La data de 04.10.2024, ANRCETI a anunțat inițierea Concursului pentru eliberarea licențelor de utilizare a frecvențelor radio în benzile de frecvențe 700 MHz, e900 MHz, 1500 MHz, 2300 MHz, 2600 MHz, 3600 MHz și 26 GHz în scopul furnizării rețelelor publice de comunicații electronice mobile/fixe terestre pe suport radio și serviciilor de comunicații electronice mobile/fixe accesibile publicului.
67. Rezultatele Concursului și sumele datorate drept taxă pentru eliberarea licențelor de utilizare a frecvențelor radio în benzile de frecvențe de 700 MHz, e900 MHz, 1500 MHz, 2300 MHz, 2600 MHz, 3600 MHz și 26 GHz au fost anunțate pe data de 30 ianuarie 2025. În urma procedurilor de concurs, trei ofertanți și-au adjudecat frecvențe radio în benzile de 700 MHz, 1500 MHz, 3400-3800 MHz și e900MHz.

Secțiunea 3

e-Transformarea sectorului public

68. În ultimii ani, Republica Moldova a înregistrat progrese în dezvoltarea și modernizarea infrastructurii comune de e-Guvernare. Au fost dezvoltate și implementate cu succes multiple platforme digitale reutilizabile, cum ar fi MCloud, MPass, MPay, MConnect, MNotify, MPower, MSign, MTender, MDelivery, MCabinet, MLearn, particip.gov.md și raportare.gov.md. Aceste instrumente au avut un rol esențial în transformarea sectorului public, facilitând accesul rapid și eficient la servicii electronice furnizate de sectorul public.
69. Portalul serviciilor publice, care înregistrează anual peste 0.5 milioane de vizitatori unici, funcționează ca un ghișeu unic pentru toate serviciile publice. Acesta oferă acces direct la 303 servicii electronice, precum și informații detaliate despre alte 350 servicii publice și evenimente de viață, atât pentru cetățeni, cât și pentru companii.
70. Adoptarea portalului MCabinet cunoaște o creștere exponențială, evidențiată de dublarea numărului de utilizatori unici autentificați - de la 92.619 în întregul an 2023 la 176.855 în doar primele trei trimestre ale anului 2024. Această dinamică pozitivă demonstrează atât eficiența acestei platforme, cât și creșterea încrederii cetățenilor în serviciile digitale.
71. Un alt pas important în îmbunătățirea modului de interacțiune dintre cetățean și stat a fost lansarea în iunie 2024 a aplicației mobile guvernamentale a serviciilor publice integrate - EVO. Aplicația EVO aduce serviciile, documentele, datele și plățile guvernamentale la îndemâna fiecărui cetățean, prin intermediul dispozitivelor mobile. La 23.12.2024 aplicația a înregistrat în total 72.400 descărcări și 70.000 de documente generate în portofelul electronic al cetățenilor. Aplicația de asemenea este folosită activ pentru plăți electronice - la 23.12.2024 prin intermediul EVO au fost procesate 2.700 plăți cu un total de 1.608.000 MDL.
72. Moldova s-a clasat pe locul 70 în Indicele ONU de Dezvoltare a Guvernării Electronice în 2024, sub performanțele Estoniei (2), Lituaniei (21) și Letoniei (29). Deși a depășit România (72) și Belarus (77), există un decalaj semnificativ față de liderii regionali.
73. În 2022 Moldova s-a clasat în grupul A al celor mai avansate țări în Indicele de Maturitate a Tehnologiilor Guvernamentale, demonstrând o infrastructură digitală robustă și o implementare eficientă a soluțiilor de guvernare electronică.
74. Totuși, în ceea ce privește centrarea pe utilizator, transparența în proiectarea și livrarea serviciilor și serviciile transfrontaliere, mai există provocări majore. Acest aspect este evidențiat în raportul E-Government Benchmark 2024, în care Moldova a fost inclusă pentru prima dată în 2024, dar s-a clasat pe ultimul loc în Europa, cu un scor de 32 din 100 de puncte.
75. În 2024, prin dezvoltarea platformei e-APL și extinderea rețelei de centre unificate de prestare a serviciilor publice (CUPS) s-a realizat un pas semnificativ către o administrare publică mai eficientă și mai accesibilă la nivel local, facilitând accesul cetățenilor la serviciile publice digitale și îmbunătățind comunicarea lor cu autoritățile și instituțiile publice centrale și locale. Astfel, în prezent în cadrul celor 103 CUPS sunt prestate circa 100 de servicii publice electronice.

76. Începând cu 2011, Moldova a lansat inițiativa de deschidere a datelor guvernamentale, publicând peste 1268 de seturi de date pe portalul *date.gov.md*. Astăzi, platforma necesită o actualizare și completare cu date, pentru a elimina barierele în accesul și reutilizarea datelor publice. De asemenea, este imperativă alinierea cadrului normativ național la cel european în domeniu.
77. Conform recentelor date ale AGE, în cadrul MConnect sunt integrate 144 sisteme informaționale de stat, 252 de sisteme informaționale private, sunt implementate 633 de scenarii de schimb de date și au loc circa 1,5 milioane de interpelări reușite pe zi. Totuși, în pofida existenței unui cadru legal favorabil și a instrumentelor tehnologice, sistemele informatice guvernamentale rămân fragmentate, în multe cazuri substituirea documentelor prin furnizarea de date rămâne problematică. Această situație este accentuată de lipsa digitalizării complete a unor registre esențiale, cum ar fi cele privind bunurile imobile sau actele de stare civilă, ceea ce duce la procese redundante și la un schimb de date ineficient între instituții.
78. Transformarea digitală a sectorului public în Republica Moldova, deși promițătoare, se confruntă cu o serie de provocări complexe care îi încetinesc progresul și adâncesc discrepanțele în competențe digitale.
79. Platforma MCloud se confruntă cu limitări în capacitatea de a satisface cerințele crescânde de resurse și servicii ale administrației publice centrale și locale. Pentru a soluționa această provocare, urmează a fi aplicată o abordare bazată pe dezvoltarea unei infrastructuri hibride de Cloud, care va îmbina resursele MCloud existente cu serviciile de Cloud Public, optimizând astfel costurile și compensând deficitul de resurse umane și financiare. Această transformare va permite instituțiilor publice să beneficieze de avantajele tehnologiilor moderne de cloud computing, asigurând în același timp conformitatea cu cerințele de securitate și protecție a datelor.
80. Una dintre principalele probleme este existența unor sisteme informatice depășite și fragmentate, care nu permit o interoperabilitate eficientă între instituțiile guvernamentale. Deși există un cadru normativ solid – inclusiv Legea nr. 142/2018 privind schimbul de date și interoperabilitate și Hotărârea Guvernului nr. 211/2019 privind platforma de interoperabilitate (MConnect) – și au fost implementate instrumente electronice avansate care acoperă toate nivelurile de interoperabilitate (tehnic, semantic, organizațional și juridic), în multe cazuri substituirea documentelor prin furnizarea de date rămâne problematică.
81. Lipsa unor standarde comune de dezvoltare de produs și design pentru platformele guvernamentale duce la o experiență fragmentată și inconsistentă pentru utilizatori, care se confruntă cu interfețe diferite și dificile de navigat pe fiecare platformă în parte.
82. Autoritățile publice adoptă adesea tehnologii digitale fără a reproiecta procesele tradiționale pentru a se adapta specificului mediului online, replicând astfel ineficiențele și birocrăția existentă. Multe dintre procesele interne includ activități ascunse, lipsite de valoare adăugată, care doar complică fluxul operațional și generează un efort administrativ inutil. Aceste practici

duc la menținerea unor bariere pentru utilizatori, afectând negativ satisfacția acestora și reducând accesibilitatea serviciilor publice.

83. Prin urmare, transformarea digitală a administrației publice este îngreunată de provocări multiple, de la infrastructură tehnologică fragmentată și lipsa interoperabilității sistemelor, până la deficitul de personal calificat și rezistența la schimbare la nivel instituțional. Cu toate acestea, cea mai importantă barieră o constituie lipsa coordonării centralizate a inițiativelor în digitalizare la nivel de Guvern, precum și lipsa mecanismelor adecvate de implementare a cadrului normativ în domeniu, a investițiilor și proiectelor, la nivelul MDED. Pentru depășirea acestor bariere, este necesară o abordare integrată la nivel de guvern, care să combine modernizarea infrastructurii tehnice, simplificarea procedurilor administrative și consolidarea capacităților digitale, asigurând astfel o tranziție eficientă către servicii publice moderne și accesibile.
84. Experiența de până acum a evidențiat nevoia de standardizare, de modernizare și reutilizare a infrastructurii IT și de dezvoltare a competențelor digitale în sectorul public. O lecție importantă este necesitatea unei abordări centrate pe cetățeni, care să prioritizeze simplificarea interfețelor și a proceselor pentru utilizatori. De asemenea, alinierea la reglementările UE și integrarea în piața unică digitală europeană sunt pași esențiali pentru succesul transformării digitale a Republicii Moldova.
85. De asemenea, se evidențiază importanța unui cadru solid de interoperabilitate și centralizare a datelor, cu accent pe îmbunătățirea calității, disponibilității și clasificării corecte a acestora. Experiența a demonstrat că fragmentarea registrelor de stat, lipsa unei interoperabilități complete și absența unei clasificări clare a datelor au condus la inconsistențe în informații, gestionare inefficientă a datelor sensibile și dificultăți în asigurarea accesului adecvat la date. Pentru a depăși aceste provocări, este esențială implementarea unui cadru de guvernare și a unor standarde comune pentru colectarea, stocarea, clasificarea și partajarea datelor între instituții, precum și dezvoltarea unor mecanisme robuste de validare, securizare și actualizare continuă a informațiilor, în funcție de nivelul lor de sensibilitate și importanță strategică.

Capitolul III.

OBIECTIVE GENERALE

86. Principalele domenii de intervenție ale Strategiei de Transformare Digitală a Moldovei urmează punctele cardinale ale Busolei Digitale a Uniunii Europene:

- 1.1. Populație digitală calificată și profesioniști digitali înalt calificați
- 1.2. Infrastructuri digitale sigure și sustenabile
- 1.3. Transformarea digitală a întreprinderilor
- 1.4. Digitalizarea serviciilor publice
- 1.5. Integrarea în Piața Unică Digitală a Uniunii Europene

87. Viziunea STDM este ca Republica Moldova să devină o societate digitală inovatoare, digitalizată și incluzivă.

88. Pentru realizarea viziunii, sunt identificate șase Obiective Generale, implicit:

- 1) Dezvoltarea unei societăți digitale;
- 2) Dezvoltarea unui sector TIC robust și competitiv;
- 3) Crearea unei economii digitale inovatoare și reziliente;
- 4) Instituirea unui stat digital eficient, inteligent și transparent;
- 5) Crearea unui mediu digital accesibil, sigur și incluziv;
- 6) Consolidarea imaginii Republicii Moldova drept națiune digitală.

89. Programul este structurat în baza a 3 direcții prioritare:

1. Dezvoltarea Societății Digitale
2. Dezvoltarea sectorului TIC și al Economiei Digitale
3. e-Transformare a sectorului public.

Capitolul IV.

OBIECTIVE SPECIFICE

90. Programul conține 12 Obiective Specifice, după cum urmează:

Obiectivul General 1. Dezvoltarea unei societăți digitale:

Obiectivul Specific 1.1. Asigurarea accesului echitabil la serviciile digitale pentru toate categoriile de cetățeni și implicarea activă în actul de guvernare prin intermediul tehnologiilor digitale;

Obiectivul Specific 1.2. Implementarea eficientă a tehnologiilor digitale în procesul educațional la toate nivelurile de învățământ;

Obiectivul Specific 1.3. Asigurarea accesului la internet de mare viteză pentru cel puțin 90% din populație, inclusiv în zonele rurale și defavorizate.

Obiectivul Specific 1.4. Facilitarea accesului cetățenilor la servicii digitale în domeniul sănătății prin dezvoltarea unui ecosistem digital integrat, sigur și interoperabil.

Obiectivul General 2. Dezvoltarea unui sector TIC robust și competitiv;

Obiectivul Specific 2.1. Promovarea și dezvoltarea serviciilor și produselor TIC cu valoarea adăugată înaltă;

Obiectivul Specific 2.2. Creșterea numărului și impactului startup-urilor și companiilor mici și mijlocii inovatoare din sectorul TIC.

Obiectivul General 3. Crearea unei economii digitale inovatoare și reziliente;

Obiectivul Specific 3.1. Adoptarea pe scară largă de către întreprinderi a soluțiilor digitale pentru optimizarea proceselor de afaceri și creșterea competitivității;

Obiectivul Specific 3.2. Dezvoltarea unor noi modele de afaceri digitale și a unor noi segmente ale economiei digitale.

Obiectivul General 4. Instituirea unui stat digital eficient, inteligent și transparent;

Obiectivul Specific 4.1. Crearea unui ecosistem digital în care identitatea digitală a cetățenilor să fie recunoscută și utilizată în mod securizat de toate instituțiile publice și private;

Obiectivul Specific 4.2. Creșterea transparenței sectorului public prin utilizarea tehnologiilor digitale.

Obiectivul General 5. Crearea unui mediu digital accesibil, sigur și incluziv;

Obiectivul Specific 5.1. Asigurarea unui nivel ridicat de protecție a infrastructurii critice și a datelor personale a cetățenilor;

Obiectivul Specific 5.2. Dezvoltarea unei infrastructuri digitale guvernamentale unificate, scalabile, interoperabile și reziliente la amenințările cibernetice.

Obiectivul General 6. Consolidarea imaginii Republicii Moldova drept națiune digitală.

Obiectivul Specific 6.1. Promovarea Republicii Moldova pe plan internațional ca țară digitală avansată cu un sector TIC de încredere.

91. Obiectivul Specific 1.1. Asigurarea accesului echitabil la serviciile digitale pentru toate categoriile de cetățeni și implicarea activă în actul de guvernare prin intermediul tehnologiilor digitale (tabelul 3)

Rațiunea intervenției: Prin facilitarea accesului la servicii publice online și la platforme de dialog, se urmărește creșterea implicării cetățenilor în procesul decizional și consolidarea democrației digitale.

Oferirea de servicii publice eficiente și transparente, accesibile online, va contribui la consolidarea încrederii cetățenilor în instituțiile statului.

Cetățenii se așteaptă la o experiență fluidă și centrată pe momentele importante din viața lor atunci când accesează serviciile publice, fără a fi nevoiți să interacționeze cu mai multe entități și să furnizeze repetitiv aceleași date. Fie că este vorba despre nașterea unui copil, înregistrarea unei căsătorii, pensionare sau alte evenimente definitorii, entitățile publice trebuie să anticipeze nevoile cetățenilor și să ofere servicii accesibile, intuitive și coerente.

Reorganizarea serviciilor publice în jurul acestor evenimente majore îmbunătățește eficiența, reduce povara administrativă și crește satisfacția generală. Această abordare sprijină, de asemenea, incluziunea digitală, asigurând accesul la servicii pentru un public larg, indiferent de nivelul lor de familiaritate cu birocrăția. Prin anticiparea nevoilor cetățenilor în momentele critice ale vieții, Guvernul poate oferi sprijin la timp, îmbunătățind astfel rezultatele sociale și consolidând încrederea în sectorul public.

Procesul de reorganizare va deschide noi oportunități pentru dezvoltarea unor servicii proactive și predictive, eliminând în același timp multe dintre serviciile actuale prin automatizarea proceselor, bazată pe identitatea digitală și interoperabilitate.

Toate serviciile legate de evenimentele de viață majore, atât pentru cetățeni, cât și pentru mediul de afaceri, trebuie să fie disponibile online. Aceste servicii digitale trebuie să aibă interfețe moderne, simple și standardizate, traduse în cel puțin două limbi (engleză și rusă) și accesibile de pe dispozitive mobile prin aplicația integrată EVO. În plus, în contextul aderării la UE, serviciile publice digitale trebuie să fie accesibile și cetățenilor străini prin intermediul portalului digital unic european (Your Europe).

Conținutul calitativ, clar și multilingv pe platformele guvernamentale va permite valorificarea inteligenței artificiale generative prin implementarea unui chatbot care să asiste utilizatorii în procesul de informare și solicitare a serviciilor publice.

Sectorul public trebuie să fie incluziv, iar transformarea digitală este un efort care trebuie asumat de întreaga comunitate. Instituțiile publice, alături de actorii neguvernamentali, trebuie să ofere sprijin și îndrumare cetățenilor care întâmpină dificultăți în utilizarea serviciilor digitale, asigurând totodată menținerea și îmbunătățirea calității serviciilor pe canalele tradiționale.

Tabelul 3

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Valoare a de referință 2023	Ținta pentru 2027	Furnizorul de date
1.1. Asigurarea accesului echitabil la serviciile digitale pentru toate categoriile de cetățeni și implicarea activă în actul de guvernare prin intermediul tehnologiilor digitale	Ponderea serviciilor publice pentru cetățeni disponibile online	54%	85%	Agenția de Guvernare Electronică, prestatorii de servicii publice
	Ponderea serviciilor publice accesate online de către persoane fizice din totalul serviciilor publice prestate	30%	50%	Agenția de Guvernare Electronică, prestatorii de servicii publice
	Numărul de Centre Unificate de Prestare a Serviciilor Publice (CUPS)	104	150	Agenția de Guvernare Electronică
	Gradul de satisfacție al cetățenilor privind procesul de implicare prin intermediul tehnologiilor digitale (platforma e-Democracy)	0	>50 %	Agenția de Guvernare Electronică
	Numărul de evenimente de viață care includ servicii proactive	1	6	Agenția de Guvernare Electronică, prestatorii de servicii publice
	Ponderea serviciilor și prestațiilor sociale disponibile pentru cetățeni online	15%	70%	MMPS
	Ponderea serviciilor și prestațiilor sociale accesate online de către persoane fizice din totalul serviciilor prestate	15%	70%	MMPS

92. Obiectivul Specific 1.2. Implementarea eficientă a tehnologiilor digitale în procesul educațional la toate nivelurile de învățământ (tabelul 4)

Rațiunea intervenției: Integrarea tehnologiilor digitale în curriculumul școlar și universitar urmărește transformarea metodelor de predare și învățare, creșterea accesului la resurse educaționale moderne și dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor și studenților. Prin educație digitală de la vârste fragede, se poate asigura că generațiile viitoare vor fi cetățeni digitali activi și responsabili.

Totodată, succesul implementării depinde de pregătirea adecvată a cadrelor didactice, prin cursuri de formare continuă, tutoriale și suport tehnic, pentru a integra eficient instrumentele digitale în procesul educațional.

Acest demers vizează și sprijinirea educației STEM prin crearea de laboratoare și organizarea de activități extracurriculare, precum competiții și hackathoane, care să stimuleze interesul pentru știință și tehnologie dar și o promovare orchestrată la nivel național. De asemenea, un sistem educațional proactiv va utiliza analiza datelor pentru personalizarea experiențelor educaționale și îmbunătățirea performanțelor.

În ansamblu, implementarea acestui obiectiv va transforma educația într-un proces dinamic, interactiv și orientat spre viitor, pregătind generațiile tinere pentru oportunitățile și provocările economiei digitale globale.

Tabelul 4

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Valoare a de referință 2023	Ținta pentru 2027	Furnizorul de date
1.2. Implementare a eficienței a tehnologiilor digitale în procesul educațional la toate nivelurile de învățământ	Ponderele cadrelor didactice instruite și certificate în domeniul competențelor digitale	n/a	>20%	Ministerul Educației și Cercetării
	Ponderele absolvenților STEAM din totalul absolvenților cu studii universitare	13,7%	>16%	Ministerul Educației și Cercetării, Biroul Național de Statistică

93. Obiectivul Specific 1.3. Asigurarea accesului la internet de mare viteză pentru cel puțin 90% din populație, inclusiv în zonele rurale și defavorizate (tabelul 5)

Rațiunea intervenției: Accesul la internet este recunoscut pe plan internațional ca un drept fundamental al omului, esențial pentru dezvoltarea personală și integrarea în societatea modernă. În Moldova, există diferențe semnificative între mediul urban și cel rural în ceea ce privește accesul la internet. Aceste date evidențiază necesitatea unor eforturi susținute pentru a reduce disparitățile digitale dintre urban și rural.

Extinderea rețelelor de internet de mare viteză în întreaga țară, cu accent pe zonele rurale și defavorizate permite tuturor cetățenilor să participe activ la viața comunității, să acceseze informații și servicii esențiale și să beneficieze de oportunități educaționale și profesionale. Acest lucru implică investiții semnificative în infrastructură și colaborări cu furnizorii de servicii pentru a asigura conectivitate de calitate.

Prin atingerea acestui obiectiv, Republica Moldova își propune să devină o societate digitală incluzivă, în care fiecare cetățean are oportunitatea de a beneficia de avantajele tehnologiei moderne, contribuind astfel la dezvoltarea durabilă și la prosperitatea națională.

Tabelul 5

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Valoare a de	Ținta pentru	Furnizorul de date
-------------------	---------------------------	--------------	--------------	--------------------

		referință 2023	2027	
1.3.Asigurarea accesului la internet de mare viteză pentru cel puțin 90% din populație, inclusiv în zonele rurale și defavorizate	Ponderea populației cu conectivitate la viteza de 100Mbps	14%	60%	Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației
	Ponderea populației cu acoperire 5G	n/a	10%	Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației
	Viteza medie de descărcare pe bandă largă fixă	122 Mbps	200 Mbps	Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației

94. Obiectivul Specific 1.4. Facilitarea accesului cetățenilor la servicii digitale în domeniul sănătății prin dezvoltarea unui ecosistem digital integrat, sigur și interoperabil (tabelul 6)

Rațiunea intervenției: Digitalizarea serviciilor publice în domeniul sănătății este esențială pentru creșterea accesibilității, eficienței și calității interacțiunii cetățenilor cu sistemul medical. În prezent, accesul la servicii precum programările online, consultațiile la distanță, dosarul electronic de sănătate și prescripțiile electronice este limitat și fragmentat. Necesitatea elaborării și implementării unui Program strategic de digitalizare a sănătății 2030 este stringentă, fiind deja prevăzută în Strategia Națională de Transformare Digitală (HG nr. 387/2025) prin indicatori specifici. Integrarea serviciilor medicale cu infrastructura digitală guvernamentală existentă (MPass, MSign, MConnect, EVO, etc.) va contribui la consolidarea unui ecosistem digital centrat pe pacient și interoperabil la nivel național și european. Această transformare este crucială nu doar pentru protejarea drepturilor individuale, ci și pentru susținerea unei economii sănătoase și competitive, în care angajatorii depind de starea de sănătate și capacitatea funcțională a forței de muncă. Prin digitalizarea serviciilor în domeniul sănătății, Republica Moldova va putea asigura servicii publice moderne și echitabile, aliniate la standardele Spațiului European al Datelor privind Sănătatea (EHDS).

Tabelul 6

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Valoare de referință 2023	Ținta pentru 2027	Furnizor de date
1.4.Facilitarea accesului cetățenilor la	Ponderea cetățenilor asigurați care au acces la Dosarul electronic de sănătate	0%	20%	Ministerul Sănătății, Agenția de Guvernare Electronică

servicii digitale în domeniul sănătății				
---	--	--	--	--

95. Obiectivul Specific 2.1. Promovarea și dezvoltarea serviciilor și produselor TIC cu valoarea adăugată înaltă (tabelul 7)

Rațiunea intervenției: Este esențială identificarea competențelor și avantajelor competitive ale sectorului TIC autohton, precum și a oportunităților emergente pe piața globală. Acest obiectiv va ghida strategiile de dezvoltare și investițiile în domeniu.

Produsele și serviciile cu valoare adăugată înaltă generează venituri mai mari și creează locuri de muncă mai bine plătite. De asemenea, acest model reduce dependența de industriile tradiționale și promovează o economie mai rezistentă. În plus, stimulează cercetarea și dezvoltarea și creează cerere pentru forță de muncă calificată.

Implementarea acestui obiectiv va poziționa Republica Moldova ca un jucător competitiv pe piața globală a tehnologiei, stimulând creșterea economică și dezvoltarea durabilă a țării.

Tabelul 7

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Valoare a de referință 2023	Ținta pentru 2027	Furnizorul de date
2.1. Promovarea și dezvoltarea serviciilor și produselor TIC cu valoarea adăugată înaltă	Ponderea valorii adăugate brute a activității ”Informații și comunicații în PIB”	6,9%	7,5%	Biroul Național de Statistică Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
	Ponderea serviciilor TIC în totalul exporturilor de servicii	10%	14%	Banca Națională a Moldovei
	Ponderea procedurilor vamale electronice pentru exporturile de servicii și produse TIC	n/a	100%	Biroul Național de Statistică
	Ponderea specialiștilor TIC din populația activă	2,4%	3,4%	Biroul Național de Statistică

96. Obiectivul Specific 2.2. Creșterea numărului și impactului startup-urilor și companiilor mici și mijlocii inovatoare din sectorul TIC (tabelul 8)

Rațiunea intervenției: Creșterea numărului și impactului startup-urilor și companiilor mici și mijlocii inovatoare din sectorul TIC este un obiectiv strategic care vizează stimularea dezvoltării economice a Republicii Moldova prin susținerea antreprenoriatului tehnologic și a inovației. Ecosistemul de startup-uri TIC din Moldova are un potențial semnificativ, dar se confruntă cu provocări structurale ce necesită intervenții direcționate.

Elaborarea și implementarea unor politici publice clare și stabile care să sprijine startup-urile tehnologice, inclusiv oportunități de finanțare avantajoase precum și simplificarea proceselor de

înregistrare și gestionare a companiilor mici și mijlocii (IMM-uri) inovatoare constituie direcții prioritare.

Prin implementarea acestor măsuri, se preconizează o creștere semnificativă a numărului de startup-uri și IMM-uri inovatoare, o mai mare diversificare a economiei bazate pe tehnologie și o atragere mai mare de investiții străine. Pe termen lung, acest obiectiv va contribui la poziționarea Moldovei ca un hub regional al inovației și tehnologiei, stimulând creșterea economică și retenția talentelor locale.

Tabelul 8

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Valoare a de referință 2023	Ținta pentru 2027	Furnizorul de date
2.2. Creșterea numărului și impactului startup-urilor și companiilor mici și mijlocii inovatoare din sectorul TIC	Numărul startup-urilor TIC finanțate prin intermediul programului destinat startup-urilor din cadrul ODA	20	35	Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului
	Număr de companii IT, create anual	150	200	Moldova IT park Agenția de Investiții

97. Obiectivul Specific 3.1. Adoptarea pe scară largă de către întreprinderi a soluțiilor digitale pentru optimizarea proceselor de afaceri și creșterea competitivității (tabelul 9)

Rațiunea intervenției: Într-o economie globalizată și puternic influențată de transformarea digitală, companiile care adoptă tehnologii moderne beneficiază de avantaje semnificative: reducerea costurilor, optimizarea resurselor și îmbunătățirea serviciilor oferite clienților. În Moldova, nivelul de digitalizare al întreprinderilor, în special al IMM-urilor, rămâne redus, ceea ce limitează potențialul de creștere economică și competitivitate. Integrarea soluțiilor TIC în sectoare precum agricultură, industrie, servicii și administrație publică poate transforma aceste domenii, generând creștere economică sustenabilă.

Adoptarea pe scară largă a soluțiilor digitale de către întreprinderi va avea un impact semnificativ asupra economiei naționale. Prin implementarea unor măsuri direcționate Moldova poate deveni un exemplu regional de integrare digitală în economie, stimulând creșterea sustenabilă și reducând inegalitățile de dezvoltare între sectoare.

Tabelul 9

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Valoare a de referință 2023	Ținta pentru 2027	Furnizorul de date
3.1. Adoptarea pe scară largă de către	Ponderele serviciilor digitale esențiale disponibile online pentru companii (deschidere,	n/a	75%	Agenția Servicii Publice

întreprinderi a soluțiilor digitale pentru optimizarea proceselor de afaceri și creșterea competitivității;	administrare, închidere, afacere la distanță)			
	Ponderea companiilor care utilizează factura electronică	64%	>70%	Biroul Național de Statistică Serviciul Fiscal de Stat
	Ponderea serviciilor publice accesate online de către persoane juridice din totalul serviciilor publice prestate	80%	85%	Agencia Servicii Publice Alte entități prestatoare de servicii
	Valoarea anuală a investițiilor în sectorul TIC	2,1 mild lei	>30%	Biroul Național de Statistică

98. *Obiectivul Specific 3.2. Dezvoltarea unor noi modele de afaceri digitale și a unor noi segmente ale economiei digitale (tabelul 10)*

Rațiunea intervenției: Modelele tradiționale de afaceri și dependența de exportul de servicii outsourcing limitează diversificarea și inovarea în economie.

Pentru a face față provocărilor globale, este necesară explorarea și implementarea unor modele de afaceri digitale inovatoare, care să integreze tehnologii emergente precum inteligența artificială (AI), blockchain, economia partajată și comerțul electronic. În același timp, este esențială dezvoltarea unor noi segmente economice bazate pe digitalizare, cum ar fi fintech, e-health, agritech și economia circulară.

Simplificarea cadrului legislativ pentru a permite experimentarea și adoptarea rapidă a modelelor de afaceri bazate pe tehnologii noi, inclusiv reglementarea spațiilor de testare (sandbox-uri legislative) pentru fintech și blockchain reprezintă una din măsurile principale în acest sens.

Un ecosistem digital bine dezvoltat va permite antreprenorilor moldoveni să acceseze mai ușor piețele internaționale. Exportatorii locali vor putea utiliza platforme de e-commerce pentru a-și vinde produsele peste hotare, iar consumatorii din țară vor avea acces la o gamă mai largă de produse și servicii.

Tabelul 10

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Valoare a de referință 2023	Ținta pentru 2027	Furnizorul de date
3.2. Dezvoltarea unor noi modele de afaceri digitale și a unor noi segmente ale economiei digitale;	Valoarea plăților online pe platforme de e-comerț	135 mil Euro	250 mil Euro	Banca Națională a Moldovei Biroul Național de Statistică
	Ponderea întreprinderilor care realizează vânzări web de bunuri și servicii	n/a	>15%	Biroul Național de Statistică

	Număr de entități/afaceri ce au adoptat (Electronic Know Your Customer) eKYC în procese interne	n/a	> 20	Agencia de Guvernare Electronica
	Numărul de Hub-uri digitale regionale create după modelul EDIH	0	2	MDED

99. Obiectivul Specific 4.1. Crearea unui ecosistem digital în care identitatea digitală a cetățenilor să fie recunoscută și utilizată în mod securizat de toate instituțiile publice și private (tabelul 11)

Rațiunea intervenției: Pentru a oferi cetățenilor și companiilor servicii coerente și transparente, Moldova trebuie să dezvolte și să mențină o infrastructură digitală robustă, bazată pe o arhitectură IT unificată, securizată și scalabilă, care să promoveze reutilizarea și eficiența resurselor.

Un element central al acestei infrastructuri este ecosistemul de identitate digitală, care trebuie consolidat pentru a respecta standardele de securitate și a simplifica experiența utilizatorilor, astfel încât să crească rata de adopție. Alinierea la reglementările europene, precum eIDAS 2.0, va permite Moldovei să ofere identități digitale sigure și interoperabile, facilitând accesul cetățenilor la servicii publice și participarea la tranzacții transfrontaliere. În ecosistemul digital al viitorului, caracterizat de proliferarea dispozitivelor interconectate și de creșterea exponențială a tranzacțiilor online, abilitatea de a verifica și autentifica identitățile individuale în mod precis, sigur și eficient devine o necesitate critică pentru menținerea încrederii, securității și funcționalității optime a societății digitale. Noi provocări vor continua să apară, iar identitatea digitală va deveni unul dintre cele mai prețioase active, esențială pentru accesul sigur și eficient la serviciile digitale. Transpunerea integrală de către Republica Moldova a Regulamentului eIDAS 2.0 oferă o oportunitate de a dezvolta un sistem de identitate digitală centrat pe utilizator, capabil să răspundă provocărilor actuale și viitoare. Acest cadru poate stimula piața, asigurând în același timp respectarea valorilor europene și protecția drepturilor fundamentale ale cetățenilor.

Ecosistemul de identitate digitală consolidat și aliniat la standardele UE va simplifica accesul cetățenilor la serviciile publice, crescând încrederea și adoptarea acestora, în timp ce va facilita și tranzacțiile transfrontaliere.

Tabelul 11

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Valoarea de referință 2023	Ținta pentru 2027	Furnizorul de date
4.1. Crearea unui ecosistem digital în care identitatea digitală a cetățenilor să fie	Ponderea cetățenilor care dispun de identitate digitală activă	10%	45%	Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică
	Disponibilitatea unui portofel	0	1	Agencia de Guvernare

recunoscută și utilizată în mod securizat de toate instituțiile publice și private	de identitate implementat conform standardele UE (eIDAS 2.0)			Electronică, Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică
--	--	--	--	---

100. *Obiectivul Specific 4.2. Creșterea transparenței sectorului public prin utilizarea tehnologiilor digitale (tabelul 12)*

Rațiunea intervenției: Datele sunt componenta vitală a dezvoltării economice: sunt baza pentru multe produse și servicii noi, conducând la creșterea productivității și a eficienței resurselor în toate sectoarele economiei, permițând produse și servicii mai personalizate și permițând o mai bună elaborare a politicilor și îmbunătățirea serviciilor publice. Este o resursă esențială pentru start-up-uri și întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) în dezvoltarea de produse și servicii. Disponibilitatea datelor este esențială pentru formarea sistemelor de inteligență artificială, produsele și serviciile trecând rapid de la recunoașterea modelelor și generarea de informații la tehnici de prognoză mai sofisticate și, prin urmare, la decizii mai bune.

Datele constituie o resursă vitală și pentru sectorul public, oferind informațiile necesare pentru luarea de decizii informate, optimizarea serviciilor publice, stimularea inovării și consolidarea transparenței și a responsabilității instituțiilor, contribuind astfel la o guvernare mai eficientă și mai orientată către cetățeni.

Pentru a asigura acuratețea informațiilor în toate registrele de stat și a reduce birocrăția, urmează să se implementeze integral principiul „o singură dată”. Astfel, cetățenii vor fi solicitați să furnizeze fiecare informație necesară o singură dată către stat. Ulterior, celelalte sisteme informaționale și entități publice vor avea obligația de a interoga sursa primară a informației, evitând astfel redundanțele și simplificând procesul administrativ.

Un ecosistem de date integrat va facilita colaborarea între instituțiile publice, sectorul privat și societatea civilă, sprijinind dezvoltarea unor soluții inovatoare care să răspundă provocărilor sociale. Accesul deschis la datele guvernamentale va stimula cercetarea și dezvoltarea, contribuind la creșterea inovației și a competitivității pe piață.

Implementarea ecosistemului de date guvernamentale integrat și securizat va conduce la o transformare semnificativă în furnizarea serviciilor publice și în procesul decizional. Transpunerea în toate domeniile de activitate a administrației publice a principiului „o singură dată” va reduce semnificativ birocrăția, simplificând interacțiunile cetățenilor cu statul și îmbunătățind acuratețea informațiilor în toate registrele. Această abordare va contribui la eficientizarea serviciilor publice, reducând timpul de așteptare și îmbunătățind experiența cetățenilor în interacțiunile cu instituțiile. Prin adoptarea acestui principiu, se va spori transparența și încrederea în sistemul administrativ, asigurând o gestionare mai bună a datelor și resurselor.

Consolidarea transparenței se va realiza prin extinderea inițiativei de date deschise, stimulând inovația în sectorul privat și facilitând dezvoltarea de noi produse și servicii bazate pe aceste date. Implementarea unei arhitecturi de date moderne, bazată pe API-uri și registre de stat optimizate, va

asigura interoperabilitatea sistemelor și va facilita tranziția către un model decizional bazat pe date. Crearea unei platforme de gestionare a datelor personale va oferi cetățenilor un control fără precedent asupra informațiilor lor, permițându-le să monitorizeze accesul și să-și dea consimțământul informat pentru utilizarea acestora.

Tabelul 12

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Valoarea de referință 2023	Ținta pentru 2027	Furnizorul de date
4.2. Creșterea transparenței sectorului public prin utilizarea tehnologiilor digitale	Ponderea funcționarilor publici instruiți în domeniul digitalizării	n/a	20%	Autoritățile publice
	Numărul de seturi de date deschise disponibile pentru reutilizare pe portalul date.gov.md	1268	1500	Agencia de Guvernare Electronică
	Ponderea entităților din sectorul public care utilizează platforma MConnect pentru consumul și furnizarea datelor	238 de autorități și instituții publice, inclusiv primării	90%	Agencia de Guvernare Electronică
	Crearea modulelor pentru depunerea cererilor de subvenționare on-line	1%	30%	Agencia de Guvernare Electronică Agencia de Intervenție și Plăți pentru Agricultură
	Interoperabilitate a SIA ESBS cu platforma guvernamentală date.gov.md	0%	50% documente necesare depunerii online preluate de pe platforma de date	Agencia de Guvernare Electronică Agencia de Intervenție și Plăți pentru Agricultură

101. Obiectivul Specific 5.1. Asigurarea unui nivel ridicat de protecție a infrastructurii critice și a datelor personale a cetățenilor (tabelul 13)

Rațiunea intervenției:

Totodată, cetățenii trebuie să aibă control deplin asupra datelor lor personale, având dreptul să le acceseze, să le modifice sau să le șteargă oricând doresc. Este esențial ca fiecare cetățean să poată partaja datele personale într-un mod sigur și transparent, asigurându-se că acestea sunt protejate și că și-au dat consimțământul informat pentru prelucrarea lor. Accesul la jurnalele de audit ar permite cetățenilor să verifice cine a accesat datele lor personale și în ce scop, sporind astfel transparența, responsabilizând instituțiile și consolidând încrederea în administrația publică. Pentru a asigura un control eficient asupra datelor personale, este necesară o infrastructură IT modernă, bazată pe cele mai recente tehnologii de criptare și securitate cibernetică, care să respecte standardele internaționale de protecție a datelor.

Prin consolidarea infrastructurii critice, serviciile publice vor deveni mai fiabile, disponibile 24/7 și capabile să facă față cerințelor crescânde sau situațiilor de criză. Acest lucru va reduce perioadele de nefuncționare și vulnerabilitatea la atacuri cibernetice sau alte riscuri tehnologice.

Tabelul 13

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Valoarea de referință 2023	Ținta pentru 2027	Furnizorul de date
5.1. Asigurarea unui nivel ridicat de protecție a infrastructurii critice și a datelor personale a cetățenilor	CERT-ul național funcțional	0	1	Agencia pentru Securitate Cibernetică
	Funcțional de gestionare în procesul de prestare a serviciilor respective a datelor personale ale beneficiarilor de servicii publice	0	1	Prestatorii de servicii publice Agenția de Guvernare Electronică
	% de furnizori de servicii critice care au implementat cerințele de securitate	0	>10	Agencia pentru Securitate Cibernetică
	Implementarea ISO 27001:2023 standard internațional de securitate a informației	0	30%	Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură

102. Obiectivul Specific 5.2. Dezvoltarea unei infrastructuri digitale guvernamentale unificate, scalabile, interoperabile și reziliente la amenințările cibernetice (tabelul 14)

Rațiunea intervenției: Interoperabilitatea tehnică și semantică între platformele guvernamentale este esențială pentru schimbul eficient de date și pentru colaborarea interinstituțională. Aceasta permite furnizarea de servicii publice integrate, reducerea duplicării eforturilor și asigură o mai bună utilizare a datelor pentru luarea deciziilor.

Pentru a susține această arhitectură, este necesară consolidarea capacităților platformei MCloud și a serviciilor furnizate din cadrul acesteia, precum și implementarea unei strategii de cloud hibrid.

Integrarea serviciilor de cloud public în infrastructura guvernamentală de cloud va optimiza eficiența operațională și va oferi flexibilitate în gestionarea sarcinilor de lucru, adaptându-le în funcție de necesitățile de scalabilitate, securitate și costuri.

De asemenea, inovarea și eficiența trebuie să fie priorități în digitalizarea sectorului public. Colaborarea cu sectorul privat pentru accesul la soluții IT moderne va permite Guvernului să rămână agil și să răspundă mai bine nevoilor cetățenilor. Un cadru flexibil pentru achiziții publice va facilita adoptarea de noi tehnologii, cum ar fi inteligența artificială și instrumentele de analiză a datelor, sprijinind o cultură a inovării continue.

Nu în ultimul rând, este esențial să existe un cadru legal și tehnic care să reglementeze comunicarea digitală între stat, cetățeni și companii, asigurând că aceste interacțiuni sunt sigure și au valoare juridică.

Doar investind în continuare în fundația sa digitală, Republica Moldova va reuși să facă față provocărilor viitoare și va consolida încrederea cetățenilor în instituțiile publice, oferind servicii sigure, eficiente și accesibile oricând și de pe orice dispozitiv.

Standardizarea arhitecturii digitale va asigura o utilizare eficientă a resurselor existente, minimizând redundanțele și oferind o platformă unificată care poate deservi toate autoritățile și instituțiile publice.

Interoperabilitatea completă va permite instituțiilor guvernamentale să partajeze și să prelucreze date într-un mod eficient și securizat, eliminând necesitatea ca cetățenii sau companiile să furnizeze aceleași informații în mod repetat și reducând birocrăția și timpii de așteptare.

Strategia de cloud hibrid va asigura un echilibru între utilizarea resurselor externe și menținerea controlului asupra datelor critice, respectând cerințele de securitate și reglementările legale naționale și internaționale. Acest lucru va permite guvernului să ajusteze capacitățile în funcție de cerințele reale, reducând costurile și optimizând resursele.

Tabelul 14

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Valoarea de referință 2023	Ținta pentru 2027	Furnizorul de date
5.2. Dezvoltarea unei infrastructuri digitale guvernamentale unificate, scalabile, interoperabile și reziliente la amenințările cibernetice	Ponderea funcționarilor publici instruiți în domeniul securității cibernetice	n/a	50%	Autoritățile publice Institutul Național de Inovații în Securitatea Cibernetică „Cybercor” Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică
	Ponderea Sistemelor IT guvernamentale care întrunesc măsurile de securitate	n/a	80%	Agencia pentru Securitate Cibernetică Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică

	Ponderea platformelor guvernamentale care au aderat la standardele naționale de design	n/a	80% din sisteme informaționale noi dezvoltate sau în curs de dezvoltare	Agencia de Guvernare Electronică
	Nivelul de disponibilitate pentru sistemele informaționale partajate și serviciile publice electronice	n/a	99%	Agencia de Guvernare Electronică Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică

103. Obiectivul Specific 6.1. Promovarea Republicii Moldova pe plan internațional ca țară digitală avansată cu un sector TIC de încredere (tabelul 15)

Rațiunea intervenției: Republica Moldova are potențialul de a deveni un hub digital de referință în Europa. Pentru a valorifica acest potențial și a atrage investiții semnificative în sectorul IT, este necesară o campanie națională de branding digital ambițioasă și bine structurată. Inspirată de succesele unor țări precum Estonia, această campanie va poziționa Moldova ca o destinație atractivă pentru talente, companii inovatoare și investitori.

Inspirată din exemple de succes precum „e-Estonia” și „Team Estonia”, Moldova poate crea o identitate digitală distinctivă care să o poziționeze ca un hub atractiv pentru investiții și inovație. În ciuda potențialului considerabil, până în prezent, Moldova nu a lansat campanii digitale majore dedicate exclusiv sectorului TIC, care să obțină un impact viral pe plan internațional.

Impactul unei astfel de campanii de branding internațional va fi semnificativ. Aceasta nu doar că va crește vizibilitatea Moldovei pe scena globală, ci va atrage mai multe investiții străine, va promova exporturile companiilor locale și va sprijini dezvoltarea startup-urilor. Se estimează că, prin această inițiativă, numărul întreprinderilor digitale și volumul investițiilor în sectorul IT va crește cu peste 20% până în 2030. Aceste progrese vor accelera inovarea și vor stimula creșterea economică, consolidând poziția Moldovei ca lider regional în transformarea digitală.

Campania „Moldova: A place to find yourself”, lansată în 2021, a demonstrat cum o strategie bine ținută poate schimba percepțiile internaționale asupra țării. Printr-un buget modest și o abordare multidimensională, această campanie a poziționat Moldova ca destinație turistică atractivă în România, Ucraina, Germania și alte piețe europene. Acest exemplu arată că, printr-o planificare strategică, campaniile de marketing pot genera un impact considerabil.

Creșterea vizibilității internaționale, atragerea de noi investiții și dezvoltarea de parteneriate strategice vor contribui la poziționarea Moldovei ca lider în transformarea digitală din Europa de Est, consolidând astfel viitorul său economic și tehnologic.

Tabelul 15

Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Valoare a de referință 2023	Ținta pentru 2027	Furnizorul de date
6.1. Promovarea Republicii Moldova pe plan internațional ca țară digitală avansată cu un sector TIC de încredere	Existența unei Campanii naționale de branding digital și progresul în implementare	0	1	Agencia de Investiții
	Numărul evenimentelor internaționale la care au participat companii din Moldova pentru a prezenta produsele și serviciile digitale anual	n/a	5	Agencia de Investiții Moldova IT park
	Poziționarea Moldovei în Global Innovation Index	68	62	Agencia de Investiții
	Indicele de dezvoltare al e-Guvernării EGDI	Poziția 70	Poziția 64	Sondajul ONU privind guvernarea electronică

Capitolul V.

IMPACT

104. Implementarea Programului va avea un impact semnificativ și transformator asupra economiei, societății și administrației publice a țării. Acesta urmărește simplificarea interacțiunii cetățenilor și companiilor cu statul, oferind acces rapid și convenabil la servicii publice digitalizate și personalizate, eliminând birocrația și reducând timpul de așteptare pentru rezolvarea problemelor administrative.
105. Programul va facilita crearea unui mediu digital inclusiv, prin extinderea infrastructurii digitale, creșterea accesului la internet pentru 98% din gospodării și îmbunătățirea competențelor digitale ale cetățenilor. Un obiectiv important este creșterea alfabetizării digitale, ceea ce va stimula angajabilitatea și productivitatea forței de muncă. Aceste măsuri vor contribui la o creștere anuală estimată de 2% la PIB prin creșterea productivității și dezvoltarea noilor sectoare economice emergente.
106. Pentru companii, programul va simplifica interacțiunile administrative și va stimula inovarea prin colaborări public-private și prin extinderea industriilor digitale în zonele rurale. Aceasta va crea noi oportunități economice și va contribui la creșterea exporturilor și la consolidarea competitivității Moldovei pe plan internațional.
107. De asemenea, programul prevede modernizarea infrastructurii IT a administrației publice, îmbunătățirea eficienței instituțiilor și reducerea costurilor operaționale. În plus, va stimula dezvoltarea unei economii digitale reziliente, consolidând poziția Moldovei în procesul de integrare europeană prin alinierea la standardele digitale ale Uniunii Europene, cum ar fi eIDAS 2.0.
108. În ansamblu, transformarea digitală va aduce o serie de beneficii economice și sociale: creșterea competitivității, reducerea corupției prin digitalizarea proceselor, crearea de noi locuri de muncă în industriile digitale și creșterea investițiilor în infrastructura digitală și în sectoarele inovative. Programul va asigura astfel o dezvoltare durabilă și echitabilă pentru toate regiunile țării, sprijinind principiul „nimeni nu este lăsat în urmă”.
109. Obiectivele vor fi monitorizate și evaluate prin intermediul unor indicatori calitativi și cantitativi, care vor fi definiți în Planul de acțiuni al Programului, conform anexei nr.2, luând în considerare informația furnizată de la părțile responsabile de implementare și alte surse 6(tabelul 15).

Indicatorii de evaluare a impactului Programului

Tabelul 16

Nr. crt.	Obiective generale	Indicatori de impact	Valori de referință 2023	Valoarea țintă 2027	Furnizor de date
1.	Dezvoltarea unei societăți digitale	Competențe digitale de bază: Ponderea populației cu competențe digitale de bază	N/A	>20%	Ministerul Educației și Cercetării, Biroul Național de Statistică

		Indicele decalajului de competențe digitale	Poziția 73 din 134	Poziția 69	https://dsgi.wiley.com/global-rankings/
		Conectivitate: Ponderea populației cu conectivitate la viteza de 100Mbps; Ponderea populației cu acoperire 5G	37,8% -	50% 5%	Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației
		e-Sănătate: Ponderea cetățenilor asigurați care au acces la Dosarul electronic de sănătate	0%	20%	Ministerul Sănătății, Agenția de Guvernare Electronică
2.	Dezvoltarea unui mediu TIC robust și competitiv	Specialiști TIC: Ponderea specialiștilor TIC din populația activă, inclusiv pe sexe	2,4%	3,4%	Ministerul Educației și Cercetării, Biroul Național de Statistică
		Ponderea valorii adăugate brute a activității „Informații și comunicații în PIB”	6,9%	7,5%	Biroul Național de Statistică, Ministerul Educației și Cercetării
		Ponderea serviciilor TIC în totalul exporturilor de servicii	10%	14%	Banca Națională a Moldovei
3.	Crearea unei economii digitale inovatoare și reziliente	Utilizarea tehnologiilor digitale: Ponderea întreprinderilor care cumpără servicii de cloud computing; Ponderea întreprinderilor care analizează date mari din orice sursă de date; Ponderea întreprinderilor care utilizează tehnologii	22,9% 18,8% 4,3%	30 % 22,8% 6%	Biroul Național de Statistică

		de inteligență artificială			
		Intensitate digitală: Ponderea întreprinderilor cu un nivel de bază de intensitate digital (cel puțin 4 tehnologii utilizate din 12 selectate)	n/a	20%	Biroul Național de Statistică
		Comerț electronic: Ponderea întreprinderilor care realizează vânzări web de bunuri și servicii	0,9%	15%	Biroul Național de Statistică
		Ponderea serviciilor digitale esențiale online disponibile pentru companii (deschidere, administrare, închidere afacere la distanță)		75%	Agencia Servicii Publice
		Factura electronică: Ponderea companiilor care utilizează factura electronică	64%	70%	Serviciul Fiscal de Stat
4.	Crearea unui stat digital eficient, inteligent și transparent	Indicele de dezvoltare a e-Guvernării EGDI	Poziția 79	Poziția 70	Sondaj UN DESA
		Servicii electronice: Ponderea serviciilor electronice publice esențiale disponibile online	n/a	60%	Agencia de Guvernare Electronică, Agencia Servicii Publice
		Ponderea serviciilor electronice în totalul serviciilor publice	35%	50%	Agencia de Guvernare Electronică, Agencia Servicii Publice
		Ponderea cetățenilor care au accesat serviciile publice în format electronic în totalul utilizatorilor de servicii publice	49,4%	65,4%	Agencia de Guvernare Electronică

		Schimbul de documente și date în sectorul public: Ponderea schimbului de documente și date în format electronic în totalul datelor partajate	n/a	60%	Agenția de Guvernare Electronică
		Identitate digitală: Ponderea cetățenilor care dispun de identitate digitală activă	10%	45%	Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică
5.	Crearea unui mediu digital accesibil, sigur și incluziv	Indicele global al securității cibernetice	Poziția 63	Poziția 59	UIT
		CERT național funcțional	Nu	Da	Agenția de Securitate Cibernetică Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
		Ponderea funcționarilor publici instruiți în domeniul securității cibernetice	n/a	60%	Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică
		Ponderea sistemelor IT guvernamentale plasate în MCloud	n/a	75%	Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, Agenția de Guvernare Electronică
6.	Dezvoltarea imaginii Republicii Moldova ca națiune digitală	Țări care au preluat experiența și soluțiile digitale ale Republicii Moldova	n/a	1	Agenția de Guvernare Electronică
		Numărul delegațiilor străine care vizitează Republica Moldova și cărora le-a fost prezentată experiența digitală a Republicii Moldova	n/a	50	Agenția de Guvernare Electronică
		Ponderea țărilor Uniunii Europene în care semnăturile	0%	30%	Serviciul Tehnologia Informației și

		electronice sunt recunoscute reciproc cu Republica Moldova			Securitate Cibernetică
		Ponderele serviciilor publice electronice disponibile în scenarii transfrontaliere în totalul serviciilor publice electronice	0%	10%	Agencia de Guvernare Electronică
		Numărul de produse moldovenești evaluate la minimum 100 mil. dolari SUA	0	1	Agencia de Investiții Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

Capitolul VI.

COSTURI ȘI SURSE DE FINANȚARE

110. Resursele necesare pentru implementarea Programului sunt estimate și distribuite pe toată durata perioadei 2025-2027. Pe lângă costurile directe legate de digitalizarea infrastructurii și serviciilor, programul presupune și o serie de costuri indirecte, cum ar fi cele administrative și cele acoperite de către autoritățile centrale și locale, precum și instituțiile publice.
111. Pentru realizarea obiectivelor specifice și generale ale programului, sunt necesare resurse financiare, tehnice și umane considerabile. Estimările inițiale indică un cost total de circa **654 mil. lei**, finanțarea urmând să fie acoperită în principal din bugetul de stat, sprijinul partenerilor de dezvoltare și investițiile sectorului privat, din care 225 mil. lei sunt costuri neacoperite. Pentru activitățile neacoperite, de asemenea urmează a fi planificate resurse din bugetul de stat (tabelul 17).
112. Estimările arată că aproximativ 50% din resursele suplimentare vor proveni din programe de asistență tehnică, investiții externe și transfer de tehnologie. Aceste surse sunt esențiale pentru completarea efortului financiar al Guvernului și pentru asigurarea continuității programului.
113. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării va monitoriza anual implementarea și va ajusta alocările bugetare în funcție de resursele disponibile și de prioritățile emergente, asigurând continuitatea programului în limitele alocațiilor aprobate în aceste scopuri în bugetele autorităților/instituțiilor implicate.
114. Astfel, implementarea Programului de Transformare Digitală va implica un efort financiar coordonat, bazat pe bugetul de stat, fonduri europene și internaționale, precum și pe contribuția sectorului privat, toate acestea fiind esențiale pentru transformarea Moldovei într-o economie digitală avansată și competitivă.

Costurile estimative pentru implementarea Programului

Tabelul 17

Obiectiv specific	Codul Subprogr amului bugetar	Costuri totale, mii lei	Costuri pe ani, mii lei		
			2025	2026	2027
Obiectiv specific 1.1. Asigurarea accesului echitabil la serviciile digitale pentru toate categoriile de cetățeni și implicarea activă în actul de guvernare prin intermediul tehnologiilor digitale		137 960	51 360	42 800	43 800
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>	0303	1 000			1 000
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		117 460	11 860	11 800	13 800
<i>Costuri neacoperite</i>		19 500	9 500	6 000	4 000
Obiectiv specific 1.2. Implementarea eficientă a tehnologiilor digitale în procesul educațional la toate nivelurile de învățământ		14 900	6 400	4 400	4 100
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>	1504	200	100	100	-
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>					
<i>Costuri neacoperite</i>		16 700	6 300	4 300	4 100
Obiectiv specific 1.3. Asigurarea accesului la internet de mare viteză pentru cel puțin 90% din populație, inclusiv în zonele rurale și defavorizate		22 200	7 000	8 200	7 000
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>	1504	7 200	2 000	3 200	2 000
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>					
<i>Costuri neacoperite</i>		15 000	5 000	5 000	5 000
Obiectiv specific 1.4. Facilitarea accesului cetățenilor la servicii digitale în domeniul sănătății prin dezvoltarea unui ecosistem digital integrat, sigur și interoperabil		38 800	3 800	18 000	17 000
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>					
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>					
<i>Costuri neacoperite</i>		38 800	3 800	18 000	17 000

Obiectiv specific 2.1. Promovarea și dezvoltarea serviciilor și produselor TIC cu valoarea adăugată înaltă		1 414	557	657	200
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>		414	207	207	
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		1 000	350	450	200
<i>Costuri neacoperite</i>					

Obiectiv specific 2.2. Creșterea numărului și impactului startup-urilor și companiilor mici și mijlocii inovatoare din sectorul TIC		190 475	30 227	90 227	70 020
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>	1504	190 207	30 207	90 207	70 000
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		60	20	20	20
<i>Costuri neacoperite</i>					

Obiectiv specific 3.1. Adoptarea pe scară largă de către întreprinderi a soluțiilor digitale pentru optimizarea proceselor de afaceri și creșterea competitivității		7 707	5 500	1 207	1 000
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>		707	500	207	
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		6 000	5 000	500	500
<i>Costuri neacoperite</i>		1 000		500	500

Obiectiv specific 3.2. Dezvoltarea unor noi modele de afaceri digitale și a unor noi segmente ale economiei digitale		31 610	907	30 703	
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>		810	207	603	
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		30 800	700	30 100	
<i>Costuri neacoperite</i>					

Obiectiv specific 4.1. Crearea unui ecosistem digital în care identitatea digitală a cetățenilor să fie recunoscută și utilizată în mod securizat de toate instituțiile publice și private		16 814	9 700	7 114	
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>	1504	614	200	414	
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		4 500	4 500		
<i>Costuri neacoperite</i>		11 700	5 000	6 700	

Obiectiv specific 4.2. Creșterea transparenței sectorului public prin utilizarea tehnologiilor digitale		12 953	3 346	6 907	2 700
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>	0303	2 353	1 146	707	500
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>					
<i>Costuri neacoperite</i>		10 600	2 200	6 200	2 200

Obiectiv specific 5.1.		34 705	28 100	3 396	3 207
-------------------------------	--	---------------	---------------	--------------	--------------

Asigurarea unui nivel ridicat de protecție a infrastructurii critice și a datelor personale a cetățenilor					
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>		603		396	207
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		6 000		3 000	3 000
<i>Costuri neacoperite</i>		28 100	28 100		

Obiectiv specific 5.2. Dezvoltarea unei infrastructuri digitale guvernamentale unificate, scalabile, interoperabile și reziliente la amenințările cibernetice		144 000	26 000	52 450	66 450
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>					
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		22 000	1 000	22 450	21 450
<i>Costuri neacoperite</i>		122 000	25 000	30 000	45 000

Obiectiv specific 6.1. Promovarea Republicii Moldova pe plan internațional ca țară digitală avansată cu un sector TIC de încredere		425	225	95	95
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>					
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>					
<i>Costuri neacoperite</i>		425	225	95	95

115. Costurile din bugetul de stat sunt acoperite în limitele cheltuielilor aprobate în Cadrul bugetar pe termen mediu și/sau alocațiile aprobate în legile bugetului de stat anual, ale autorităților/instituțiilor implicate în implementarea prezentului Program. Cheltuielile respective se vor efectua prin intermediul următoarelor subprograme bugetare:

1504 – pentru finanțarea cheltuielilor asociate domeniului „Tehnologii informaționale și comunicații”

0303 - e-Transformare a Guvernării

5001 - pentru salarizare MDED.

Capitolul VII.

RISCURI DE IMPLEMENTARE

115. Există o serie de riscuri care pot afecta activitățile și rezultatele prezentului Program dacă nu vor fi evaluate și luate în considerare în mod corespunzător. Monitorizarea atentă a tuturor riscurilor și evaluarea acestora la intervale determinate de timp va asigura prevenirea problemelor și eșecurilor (tabel 18).

Riscuri de implementare a Programului

Tabelul 18

Riscul anticipat	Impact (scăzut, mediu, înalt)	Probabilitate (joasă, medie, înaltă)	Măsuri de diminuare/ înlăturare a riscurilor
Discontinuitatea politică și/ sau a suportului extern	Înalt	Medie	Asigurarea dialogului continuu și transparent cu stakeholderii implicați și implicarea factorilor de decizie politică Alinierea cu bunele practici europene și procesul de integrare în UE asumat la nivel național, indiferent de factorul politic
Finanțare insuficientă pentru implementarea programului	Înalt	Medie	Prioritizarea acțiunilor – alocarea resurselor în funcție de impactul și urgența obiectivelor programului. Parteneriate strategice – colaborarea cu sectorul privat și ONG-uri pentru susținerea financiară a unor acțiuni ale programului (cum ar fi cele fără acoperire financiară). Diversificarea surselor de finanțare, inclusiv fonduri europene și granturi internaționale Eficientizarea utilizării asistenței tehnice prin coordonarea eficientă a fondurilor disponibile, în vederea eliminării suprapunerilor și dublărilor
Rezistența la schimbare	Mediu	Medie	Promovarea unei culturi organizaționale care să sprijine inovația și digitalizarea Setarea KPI-urilor conform criteriului SMART pentru instituțiile publice și funcționari Organizarea de sesiuni de instruire și programe de formare continuă pentru personalul din sectorul public
Întârzieri în adoptarea și implementarea legislației necesare	Mediu	Scăzut	Crearea grupurilor de lucru interinstituționale pentru a accelera procesul legislativ și a monitoriza progresul Asigurarea unei comunicări continue cu factorii de decizie politici pentru a alinia prioritățile legislative cu obiectivele programului

Atacuri cibernetice și/sau hibride	Înalt	Mare	Integrarea securității la toate etapele de dezvoltare a produselor (DevSecOps) Implementarea măsurilor de igienă cibernetică în instituțiile publice Asigurarea conformării furnizorilor de infrastructură critică cu cerințele minime de securitate cibernetică
Grad redus de adoptare a serviciilor digitale	Înalt	Medie	Promovarea beneficiilor serviciilor digitale prin campanii de informare publică Simplificarea și îmbunătățirea accesului la servicii digitale, inclusiv prin intermediul dispozitivelor mobile Oferirea de asistență online și în punctele de contact fizice pentru a sprijini cetățenii în utilizarea serviciilor digitale

Capitolul VIII.

AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE

116. Programul va fi implementat printr-un efort coordonat interinstituțional, care va mobiliza autoritățile publice responsabile pentru elaborarea și implementarea politicilor publice în domeniile vizate, asociațiile de afaceri și agenții economici interesați, societatea civilă și partenerii de dezvoltare.
117. Un aport suplimentar considerabil la realizarea obiectivelor Programului este așteptat în contextul procesului de integrare europeană, odată cu armonizarea cadrului legal intern cu cel european în domeniile vizate, precum și odată cu aderarea Republicii Moldova la diverse procese și programe de transformare digitală a societății.
118. În cazul entităților interesate din afara sectorului public, se va miza exclusiv pe deschiderea acestora de a participa prin parteneriate deschise la implementarea obiectivelor propuse, iar practica programelor anterioare, confirmă interesul major și contribuția esențială a acestor parteneri la implementarea programelor de stat în domeniul transformării digitale și modernizării tehnologice.
119. Entitățile responsabile, precum și partenerii de realizare vor fi evidențiate în Planul de acțiuni - în dreptul activităților vizate, iar lista lor generală include:

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

Cancelaria de Stat

Ministerul Finanțelor

Ministerul Educației și Cercetării

Ministerul Sănătății

Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale

Ministerul Afacerilor Externe

Birou pentru Integrare Europeană

Agencia de Guvernare Electronică

Agencia Servicii Publice

Agencia de Investiții

Agencia pentru Securitate Cibernetică

Serviciul Tehnologii Informaționale și Securitate Cibernetică

Serviciul Fiscal de Stat

Biroul Național de Statistică

Consiliul Național pentru Transformare Digitală

Consiliul de Coordonare a Securității Cibernetică

Consiliul Economic de pe lângă Prim-ministru

Moldova IT Park

Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului

Asociațiile de afaceri precum: ATIC, FIA, EBA, Amcham, Fundația Start-up Moldova

Centrele de excelență bazată pe tehnologia informației: Tekwill, Artcor, Mediacor, ZipHouse, Clasa Viitorului, FabLab, etc.

Capitolul IX.

PROCEDURI DE MONITORIZARE, EVALUARE ȘI RAPORTARE

120. Pentru a asigura implementarea eficientă a Programului, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, ca instituție responsabilă, va institui un mecanism de guvernanță și coordonare. Acesta se va baza pe mecanismele stabilite în Strategia Națională de Transformare Digitală 2023-2030 și în Planul de acțiuni anexat Programului. Rolul principal al Ministerului va fi de a coordona activitatea agenților și instituțiilor implicate în implementarea liniilor de acțiune, asigurându-se că Programul progresează conform obiectivelor stabilite.
121. Cadrul de monitorizare și evaluare se va alinia la Indicele Economiei și Societății Digitale (DESI), adaptat pentru Republica Moldova, și la alți indicatori relevanți pentru măsurarea progresului. Procesul de monitorizare va fi structurat în două faze principale:
Raportarea anuală a progresului - aceste rapoarte vor fi prezentate anual, până la data de 25 februarie, pentru anul anterior și va fi publicat pe site-ul web oficial al MDED.
Evaluarea finală a Programului va analiza întregul impact al programului pe baza criteriilor de relevanță, eficacitate, eficiență, sustenabilitate și impact. Activitățile de evaluare privind implementarea Programului se va efectua după finalizarea perioadei de realizare a acestuia, prin elaborarea unui raport de evaluare finală pentru trei ani, în baza informațiilor autorităților/instituțiilor vizate în Planul de acțiuni, transmise până la 1 aprilie 2028.
122. Raportarea finală va servi drept bază pentru elaborarea următorului Program de implementare a Strategiei pentru Transformare Digitală 2028-2030.
123. Raportul de monitorizare cât și cel de evaluare se va elabora în baza informației privind gradul de realizare a acțiunilor în care sunt vizate ministerele și alte autorități administrative centrale, va fi generalizat de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, cu publicarea pe site-ul web oficial al ministerului.
124. Monitorizarea continuă a implementării Programului va contribui la identificarea domeniilor de succes și a provocărilor întâmpinate, asigurând optimizarea utilizării resurselor și îmbunătățirea continuă a serviciilor publice digitale.

**Planul de acțiuni
al Programului de implementare, pentru anii 2025-2027,
a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova
pentru anii 2023-2030**

Nr. crt.	Denumirea acțiunii	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri estimative Total (mii MDL)	Costuri estimate (mii MDL)			Sursa de finanțare	Autorități/ instituții Responsabile/ Parteneri la realizarea acțiunilor
				654 mil. lei	2025	2026	2027		
Obiectiv specific 1.1. Asigurarea accesului echitabil la serviciile digitale pentru toate categoriile de cetățeni și implicarea activă în actul de guvernare prin intermediul tehnologiilor digitale									
1) Dezvoltarea și implementarea serviciilor publice proactive și automatizate pentru cetățeni și antreprenori pornind de la conceptul de evenimente de viață									
1.1.1.	Reorganizarea și integrarea serviciilor publice existente în jurul evenimentelor de viață	2025-2027	Aprobarea prin Ordinul MDED a Listei serviciilor esențiale publice pentru cetățeni și mediul de afaceri Ponderea serviciilor publice disponibile online și conectate în jurul evenimentelor de viață	6 500	4 500	1 000	1 000	Bugetul de stat Parteneri de dezvoltare	Agenția de Guvernare Electronică Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
1.1.2.	Elaborarea și adoptarea Metodologiei de digitalizare a serviciilor publice	Trim. I 2026	Metodologia de digitalizare (standarde și principii comune pentru dezvoltarea și operaționalizarea soluțiilor digitale în sectorul public) și a unor șabloane care ar ușura documentarea proceselor elaborate și aprobate prin Ordinul MDED	30	30	-	-	Parteneri de dezvoltare	Agenția de Guvernare Electronică Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

1.1.3.	Modernizarea Portalul de Servicii Publice (PSP), pornind de la conceptul de evenimente de viață	2025-2027	Portalul Serviciilor Publice Modernizat	6 000	2 000	2 000	2 000	Bugetul de stat Parteneri de dezvoltare	Agencia de Guvernare Electronica
1.1.4.	Integrarea Portalului Serviciilor Publice cu portalul digital unic al UE	Trim. IV 2026	Portalul Serviciilor Publice integrat cu portalul digital unic al UE	2 000	-	-	2000	Bugetul de stat	Agencia de Guvernare Electronica
1.1.5.	Extinderea rețelei de Centre Unificate de Prestare a Serviciilor Publice	Trim. IV 2027	Minim 10 Centre Unificate de Prestare a Serviciilor Publice create Numărul serviciilor publice digitalizate prestate de APL-uri prin intermediul CUPS	1 500	500	500	500	Parteneri de dezvoltare	Agencia de Guvernare Electronica Cancelaria de Stat
1.1.6.	Dezvoltarea platformei e-Democrație pentru implicarea activă a cetățenilor în actul de guvernare prin intermediul tehnologiilor digitale	Trim. IV 2026	Modulele (i) ePetitions (ii) eParticipation (iii) eFeedback dezvoltate și funcționale Numărul cetățenilor autentificați pe platformă și care o utilizează activ Gradul de satisfacție a cetățenilor în procesul de utilizare a platformei	4 000	3 000	1 000	-	Parteneri de dezvoltare	Agencia de Guvernare Electronica Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
1.1.7.	Dezvoltarea noilor module pentru aplicația mobilă guvernamentală	Trim. II 2027	Numărul de servicii publice disponibile prin intermediul aplicației Numărul utilizatorilor unici ai aplicației	9 000	3 000	3 000	3 000	Bugetul de stat Parteneri de dezvoltare	Agencia de Guvernare Electronica Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
1.1.8.	Dezvoltarea Sistemului informațional „eSocial”	Trim II 2027	Hotărârea de Guvern cu privire la resursa Informațională formată de Sistemul informațional	80 000	30 000	25 000	25 000	Parteneri de dezvoltare	Ministerul Muncii și Protecției Sociale

			„eSocial” aprobată. Sistemul Informațional dezvoltat și implementat						
2) Asigurarea accesului echitabil la serviciile digitale pentru toate categoriile de cetățeni, inclusiv grupurile vulnerabile și zonele rurale									
1.1.10	Asigurarea accesibilității produselor și serviciilor TIC pentru persoanele cu dizabilități	Trim. IV 2026	Proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Cerințelor de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități referitoare la serviciile tehnologiei informației și comunicațiilor aprobat Set de reguli de accesibilitate conform ghidurilor WCAG 2.2 elaborat și aprobat prin ordinul AGE	307,99	-	207,99	100	În limita bugetului instituției, Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Agenția de Guvernare Electronică
1.1.11	Dezvoltarea Serviciului guvernamental de suport clienți pentru serviciile publice	Trim. III 2025	Serviciu Funcțional pe Portalul Serviciilor Publice	5 400	5 400	-	-	Parteneri de dezvoltare	Agenția de Guvernare Electronică Agenția Servicii Publice Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
1.1.12	Dezvoltarea unui sistem național de design pentru soluții web și mobile cu librărie de componente pentru a asigura coerența tuturor serviciilor publice digitale, simplificând procesul de design și reducând confuzia utilizatorilor	2025-2027	Sistem național de design elaborat și aprobat prin Hotărâre de Guvern Aplicarea sistemului de design în principalele platforme guvernamentale (PSP, PDSE, MPay, MPass, MSign) și altele	20 500	500	10 000	10 000	Parteneri de dezvoltare	Agenția de Guvernare Electronică Prestatorii de servicii publice Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
1.1.13	Pilotarea asistentului	Trim. III 2025	Asistentul virtual funcțional	3 000	2 400	300	300	Parteneri de	Agenția de

	virtual bazat pe inteligență artificială generativă pe Portalul de Servicii Publice (PSP) și în EVO		Ponderea serviciilor publice personalizate pe baza integrării soluțiilor de IA					dezvoltare	Guvernare Electronică Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
Obiectiv specific 1.2. Implementarea eficientă a tehnologiilor digitale în procesul educațional la toate nivelurile de învățământ									
1.2.1.	Integrarea tehnologiilor digitale în curriculum școlar și universitar	Trim. III 2026	Curriculumul educațional pentru nivelul primar, gimnazial, liceal și universitar din perspectiva includerii transdisciplinare a educației digitale actualizat	400	200	200	-	Bugetul de stat, Parteneri de dezvoltare	Ministerul Educației și Cercetării Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare
1.2.2.	Instruirea și certificarea cadrelor didactice în domeniul competențelor digitale (în baza DigCompEdu)	2025-2027	Ponderea cadrelor didactice instruite și certificate	300	100	100	100	Bugetul de stat, Parteneri de dezvoltare	Ministerul Educației și Cercetării
1.2.3.	Dotarea instituțiilor de învățământ cu laboratoare și tehnologiile necesare pentru studierea științelor, tehnologiei, ingineriei și matematicii (STEM)	2025-2027	Ponderea instituțiilor de învățământ de nivelul primar, gimnazial, liceal și universitar asigurate cu echipamente și resurse tehnologice	9 000	3 000	3 000	3 000	Bugetul de stat, Parteneri de dezvoltare	Ministerul Educației și Cercetării
1.2.4.	Implementarea unui „Laborator digital mobil” pentru a oferi cursuri de competențe digitale și de securitate cibernetică destinate adulților în toată țara	2026-2027	Program intens de studiu destinat persoanelor cu competențe digitale reduse elaborat Numărul persoanelor adulte instruite anual	5 000	3 000	1 000	1 000	Bugetul de stat, Parteneri de dezvoltare	Ministerul Educației și Cercetării Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Agenția de Guvernare Electronică Agenția pentru

									Securitate Cibernetică Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică Autoritățile publice locale
1.2.5.	Elaborarea unui program național de recalificare și perfecționare profesională în domeniul TIC	Trim. II 2026	Programe sectorial de recalificare aprobat prin Ordinul MEC Numărul persoanelor care au parcurs cursuri de recalificare anual Minim 3 campanii de informare cu privire la programele disponibile elaborate și implementate	200	100	100	-	În limita bugetului instituției Parteneri de dezvoltare	Ministerul Educației și Cercetării Universitățile din Moldova Moldova IT Park, alte organizații și asociații de afaceri, parteneri de dezvoltare
Obiectiv specific 1.3. Asigurarea accesului la internet de mare viteză pentru cel puțin 90% din populație, inclusiv în zonele rurale și defavorizate									
1.3.1.	Efectuarea unui studiu geografic privind aria de acoperire a rețelelor de comunicații electronice capabile să furnizeze rețele de bandă largă	Trim. IV 2027	Studiu geografic elaborat și publicat	5 000	2 000	3 000	-	Bugetul ANRCETI Parteneri de dezvoltare	Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației
1.3.2.	Dezvoltarea rețelelor de comunicații electronice în zonele albe identificate	2025-2027	Rețele de comunicații electronice în bandă largă instalate și puse în funcțiune în cel puțin 10 localități din „zonele albe” Numărul localităților care au acces la internet de mare viteză	15 000	5 000	5 000	5 000	Bugetul de stat, Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

1.3.3.	Implementarea unui sistem de cartografiere a acoperirii cu Internet în bandă largă și a Punctului de Informare Unic	Trim. IV 2027	Sistem de cartografiere a acoperirii cu Internet în bandă largă și a Punctului de Informare Unic implementat	2 200	-	200	2 000	Bugetul de stat	Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Agencia Geodezie, Cartografie și Cadastru
Obiectiv specific 1.4. Facilitarea accesului cetățenilor la servicii digitale în domeniul sănătății prin dezvoltarea unui ecosistem digital integrat, sigur și interoperabil									
1.4.1.	Dezvoltarea/extinderea funcționalităților Dosarului electronic de sănătate și integrarea cu platformele guvernamentale	2025–2027	Sistem modernizat Pondere cetățenilor cu acces la DES	38 800	3 800	18 000	17 000	Bugetul de stat, Parteneri de dezvoltare	Ministerul Sănătății, Agencia de Guvernare Electronică
Obiectiv specific 2.1. Promovarea și dezvoltarea serviciilor și produselor TIC cu valoarea adăugată înaltă									
2.1.1.	Perfecționarea cadrului normativ pentru stimularea investițiilor întreprinderilor în formarea și dezvoltarea competențelor digitale ale angajaților	2025-2027	Act normativ pentru stimularea investițiilor private în formarea și dezvoltarea competențelor digitale ale angajaților elaborat și implementat Numărul de angajați în sectorul privat care beneficiază de programe de formare digitală anual	500	100	200	200	În limita bugetului instituției, Parteneri de dezvoltare	Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării alte organizații și asociații de afaceri, parteneri de dezvoltare

2.1.2.	Cartografierea proceselor de dezvoltare a unei afaceri în domeniul TIC, identificarea și eliminarea constrângerilor identificate	Trim. IV 2025	Studiul de cartografiere a proceselor de dezvoltare a unei afaceri în domeniul TIC definitivat Număr de acte normative actualizate sau adoptate ca urmare a procesului de eliminare a constrângerilor identificate	500	250	250	-	Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului alte organizații și asociații de afaceri
2.1.3.	Modificarea Codului Fiscal cu scopul implementării unor modele noi de activitate economică în domeniu: <i>nomad digital, persoană fizică autorizată (freelancer), activitate economică pe platforme digitale internaționale, etc.</i>	Trim. IV 2026	Cadrul normativ pentru atragerea și legalizarea activității de <i>nomad digital și persoană fizică autorizată (freelancer)</i> în Republica Moldova adoptat Reglementările pentru activitățile pe platformele digitale internaționale aprobate	414	207	207	-	Bugetul de stat, Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării alte organizații și asociații de afaceri
Obiectiv specific 2.2. Creșterea numărului și impactului startup-urilor și companiilor mici și mijlocii inovatoare din sectorul TIC									
2.2.1.	Elaborarea proiectului de Lege cu privire la crearea de sandboxuri tehnologice pentru a sprijini inovația și activitatea antreprenorială în domeniul tehnologiilor emergente	Trim. III 2026	Proiect de lege aprobat de Guvern și transmis Parlamentului spre adoptare	207,99	-	207,99	-	În limita bugetului instituției, Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării alte organizații și asociații de afaceri
2.2.2.	Modificarea HG 243/2022 privind aprobarea Programului „Inovații digitale și startup-uri tehnologice” din cadrul ODA	Trim. III 2025	Hotărârea aprobată de Guvern	207,99	207,99	-	-	În limita bugetului instituției	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului

									alte organizații și asociații de afaceri
2.2.3.	Operaționalizarea Programului „Inovații digitale și startup-uri tehnologice”, conform proiectului nou	Anual	Numărul de beneficiari Numărul de investiții realizate în primii 3 ani de existență	190 000	30 000	90 000	70 000	Bugetul de stat Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului alte organizații și asociații de afaceri
2.2.4.	Promovarea oportunităților de co-investiții, investiții și granturi accesibile sectorului privat, inclusiv: Europa digitală, CEI, CEF, Horizon, etc.	2025-2027	Numărul aplicațiilor la apelurile de finanțare/grant în domeniul digital Numărul instituțiilor/companiilor care au beneficiat de asistență din partea Punctului Național de Contact (AGE)	60	20	20	20	Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Agenția de Guvernare Electronică Moldova IT Park
Obiectiv Specific 3.1. Adoptarea pe scară largă de către întreprinderi a soluțiilor digitale pentru optimizarea proceselor de afaceri și creșterea competitivității									
3.1.1.	Lansarea Registrului de Stat al Unităților de Drept (RSUD) pentru a asigura înregistrarea și gestionarea afacerilor la distanță	Trim. III 2025	Registrul de Stat al Unităților de Drept (RSUD), lansat și accesibil online	500	500	-	-	Bugetul de stat, Parteneri de dezvoltare	Agencia Servicii Publice Agenția de Guvernare Electronică Cancelaria de Stat Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
3.1.2.	Asigurarea accesului antreprenorilor și investitorilor străini la sisteme informaționale,	2026- 2027	Numărul SI și serviciilor publice disponibile în limba engleză	1 000	-	500	500	Bugetul de stat, Parteneri de dezvoltare	Agencia de Guvernare Electronică Agenția Servicii

	informație de interes public și formularele de aplicare pentru servicii publice în limba engleză								Publice Cancelaria de Stat Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
3.1.3.	Dezvoltarea Sistemului Informațional eNotariat	Trim. III 2026	Platformă funcțională Numărul de servicii notariale digitale accesibile la distanță pentru cetățeni, antreprenori, diasporă și investitori străini	4 500	4 500	-	-	BERD	Ministerul Justiției Agenția de Guvernare Electronică Camera Notarială
3.1.4.	Instituționalizarea mecanismelor destinate încurajării participării sectorului privat la dezvoltarea de soluții IT pentru sectorul public	Trim. IV 2026	Cadru normativ destinat instituționalizării mecanismelor de încurajare a participării sectorului privat la dezvoltarea de soluții IT pentru sectorul public revizuit și adoptat Sandbox GovTech creat	207,99	-	207,99	-	Bugetul de stat Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Ministerul Finanțelor Agenția de Guvernare Electronică alte organizații și asociații de afaceri
3.1.5.	Diversificarea conținutului disponibil pe platforma de instruire la distanță MLearn prin integrarea instruirilor obligatorii pentru mediul de afaceri	2025-2027	Numărul instruirilor obligatorii pentru mediul de afaceri disponibile pe platforma MLearn	1 500	500	500	500	Parteneri de dezvoltare	Agenția de Guvernare Electronică Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
Obiectiv Specific 3.2. Dezvoltarea unor noi modele de afaceri digitale și a unor noi segmente ale economiei digitale									
3.2.1.	Elaborarea proiectului de	Trim. IV 2026	Proiect de lege aprobat de	207,99	-	207,99	-	În limita	Ministerul

	lege pentru transpunerea Directivei Comerțului Electronic 2000/31/EC pentru a asigura alinierea la cerințele pieței interne a SM		Guvern și transmis Parlamentului spre adoptare					bugetului instituției Parteneri de dezvoltare	Dezvoltării Economice și Digitalizării Serviciul Vamal
3.2.3.	Elaborarea proiectului de lege pentru transpunerea Regulamentului UE 2022/2065 privind o piață unică pentru serviciile digitale	Trim. IV 2026	Proiect de lege aprobat de Guvern și transmis Parlamentului spre adoptare	207,99	-	207,99	-	În limita bugetului instituției Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Serviciul Vamal
3.2.4.	Elaborarea hotărârii Guvernului privind informațiile electronice referitoare la transportul de mărfuri	Trim. IV 2026	Hotărâre de Guvern aprobată	189,08	-	189,08	-	În limita bugetului instituției Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Regionale și Infrastructurii Serviciul Vamal
3.2.5.	Extinderea proiectului pilot eCustoms (între Moldova - România și Moldova - Ucraina - România) pentru facilitarea comerțului de mărfuri	Trim. IV 2026	Proiect implementat și lansat în regim operațional	800	500	300	-	Parteneri de dezvoltare	Serviciul Vamal Ministerul Finanțelor Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
3.2.6.	Elaborarea proiectului de lege pentru transpunerea Regulamentului (UE) 2018/302 privind prevenirea geoblocării nejustificate și a altor forme de discriminare bazate pe cetățenia sau naționalitatea, domiciliul sau sediul clienților pe piața internă	Trim. III 2025	Proiect de lege aprobat de Guvern și transmis Parlamentului spre adoptare	207,99	207,99	-	-	În limita bugetului instituției	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

3.2.7.	Instituirea de Hub-uri digitale regionale (EUDIH)	Trim. II 2027	Cel puțin un Hub digital regional creat după modelul EDIH Numărul de parteneriate stabilite cu Hub-uri digitale europene (EDIHs)	30 000	200	29 800	-	Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Agencia de Guvernare Electronică
Obiectiv Specific 4.1. Crearea unui ecosistem digital în care identitatea digitală a cetățenilor să fie recunoscută și utilizată în mod securizat de toate instituțiile publice și private									
4.1.1	Digitalizarea procedurii standard de identificare și înregistrare la distanță a persoanelor fizice (eKYC)	Trim. II 2026	Serviciu de identificare a beneficiarului digitalizat Număr de companii ce au adoptat identificarea clientului la distanță	4 500	4 500	-	-	Banca Mondială	Agencia de Guvernare Electronică
4.1.2.	Elaborarea proiectului de Lege pentru transpunerea Regulamentului UE 2024/1183 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 910/2014 în ceea ce privește instituirea cadrului european pentru identitatea digitală	Trim. II 2026	Proiect de lege aprobat de Guvern și transmis Parlamentului spre adoptare Pondere cetățenilor care dețin semnătură electronică și identitate digitală activă	207,99	-	207,99	-	În limita bugetului instituției Parteneri de dezvoltare	Serviciul Informații și Securitate Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
4.1.3.	Dezvoltarea Serviciului EVOSign în calitate de portofel de identitate digitală și instrument pentru crearea semnăturilor electronice calificate gratuite pentru cetățeni, conform standardelor EU	Trim. IV 2026	Serviciul EVOSign dezvoltat și calificat conform standardelor EU Digital Identity Wallets	11 700	5 000	6 700	-	Bugetul de stat Parteneri de dezvoltare	Agencia de Guvernare Electronică Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

4.1.5.	Includerea Republicii Moldova în EU/EEA Trusted List pentru recunoașterea mutuală a semnăturilor electronice între EU-MD	Trim. IV 2025	Republica Moldova inclusă în EU/EEA Trusted List	200	200	-	-	Bugetul de stat	Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică Serviciul Informații și Securitate
4.1.6.	Modificarea actelor normative (Legea nr.234/2021 și Codul administrativ) cu scopul excluderii necesității semnării electronice a solicitărilor de servicii publice pentru utilizatorii autentificați în SI	Trim. III 2026	Hotărârea aprobată de Guvern și transmisă în Parlament spre aprobare	207,99	-	207,99	-	În limita bugetului instituției	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Ministerul Justiției Agenția de Guvernare Electronică Agenția Servicii Publice
Obiectiv Specific 4.2. Creșterea transparenței sectorului public prin utilizarea tehnologiilor digitale									
4.2.2.	Elaborarea proiectului de Lege privind guvernanta datelor (DGA), prin care se transpune Regulamentul (UE) 2022/868 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2022	Trim. III 2025	Proiect de lege aprobat de Guvern și transmis Parlamentului spre aprobare	207,99	207,99	-	-	În limita bugetului instituției, Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Agenția de Guvernare Electronică
4.2.3.	Elaborarea proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii privind datele	Trim. III 2025	Hotărâre aprobată de Guvern	189,08	189,08	-	-	În limita bugetului instituției, Parteneri de	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

	deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public							dezvoltare	Agencia de Guvernare Electronică
4.2.4.	Modernizarea Portalului date.gov.md și popularea acestuia cu seturile de date identificate conform prevederilor cadrului normativ	Trim. IV 2026	Portalul date.gov.md modernizat și populat	4 000	2 000	2 000	-	Bugetul de stat, Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Cancelaria de Stat Agencia de Guvernare Electronică
4.2.5.	Asigurarea cu programe de formare pentru angajații din sectorul public cu privire la gestionarea și publicarea datelor conform prevederilor cadrului normativ	2025-2027	Numărul funcționarilor publici care au parcurs programele de formare	600	200	200	200	Bugetul de stat, Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Agencia de Guvernare Electronică
4.2.6.	Elaborarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr.142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate în scopul transpunerii Regulamentului (UE) 2024/903 (Interoperable Europe Act)	Trim. II 2026	Proiect de lege aprobat de Guvern și transmis Parlamentului spre aprobare	207,99	-	207,99	-	În limita bugetului instituției, Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Agencia de Guvernare Electronică
4.2.7.	Dezvoltarea continuă a SI e-APL și conectarea Autorităților Publice Locale	2025-2027	Ponderea APL-urilor conectate la SI e-APL Numărul funcționarilor din cadrul APL-urilor care au fost instruiți în domeniile aferente transformării digitale	1 500	500	500	500	Partenerii de dezvoltare	Agencia de Guvernare Electronică APL
4.2.8.	Pilotarea instrumentului	Trim. III 2025	Instrumentul testat; grila de	250	250	-	-	Parteneri de	Ministerul

	bazat pe GEN AI de transpunere a legislației europene în legislația națională		feedback distribuită cu experții EU4Digital					dezvoltare	Dezvoltării Economice și Digitalizării Ministerul Afacerilor Interne Ministerul Energiei Ministerul Justiției
4.2.9.	Construirea unei platforme digitale de tipul <i>Open Innovation Platform</i> dedicate conectării talentelor tech din diasporă cu ecosistemul de inovație local și sectorul public, pentru a facilita implicarea, transferul de cunoștințe (mentorat) și crearea de parteneriate strategice	Trim. IV 2027	Conceptul platformei dezvoltat și aprobat Platforma de tipul <i>Open Innovation Platform</i> dezvoltată și implementată Numărul de utilizatori înregistrați și numărul de proiecte gestionate	6 000	-	4 000	2 000	Bugetul de stat, Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Agenția de Guvernare Electronică
Obiectiv Specific 5.1. Asigurarea unui nivel ridicat de protecție a infrastructurii critice și a datelor personale a cetățenilor									
5.1.1.	Implementarea funcționalului de gestionare a datelor personale din sectorul public, permițând cetățenilor controlul asupra partajării, corectării și monitorizării accesului la informațiile proprii	Trim. IV 2027	Funcțional creat și implementat Revizuirea și adaptarea legislației existente pentru a susține noul model	6 000	-	3 000	3 000	Parteneri de dezvoltare	Agenția de Guvernare Electronică Serviciul de Informații și Securitate Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică Ministerul Dezvoltării

									Economice și Digitalizării Agenția pentru Securitate Cibernetică
5.1.2.	Operaționalizarea Completă a Agenției pentru Securitate Cibernetică (CERT Național, Punct Național de Contact, SOC Național)	Trim. III 2025	CERT Național funcțional	28 100	28 100	-	-	Bugetul de stat, Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Agenția pentru Securitate Cibernetică
5.1.3.	Modificarea Legii nr.467/2003 în scopul alinierii cerințelor de audit a SI de stat la Legea nr.48/2023	Trim. I 2026	Proiect de lege aprobat de Guvern și transmis Parlamentului spre adoptare	207,99	-	207,99	-	În limita bugetului instituției, Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Agenția pentru Securitate Cibernetică
5.1.4.	Organizarea de programe de formare în domeniul securității cibernetice pentru funcționarii publici	Trim. II 2026	Numărul funcționarilor publici care au parcurs cursurile în domeniu	189,08	-	189,08	-	Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Agenția pentru Securitate Cibernetică Universitatea Tehnică a Moldovei
5.1.5.	Elaborarea proiectului Hotărârii Guvernului privind securitatea cibernetică a rețelelor 5G	Trim. IV 2027	Hotărâre de Guvern aprobată	207,99	-	-	207,99	În limita bugetului instituției,	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

	(de transpunere a Recomandării Comisiei EU 2019/534)							Parteneri de dezvoltare	Agencia pentru Securitate Cibernetica
Obiectiv Specific 5.2. Dezvoltarea unei infrastructuri digitale guvernamentale unificate, scalabile, interoperabile și reziliente la amenințările cibernetice									
5.2.1.	Modernizarea și standardizarea registrelor de stat prioritare (Registrul de stat al populației, etc.)	Trim. IV 2027	Numărul Registrelor modernizate și standardizate	100 000	25 000	30 000	45 000	Bugetul de stat, Parteneri de dezvoltare	Agencia de Guvernare Electronică Agencia Servicii Publice Agencia Geodezie, Cartografie și Cadastru
5.2.2.	Extinderea resurselor de procesare și stocare ale platformei tehnologice guvernamentale comune (MCloud)	Trim. II 2026	Platforma MCloud modernizată Foaie de parcurs pentru integrarea cloud-ului hibrid aprobată, inclusiv analiza sistemelor informaționale de stat care pot beneficia de o arhitectură de cloud hibrid efectuată	2 000	1 000	1 000	-	Parteneri de dezvoltare	Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetica Agencia de Guvernare Electronică Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
5.2.3.	Dezvoltarea sistemului informațional eArhiva	Trim. IV 2027	Studiu privind necesitățile și setul de recomandări pentru implementare elaborat Conceptul SI elaborat și aprobat de Guvern Inițierea procesului de dezvoltare a SIA Regulamentul de funcționare	42 900	-	21 450	21 450	Parteneri de dezvoltare	Ministerul Justiției Agencia Națională a Arhivelor Agencia de Guvernare Electronică

			elaborat						Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică
Obiectiv Specific 6.1. Promovarea Republicii Moldova pe plan internațional ca țară digitală avansată cu un sector TIC de încredere									
6.1.1.	Elaborarea și implementarea unei Campanii naționale de branding digital	2025-2027	Analiza privind oferta disponibilă de produse și servicii a sectorului TIC local, precum și tendințele pe piețele regionale dar și piețele de interes pentru Moldova efectuată Campanie națională de branding elaborată și aprobată	200	110	45	45	Parteneri de dezvoltare	Agencia de Investiții Moldova IT Park Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
6.1.2.	Elaborarea de materiale informative pentru promovarea Republicii Moldova drept hub digital regional	2025-2027	Materiale informaționale de promovare create Numărul de evenimente internaționale la care a fost prezentată experiența digitală a Moldovei	150	50	50	50	Parteneri de dezvoltare	Agencia de Investiții Moldova IT Park Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
6.1.3.	Instituirea poziției de <i>Ambasador Digital</i> cu misiunea de a promova experiența digitală a Moldovei în afara țării și atragerea investițiilor în sectorul TIC	Trim. IV 2026	Poziție de <i>Ambasador Digital</i> instituită prin ordinul MDED și MAE Regulament aprobat Numărul de Ambasadori Digitali ai Moldovei la nivel internațional	75	75	-	-	Bugetul de stat, Parteneri de dezvoltare	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Ministerul Afacerilor Externe Agencia de Investiții Moldova IT Park

NOTĂ DE FUNDAMENTARE

la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 a fost elaborat de Ministerul Dezvoltării Economiei și Digitalizării, cu suportul partenerilor de dezvoltare (Proiectului Tehnologiile Viitorului (FTA), finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și Regatul Suediei; Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ); Fondului American pentru Întreprinderi Ucraina-Moldova (UMAEF)).
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Elaborarea proiectului de hotărâre derivă din: 1) Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova (STDM) pentru anii 2023-2030 (Hotărârea Guvernului nr. 650/2023); 2) Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030” (Legea nr. 315/2022), în mod special - prin clarificarea acțiunilor necesare pentru realizarea obiectivului specific 5.3. din Strategie – „Transformarea electronică a guvernării, societății și economiei”. 3) Strategia de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030 (Hotărârea Guvernului nr.126/2023). 4) Programul contribuie la realizarea apropierii legislației naționale ale Republicii Moldova de actele normative ale UE, conform art.102, cap.18 „Societate informațională” din Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, ratificat prin Legea 112/2014, precum și de instrumentele internaționale enumerate în mod special în anexa XXVIII B a Acordului de Asociere.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Programul este un document de politici publice pe termen mediu (3 ani), elaborat în vederea implementării obiectivelor stabilite în STDM și propune un plan de acțiuni pentru consolidarea unei economii digitale reziliente și aliniate la modelul Uniunii Europene, modernizării infrastructurii digitale guvernamentale, creșterii alfabetizării digitale și gradului de acceptanță a produselor TIC, etc. Programul este structurat în baza a 3 direcții prioritare: - Dezvoltarea Societății Digitale; - Dezvoltarea sectorului TIC și al Economiei Digitale; - e-Transformare a sectorului public.

În Program sunt analizate impactul, costurile, riscurile, sunt stabilite instituțiile responsabile de implementare și procedura de monitorizare/raportare.

Societate Digitală. Potrivit Analizei de evaluare a gradului de pregătire pentru transformare digitală a Moldovei realizată de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în 2021, Moldova a obținut 4,1 puncte din 5, ceea ce o plasează la etapa de diferențiere – a patra din cele cinci etape de pregătire pentru transformarea digitală.

La capitolul societate (*people*) Moldova a obținut un punctaj de 4,3 fiind al 3-lea cel mai înalt indicator după bază (*foundation*) – 5,0 și Guvern (*Government*) cu 4,4 puncte. Fiecare din indicatorii societate s-au clasat astfel:

- a. Abilități de alfabetizare digitală- 3,3;
- b. Cultură - 4,1;
- c. Bunăstare digitală - 5,2;
- d. Utilizare și Proprietate - 4,7.

Analiza contextului actual al digitalizării în Republica Moldova relevă o serie de realizări notabile, dar și provocări semnificative care trebuie abordate pentru a asigura succesul pe termen lung al acestui proces.

Republica Moldova a înregistrat progrese considerabile în ceea ce privește accesul la internet și dezvoltarea infrastructurii IT. De exemplu, în 2023, 88% dintre gospodăriile din mediul rural și 92,6% dintre cele din mediul urban aveau acces la internet, ceea ce evidențiază un avans în direcția conectivității. Totodată, viteza medie a internetului pe bandă largă fixă a crescut la 106 Mbps, depășind media globală de 98 Mbps. Aceste realizări sunt un indicator al potențialului Moldovei de a se adapta la cerințele economiei digitale globale.

Cu toate acestea, progresele înregistrate sunt însoțite de o serie de provocări semnificative. Unul dintre cele mai mari provocări este rata scăzută de adopție a semnăturii electronice calificate. Doar 10% din populație deține astfel de certificate, iar majoritatea utilizatorilor sunt funcționari publici obligați să le folosească. Pentru a accelera procesul de digitalizare și a asigura succesul pe termen lung, este imperativ ca statul să investească urgent într-o soluție de identitate și semnătură electronică sigură, accesibilă și ușor de utilizat pentru toți cetățenii. Această soluție ar trebui să fie aliniată la standardele UE și să fie promovată activ.

O altă mare provocare este nivelul de alfabetizare digitală - doar 40,5% dintre cetățeni fiind capabili să utilizeze independent serviciile electronice, ceea ce limitează considerabil capacitatea acestora de a beneficia de transformarea digitală a țării. Acest aspect este conectat și cu nivelul scăzut de cunoaștere a regulilor de igienă cibernetică. Deși Moldova a făcut pași importanți în acest domeniu, prin crearea Agenției pentru Securitate Cibernetică și a cadrului regulator în domeniu, numărul incidentelor cibernetice a crescut cu peste 30% între 2021 și 2023. Aceasta subliniază necesitatea stringentă a investițiilor în securitatea cibernetică, pentru a proteja infrastructura critică și datele cetățenilor.

Lecțiile învățate din acest proces indică necesitatea unei abordări incluzive. Este crucial să ne asigurăm că beneficiile tehnologiei ajung la toate categoriile sociale, inclusiv la populația din zonele rurale și la grupurile vulnerabile. Pentru a reduce

decalajul digital, trebuie să investim în programe de educație digitală și să creăm infrastructuri digitale accesibile în toate regiunile țării.

Sectorul TIC și Economie Digitală. Moldova a înregistrat o creștere economică moderată în ultimii ani, rămânând în mai multe privințe în partea de jos a clasamentelor internaționale, dacă să comparăm cu alte state UE și Est-europene, care pun accent pe inovație și competiție. Creșterea Produsului Intern Brut a fost determinată preponderent de agricultură, servicii și remitențe, care reprezintă o parte semnificativă din PIB. Zona de liber schimb aprofundat și cuprinzător (DCFTA) cu UE a deschis noi piețe pentru produsele moldovenești, cu toate acestea, atragerea investițiilor străine directe (ISD) rămâne o provocare din cauza preocupărilor legate de guvernanta, corupție și infrastructură.

Sectorul IT a devenit un motor important al creșterii economice, iar comerțul electronic a cunoscut o dezvoltare rapidă, în special în contextul pandemiei. În 2023, sectorul IT a generat vânzări de 15,95 miliarde de lei, reprezentând 5,3% din produsul intern brut (PIB), comparativ cu 2,2 miliarde de lei în 2015, ceea ce demonstrează o creștere de 7,25 ori”. Exporturile de serviciile de informatică au crescut cu 23,9%, ajungând la 580 milioane de dolari.

Companiile IT din Moldova sunt apreciate pe plan extern pentru costurile operaționale scăzute, calitatea serviciilor și accesibilitatea talentelor. Totuși, există provocări semnificative care afectează acest sector, inclusiv cultura de afaceri, dificultăți în retenția specialiștilor, mediul de reglementare și infrastructura subdezvoltată. Aceste provocări sunt percepute de potențialii parteneri externi și de investitori ca fiind bariere majore în colaborarea cu companiile moldovenești din IT.

În ciuda creșterii semnificative a sectorului IT și a exporturilor, adopția soluțiilor IT pe piața locală este relativ scăzută. În perioada 2018-2023, vânzările de produse IT pe piața internă au crescut de la 18 milioane de euro la 72 milioane de euro, în timp ce exporturile au crescut de la 154,69 milioane USD la 580 milioane USD. Acest decalaj între adopția locală și exporturi subliniază faptul că investițiile în tehnologia informației în alte sectoare economice din Moldova sunt insuficiente.

Sectorul comerțului electronic din Moldova a fost lent în dezvoltare, dar pandemia de COVID-19 a stimulat atenția asupra acestui domeniu. În 2023, erau înregistrate 1199 de platforme de comerț electronic, o creștere de 57% față de anul anterior. Valoarea plăților online a ajuns la aproximativ 500 milioane de euro, cu majoritatea cumpărăturilor efectuate pe platforme străine.

Deși există o creștere în utilizarea comerțului electronic, aproximativ 80% din populația adultă a Moldovei rămâne exclusă din economia digitală. Simplificarea procedurilor vamale și adoptarea tehnologiilor digitale de către întreprinderile mici și mijlocii (ÎMM-uri) sunt aspecte esențiale pentru a facilita dezvoltarea acestui sector.

Ecosistemul de startup-uri din Republica Moldova este în creștere, cu peste 90 de startup-uri tehnologice active. Totuși, accesul la finanțare rămâne o provocare majoră pentru fondatori, în special pentru cei aflați în stadii incipiente. În 2023, doar 11 startup-uri au reușit să atragă investiții private, majoritatea din străinătate, totalizând aproximativ 15 milioane de dolari. Acest lucru reflectă nevoia unui sprijin mai consistent și a unei culturi antreprenoriale mai puternice.

Deși Republica Moldova a înregistrat progrese notabile în digitalizare și dezvoltarea sectorului IT, există încă provocări majore care împiedică o creștere mai accelerată. Raportul Network Readiness Index 2023 a plasat Moldova pe locul 67 din 134 de țări, subliniind că țara are performanțe bune în ceea ce privește acoperirea broadband și accesul la internet în școli, dar este slabă în investițiile în tehnologiile emergente și în cercetare și dezvoltare.

Pentru a continua creșterea, Moldova trebuie să pună un accent mai mare pe competitivitatea digitală, adoptarea unui cadru legislativ care să faciliteze dezvoltarea startup-urilor, atragerea nomazilor digitali, adopția de tehnologii în alte sectoare ale Economiei, retenția de specialiști IT precum și stimularea incluziunii financiare și a protecției consumatorilor în era digitală.

E-Transformarea sectorului public. Republica Moldova a înregistrat progrese remarcabile în dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de e-guvernare în ultimii ani, contribuind astfel la transformarea sectorului public și la îmbunătățirea accesului cetățenilor la serviciile electronice. Printre principalele realizări se numără dezvoltarea și implementarea mai multor platforme digitale reutilizabile, cum ar fi MCloud, MPass, MPay, MConnect, MNotify, MPower, MSign, MTender, MDelivery, MCabinet, MLearn, eAPL, particip.gov.md și raportare.gov.md. Aceste instrumente au devenit esențiale în facilitarea unui acces mai eficient la serviciile publice, transformând interacțiunea dintre cetățeni și stat.

Un alt pas important a fost lansarea aplicației EVO în iunie 2024, o aplicație mobilă guvernamentală care integrează serviciile publice, documentele și plățile guvernamentale într-o platformă accesibilă prin intermediul dispozitivelor mobile. Aplicația EVO a înregistrat un total de 43.160 de descărcări până la sfârșitul lunii septembrie 2024 și a generat 55.552 de documente în portofelul electronic al cetățenilor. În plus, EVO a facilitat procesarea a 1.234 de plăți electronice, totalizând 927.835 MDL, demonstrând utilitatea și popularitatea în creștere a acestei platforme mobile.

Deși Moldova a înregistrat progrese semnificative în domeniul guvernării electronice, clasându-se pe locul 70 în Indicele ONU de Dezvoltare a Guvernării Electronice din 2024, încă există decalaje față de liderii regionali. În 2022, Moldova a fost inclusă în grupul A al celor mai avansate țări în Indicele de Maturitate a Tehnologiilor Guvernamentale, demonstrând infrastructura sa digitală solidă și eficiența implementării soluțiilor de guvernare electronică. Cu toate acestea, provocările rămân semnificative, în special în ceea ce privește centrarea pe utilizator, transparența și serviciile transfrontaliere. În raportul E-Government Benchmark 2024, Moldova s-a clasat pe ultimul loc în Europa, cu un scor de 32 din 100 de puncte, evidențiind provocările majore cu care se confruntă țara în acest domeniu.

În ciuda progreselor realizate, lipsa unor standarde comune de dezvoltare și design pentru platformele guvernamentale conduce la o experiență de utilizare fragmentată și inconsistentă. Utilizatorii se confruntă cu interfețe diferite și dificil de navigat pe fiecare platformă, ceea ce reduce eficiența și accesibilitatea serviciilor digitale.

Transformarea digitală a administrației publice din Moldova este împiedicată de multiple provocări, cum ar fi infrastructura tehnologică fragmentată, lipsa interoperabilității sistemelor, deficitul de personal calificat și rezistența la schimbare la nivel instituțional. Pentru a depăși aceste obstacole, este necesară o abordare

integrată, care să combine modernizarea infrastructurii tehnice, simplificarea procedurilor administrative și consolidarea capacităților digitale. Acest lucru va asigura o tranziție eficientă către servicii publice moderne și accesibile pentru toți cetățenii.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Programul descrie provocările și oportunitățile din domeniile: TIC și economie digitală, e-Guvernare, concentrându-se pe consolidarea ecosistemului de identitate digitală, integrarea alfabetizării digitale, promovarea accesului universal la internet, creșterea accesului și adopției serviciilor publice digitale și dezvoltarea lor în mod proactiv și bazat pe evenimente de viață. Programul urmărește să contribuie la dezvoltarea unei societăți digitale moderne.

Bazându-se pe tendințele europene și cele globale, și luând în considerare gradul de pregătire a Republicii Moldova pentru transformarea digitală, precum și recomandările rapoartelor de diagnostic și evaluare disponibile, obiectivele specifice ale programului sunt elaborate în conformitate cu Obiectivele generale aprobate prin STDM:

1. Dezvoltarea unei societăți digitale
 2. Dezvoltarea unui sector TIC robust și competitiv
 3. Crearea unei economii digitale inovatoare și reziliente
 4. Instituirea unui stat digital eficient, inteligent și transparent
 5. Crearea unui mediu digital accesibil, sigur și incluziv
 6. Consolidarea imaginii Republicii Moldova drept națiune digitală.
1. Direcția prioritară „Dezvoltarea Societății Digitale” este aliniată obiectivelor generale 1 și 6 ale STDM și propune următoarele obiective specifice:
- Obiectiv specific 1.1.** Sporirea accesului societății la servicii publice electronice și implicarea activă în actul de guvernare prin intermediul tehnologiilor digitale;
 - Obiectiv specific 1.2.** Dezvoltarea unui sistem educațional inteligent, proactiv și bazat pe date;
 - Obiectiv specific 1.3.** Asigurarea accesului la internet de mare viteză pentru cel puțin 90% din populație, inclusiv în zonele rurale și defavorizate;
 - Obiectiv specific 1.4.** Promovarea Republicii Moldova pe plan internațional ca țară digitală avansată cu un sector TIC de încredere.
2. Direcția prioritară „Dezvoltarea Sectorului TIC și a Economiei Digitale” este aliniată obiectivelor generale 2 și 3 ale STDM și propune următoarele obiective specifice:
- Obiectiv specific 2.1.** Promovarea și dezvoltarea serviciilor și produselor TIC cu valoarea adăugată înaltă;
 - Obiectiv specific 2.2.** Stimularea inovației și antreprenoriatului în domeniul TIC;
 - Obiectiv specific 2.3.** Atragerea de investiții străine directe în sectorul TIC;
 - Obiectiv specific 2.4.** Alinierea ofertei de forță de muncă calificată în TIC cu cererea pieței;
 - Obiectiv specific 2.5.** Accelerarea digitalizării afacerilor;
 - Obiectiv specific 2.6.** Stimularea și diversificarea ecosistemului de afaceri digitale.

3. Direcția prioritară „e-Transformarea sectorului public” este aliniat obiectivelor generale 4 și 5 ale STDM și propune următoarele obiective specifice:

Obiectiv specific 3.1. Implementarea serviciilor proactive și automatizate, bazate pe identitate digitală și interoperabilitate;

Obiectiv specific 3.1. Creșterea transparenței sectorului public prin utilizarea tehnologiilor digitale ;

Obiectiv specific 3.1. Consolidarea infrastructurii digitale guvernamentale într-un ecosistem unificat și scalabil;

Obiectiv specific 3.1. Asigurarea accesului echitabil la serviciile digitale pentru toate categoriile de cetățeni și companii;

Obiectiv specific 3.1. Asigurarea unui nivel ridicat de protecție a infrastructurii critice și a datelor personale a cetățenilor;

Obiectiv specific 3.1. Asigurarea securității și rezilienței infrastructurii guvernamentale.

Programul urmărește crearea unui angajament național intersectorial larg și asumat pentru încorporarea aspectelor digitale în documentele de politici sectoriale, activitatea antreprenorială, educație, guvernare, ș.a.

Ca rezultat al implementării programului, se prognozează o consolidare durabilă a sectorului TIC din țară, sporirea nivelului de adopție a tehnologiilor și inovației digitale în diverse sectoare ale societății și economiei naționale, răspândirea culturii cunoașterii, cercetării și dezvoltării de produse și servicii cu valoare adăugată înaltă, modernizarea sectorului public și a infrastructurii guvernamentale.

În contextul actual al transformării digitale globale, Republica Moldova se află într-un moment critic în efortul său de a-și consolida poziția ca un stat modern, pregătit să îmbrățișeze viitorul digital. Programul reflectă un plan ambițios de transformare cu scopul de a adresa decalajele existente în infrastructură, educație digitală, acces la tehnologie și adoptarea serviciilor publice digitale. Dacă acest program este implementat în mod corespunzător, impactul său asupra Moldovei va fi profund, transformând fundamental sectoarele economice, sociale și guvernamentale.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Programul este un document de politici ce transpune și operaționalizează activitățile asumate prin STDM, urmărind procedura descrisă în HG nr.386/2020 cu privire la planificarea strategică.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Cele mai importante soluțiile digitale dezvoltate în cadrul instituțiilor publice vor fi aliniate unui set de reguli și principii de guvernanță comune, ceea ce va asigura interoperabilitatea, incluziunea, utilizarea eficientă a resurselor și un grad ridicat de securitate cibernetică. Odată stabilite aceste standarde, procesul de dezvoltare și implementare a soluțiilor digitale va fi mai rapid și eficient.

Proiectele vor fi monitorizate mai riguros, cu indicatori clari pentru fiecare fază a ciclului de viață, de la planificare și execuție până la evaluarea impactului. Acest lucru va duce la o utilizare mai responsabilă a fondurilor și îmbunătățirea continuă a

proceselor. Totodată, va fi încurajată experimentarea și inovația în sectorul public și metodologiile de lucru agile.

Parteneriatele public-private și fondurile de inovare vor oferi mai multe opțiuni de finanțare, reducând presiunea asupra bugetului public și încurajând participarea sectorului privat în dezvoltarea soluțiilor digitale.

Guvernul trebuie să dispună de cei mai buni specialiști în domeniul digital pentru a putea construi și menține servicii digitale. Totodată, nu doar cei implicați nemijlocit în procesul de digitalizare au nevoie de competențe digitale - toți funcționarii publici trebuie să își dezvolte abilitățile digitale și de date pentru a lucra mai eficient. Cu competențe îmbunătățite și acces la datele și instrumentele potrivite, funcționarii publici pot livra servicii calitative.

Oferirea unor salarii competitive și un mediu de lucru stimulat în cadrul sectorului public va atrage specialiști în IT, design, securitate cibernetică și management de produs, asigurând competențe de înaltă calitate pentru implementarea proiectelor digitale.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Acest program presupune atragerea unui volum semnificativ de finanțare pentru întreaga perioadă de implementare (2025-2027), atât din fonduri publice, cât și din partea sectorului privat și a partenerilor de dezvoltare. Costul estimat de implementare a Programului este de aproximativ 654 milioane lei, cu înalt potențial de atragere a resurselor sectorului privat, asociativ și a partenerilor de dezvoltare. Estimarea costurilor din bugetul de stat sunt planificate pentru acțiunile de armonizare și transpunere a legislației Republicii Moldova cu cerințele Uniunii Europene

Resursele bugetare necesare implementării Programului vor fi incluse în Cadrul bugetar pe termen mediu. Acțiunile se vor desfășura în funcție de disponibilitatea resurselor bugetare și în limitele alocărilor aprobate în acest scop în bugetele autorităților responsabile.

Resursele atrase de la partenerii de dezvoltare și mediul de afaceri, precum și cele sub formă de parteneriate, programe de investiții sau proiecte de asistență tehnică, vor constitui estimativ un volum suplimentar de 50% și vor fi utilizate pentru susținerea efortului Guvernului de implementare a programului.

Adoptarea prezentului proiect prevede modernizarea infrastructurii IT a administrației publice, îmbunătățirea eficienței instituțiilor și reducerea costurilor operaționale. În plus, va stimula dezvoltarea unei economii digitale reziliente, consolidând poziția Moldovei în procesul de integrare europeană prin alinierea la standardele digitale ale Uniunii Europene, cum ar fi eIDAS 2.0.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Impactul asupra sectorului privat va fi strict pozitiv, prin crearea unui cadru normativ destinat să încurajeze inovația, digitalizarea serviciilor publice, de-birocratizarea administrației publice centrale și locale și atragerea investițiilor directe în sector.

4.4. Impactul social

În ansamblu, transformarea digitală va aduce o serie de beneficii economice și sociale: creșterea competitivității, reducerea corupției prin digitalizarea proceselor, crearea de noi locuri de muncă în industriile digitale și creșterea investițiilor în infrastructura digitală și în sectoarele inovative. Programul va asigura astfel o dezvoltare durabilă și

echitabilă pentru toate regiunile țării, sprijinind principiul „nimeni nu este lăsat în urmă”.
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
Protecția datelor cu caracter personal va fi asigurată în conformitate cu prevederile Legii nr.133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Nu este aplicabil
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
Nu este aplicabil
5.1. Măsurile normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu este aplicabil
5.2. Măsurile normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În conformitate cu procedurile stabilite pentru transparența în procesul decizional în vederea elaborării actelor normative, pe portalul guvernamental particip.gov.md a fost plasat anunțul de inițiere a procesului de elaborare a proiectului de hotărâre: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/13210 și anunțul de consultare publică a proiectului: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/13894. Conform prevederilor pct. 34, alin. 10) din Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.386/2020, Programul a fost supus evaluării calității și conformității de către Cancelaria de Stat (raportul nr. 21/1-113-8975 08.08.2024). Constatările din Raportul de evaluare a calității și conformității Programului, au fost luate în considerare la definitivarea acestuia. Ca rezultat, au fost comasate 3 programe într-un singur program. Recomandările Cancelarie de Stat (Nr. 21/1-113-13262 din 03.12.2024) pe marginea Programului au fost luate în considerare la definitivarea acestuia. Paralel, proiectul a fost examinat în ședința Consiliului Național pentru Digitalizare. La data de 20.01.2025, proiectul a fost examinat pe platforma Consiliului pentru coordonarea dezvoltării durabile. Ca urmare a ședinței, programul și nota au fost ajustate.
7. Concluziile expertizelor
Proiectul a fost supus expertizei juridice conform Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Punerea în aplicare a prevederilor proiectului (document de politică publică) nu implică direct modificarea sau abrogarea altor acte normative existente.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Intru atingerea obiectivelor este dezvoltat Planul de acțiuni cu privire la realizarea Programului național pentru implementarea Strategiei de Transformare Digitală 2025-2027 (parte componentă a programului) detaliat care include activitățile necesare pentru aplicarea prevederilor actului normativ.

Planul de realizare a programului prevede resursele financiare, tehnice și umane necesare implementării acestuia, care sunt estimate și detaliate pentru fiecare element al procesului de implementare.

Implementarea planului se realizează cu participarea tuturor instituțiilor cu competențe în domeniu, precum și prin asigurarea unei cooperări interinstituționale. Un rol aparte în implementarea programului îl au partenerii de dezvoltare, care și-au exprimat disponibilitatea finanțării unor acțiuni importante prevăzute în acesta.

Responsabilitatea de bază pentru implementarea programului revine Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, de comun cu alte autorități și instituții.

Implementarea Programului se realizează în conformitate cu Planul de acțiuni aferent, prin monitorizarea anuală a gradului de implementare a acțiunilor incluse în Plan.

Anual, până la data de 1 aprilie a anului următor celui de raportare, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării va întocmi și publica, pe pagina sa oficială, rapoartele anuale privind nivelul de implementare a Programului.

Secretar de Stat

Michelle Iliev

SINTEZA
*obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor) la proiectul hotărârii de Guvern cu privire la
aprobarea Programului de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare
digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030*
(număr unic 52/MDED/2025)

Nr.	Participantul la avizare (expertizare)/ consultare publică	Conținutul obiecției/propunerii (recomandării) Avizare și consultare (expertizare) publică repetată	Argumentarea autorului proiectului
Reavizare			
	Ministerul Sănătății Nr. 03/1482 din 08.05.2025	1.Ministerul Sănătății propune reformularea punctului 10 prin includerea domeniului sănătății ca pilon strategic în digitalizarea serviciilor publice. Programul urmărește crearea unui angajament național intersectorial larg și asumat pentru încorporarea aspectelor digitale în documentele de politici sectoriale, activitatea antreprenorială, educație, sănătate, guvernare, ș.a	Se acceptă.
		2.Modificarea punctului 35 în următorul cuprins: 35. Digitalizarea sănătății este o prioritate în creștere pentru Republica Moldova, în contextul implementării sistemului eRețeta (cu peste 270.000 de rețete compensate emise lunar la sfârșitul anului 2024) și al modernizării platformelor digitale din sectorul medical public. În prezent, sistemul informatic SIA AMP este utilizat de circa 400 de instituții și procesează peste 11 milioane de consultații anual, inclusiv peste 150.000 de programări online în 2024. Totuși, lipsa unui dosar electronic de sănătate funcțional, interoperabilitatea limitată și absența unui cadru instituțional dedicat rămân provocări majore. Programul strategic de digitalizare a sănătății 2030, în curs de elaborare, prevede dezvoltarea unui ecosistem digital integrat, coordonat de o entitate eSănătate, și urmărește ca peste 50% din populația asigurată să aibă acces la Dosarul electronic de sănătate până în 2030, în conformitate cu obiectivele STDM și standardele Spațiului European al Datelor privind Sănătatea (EHDS).	Se acceptă. Pct. 33 a fost expus într-o nouă redacție.

	3.Introducerea unui nou Obiectiv Specific 1.4: Obiectivul Specific 1.4. Facilitarea accesului cetățenilor la servicii digitale în domeniul sănătății prin dezvoltarea unui ecosistem digital integrat, sigur și interoperabil. Rațiunea intervenției: Digitalizarea serviciilor publice în domeniul sănătății este esențială pentru creșterea accesibilității, eficienței și calității interacțiunii cetățenilor cu sistemul medical. În prezent, accesul la servicii precum programările online, consultațiile la distanță, dosarul electronic de sănătate și prescripțiile electronice este limitat și fragmentat. Necesitatea elaborării și implementării unui Program strategic de digitalizare a sănătății 2030 este stringentă, fiind deja prevăzută în Strategia Națională de Transformare Digitală (HG nr. 387/2025) prin indicatori specifici. Integrarea serviciilor medicale în infrastructura digitală guvernamentală existentă (MPass, MSign, MConnect, EVO, etc.) va contribui la consolidarea unui ecosistem digital centrat pe pacient și interoperabil la nivel național și european. Această transformare este crucială nu doar pentru protejarea drepturilor individuale, ci și pentru susținerea unei economii sănătoase și competitive, în care angajatorii depind de starea de sănătate și capacitatea funcțională a forței de muncă. Prin digitalizarea serviciilor în domeniul sănătății, Republica Moldova va putea asigura servicii publice moderne și echitabile, aliniate la standardele Spațiului European al Datelor privind Sănătatea (EHDS).	Se acceptă.										
	<table><tr><td>Obiectiv specific</td><td>Indicatori de performanță</td><td>Valoare de referință 2023</td><td>Ținta pentru 2027</td><td>Furnizor de date</td></tr><tr><td>1.4.Facilitarea accesului cetățenilor la servicii digitale în domeniul sănătății</td><td>Ponderea cetățenilor asigurați care au acces la Dosarul electronic de sănătate</td><td>0%</td><td>20%</td><td>Ministerul Sănătății, Agenția de Guvernare Electronică</td></tr></table>	Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Valoare de referință 2023	Ținta pentru 2027	Furnizor de date	1.4.Facilitarea accesului cetățenilor la servicii digitale în domeniul sănătății	Ponderea cetățenilor asigurați care au acces la Dosarul electronic de sănătate	0%	20%	Ministerul Sănătății, Agenția de Guvernare Electronică	
Obiectiv specific	Indicatori de performanță	Valoare de referință 2023	Ținta pentru 2027	Furnizor de date								
1.4.Facilitarea accesului cetățenilor la servicii digitale în domeniul sănătății	Ponderea cetățenilor asigurați care au acces la Dosarul electronic de sănătate	0%	20%	Ministerul Sănătății, Agenția de Guvernare Electronică								
	4. Completare tabelului 15, în cadrul Obiectivului General 1: Dezvoltarea unei societăți digitale: <table><tr><td>Obiective generale</td><td>Indicatori de impact/rezultat</td><td>Valori de referință 2023</td><td>Ținta 2027</td><td>Furnizor de date</td></tr><tr><td>1. Dezvoltarea unei societăți</td><td>Ponderea</td><td>0%</td><td>20%</td><td>Ministerul Sănătății, Agenția</td></tr></table>	Obiective generale	Indicatori de impact/rezultat	Valori de referință 2023	Ținta 2027	Furnizor de date	1. Dezvoltarea unei societăți	Ponderea	0%	20%	Ministerul Sănătății, Agenția	Se acceptă.
Obiective generale	Indicatori de impact/rezultat	Valori de referință 2023	Ținta 2027	Furnizor de date								
1. Dezvoltarea unei societăți	Ponderea	0%	20%	Ministerul Sănătății, Agenția								

		<table><tr><td>digitale</td><td>cetățenilor asigurați care au acces la Dosarul electronic de sănătate</td><td></td><td></td><td>de Guvernare Electronică</td></tr></table>	digitale	cetățenilor asigurați care au acces la Dosarul electronic de sănătate			de Guvernare Electronică																		
digitale	cetățenilor asigurați care au acces la Dosarul electronic de sănătate			de Guvernare Electronică																					
	6. Completarea listei autorităților și instituțiilor responsabile de la pct. 101 prin adăugarea Ministerului Sănătății, în calitate de autoritate publică centrală responsabilă de coordonarea procesului de digitalizare în domeniul sănătății.	Se acceptă. La pct. 119 a fost inclus și Ministerul Sănătății.																							
	7. Completarea Planului de acțiuni din Capitolul X cu Obiectivul Specific 1.4: Obiectiv specific 1.4. Facilitarea accesului cetățenilor la servicii digitale în domeniul sănătății prin dezvoltarea unui ecosistem digital integrat, sigur și interoperabil.	Se acceptă.																							
	<table><tr><th>Nr. crt.</th><th>Denumirea acțiunii</th><th>Termen de realizare</th><th>Indictori de monitorizare</th><th>Costuri estimative Total (mii MDL)</th><th>2025</th><th>2026</th><th>2027</th><th>Sursa de finanțare</th><th>Autorități/ instituții responsabile</th></tr><tr><td>1.4.1</td><td>Elaborarea și aprobarea Programului strategic de digitalizare a sănătății 2030</td><td>Trim. III 2025</td><td>Programul strateic elaboat și aprobt prin Hotărre de Guven</td><td>1 200</td><td>1 200</td><td>-</td><td>-</td><td>Bugetul de stat, Parteneri de dezvolt are</td><td>Ministerul Sănătății</td></tr></table>	Nr. crt.	Denumirea acțiunii	Termen de realizare	Indictori de monitorizare	Costuri estimative Total (mii MDL)	2025	2026	2027	Sursa de finanțare	Autorități/ instituții responsabile	1.4.1	Elaborarea și aprobarea Programului strategic de digitalizare a sănătății 2030	Trim. III 2025	Programul strateic elaboat și aprobt prin Hotărre de Guven	1 200	1 200	-	-	Bugetul de stat, Parteneri de dezvolt are	Ministerul Sănătății				
Nr. crt.	Denumirea acțiunii	Termen de realizare	Indictori de monitorizare	Costuri estimative Total (mii MDL)	2025	2026	2027	Sursa de finanțare	Autorități/ instituții responsabile																
1.4.1	Elaborarea și aprobarea Programului strategic de digitalizare a sănătății 2030	Trim. III 2025	Programul strateic elaboat și aprobt prin Hotărre de Guven	1 200	1 200	-	-	Bugetul de stat, Parteneri de dezvolt are	Ministerul Sănătății																

		1.4.2	Dezvoltarea /extinderea a funcționalității Ților Dosarului electronic de sănătate și integrarea cu platformele guvernamentale	2025–2027	Ponderea cetățenilor cu acces la DES	38 800	3800	18 000	17 000	Bugetul de stat, Parteneri de dezvoltare	Ministerul Sănătății, Agenția de Guvernare Electronică	
1.	AGE Nr.3007-047 din 24.03.2025	1. La pct.92, în descrierea Obiectivului Specific 1.1., în Tabelul 3, la poziția „Numărul de centre unificate de prestare a serviciilor publice (CUPS)”, se propune substituirea indicatorului „200” cu indicatorul „150”, luând în considerare necesitatea alinierii la prevederile Obiectivului general 7 pct. 204 din Planul Național de Dezvoltare 2025-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.361/2024, și anume „Numărul de CUPS noi create - 50 până în anul 2027”.										Se acceptă
		2. La pct.101, în descrierea Obiectivului Specific 5.1., în Tabelul 12, la indicatorul de performanță „Funcțional de gestionare a datelor personale din sectorul public disponibil”, reiterăm argumentul din sbp.12.1. din Avizul AGE nr.3007-024 din 13.02.2025 și menționăm că serviciile prestate prin utilizarea sistemelor informaționale partajate din posesia Agenției de Guvernare Electronică dispun deja de un funcțional care permite subiecților de date cu caracter personal să-și gestioneze datele sale personale. Astfel, propunem ca indicatorul respectiv să fie exclus sau, eventual, să fie revizuit și expus în următoarea redacție: „Funcțional de gestionare în procesul de prestare a serviciilor respective a datelor personale ale beneficiarilor de servicii publice”. În acest caz, ca și furnizori ai datelor respective, urmează a fi indicați nemijlocit „Prestatorii de servicii publice”.										Se acceptă Indicatorul a fost revăzut conform avizului AGE.

	3. La pct.102, în descrierea Obiectivului Specific 5.2., Tabelul 13, de completat cu rândul dedicat denumirii fiecărei coloane. Totodată, la indicatorul de performanță „Ponderea platformelor guvernamentale care au aderat la standardele naționale de design”, la coloana „Ținta pentru 2027”, cuvintele „în curs” propunem de substituit cu sintagma „în curs de dezvoltare”.	Se acceptă
	<i>La proiectul Planului de acțiuni al Programului:</i> 4. Acțiunea 1.1.1. propunem de exclus, deoarece Metodologia privind identificarea, descrierea și instituționalizarea evenimentelor de viață și de business a fost aprobată deja de către Cancelaria de Stat, prin ordinul secretarului general al Guvernului nr.19 din 30.01.2025 (ordin 30-09-278 14.01.2025.pdf), pornind de atribuția acestei autorități publice de asigurare a promovării și monitorizării implementării politicii statului în domeniul modernizării serviciilor publice, prevăzută în pct.7 sbp.12) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Cancelariei de Stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 657/2009, precum și competența acesteia stabilită în art. 7 lit. b) din Legea nr. 234/2021 cu privire la serviciile publice.	Se acceptă Acțiune exclusă
	5. În denumirea acțiunii 4.1.3., cuvântul „Serviciul EVOSign” de substituit cu cuvântul „Serviciului EvoSign”, utilizând denumirea exactă a serviciului respectiv, conform Hotărârii Guvernului nr. 324/2022 cu privire la serviciul guvernamental de identitate și semnătură electronică mobilă (EvoSign).	Se acceptă
	6. Acțiunea 4.2.1. considerăm oportun de exclus, întrucât proiectul de lege privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public, prin care se transpune parțial Directiva (UE) 2019/1024 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 172 din 26 iunie 2019 (CELEX: 32019L1024), a fost deja aprobat în ședința Guvernului din 19.03.2025 (actele adoptate si deciziile luate in sg din 19.03.2025.pdf).	Se acceptă Exclusă

2.	STISC nr. 13/1-874 din 19.03.2025	Deși, în sinteza, obiecțiile și propunerile expuse de STISC în avizul (1.4/454/25 din 27.02.2025) sunt menționate ca acceptate, textul proiectului prezentat nu a fost modificat în baza obiecțiilor. Totodată, textul proiectului a fost modificat esențial și include prevederi noi. Astfel, insistăm respectarea de către autorul proiectului a proceselor și etapelor de elaborare a actelor normative, în special pct. 229 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018, potrivit căruia, <i>dacă, în urma avizării, a efectuării expertizei de compatibilitate cu legislația UE și a consultării publice, proiectul actului normativ a fost completat cu aspecte și concepte noi sau dacă mai mult de 30% din textul proiectului actului normativ a fost modificat, autorul remite proiectul repetat spre avizare, expertizare de compatibilitate cu legislația UE și consultare publică, cu aplicarea corespunzătoare a procedurii descrise în pct. 222-228, informând Cancelaria de Stat.</i> În scopul expunerii obiective și reale a situației curente asociate procesului de digitalizare și de implementare a serviciilor de încredere, se insistă expunerea pct. 34 în următoare redacție: <i>„Adopția identității digitale și semnăturii electronice, în mare parte este dependentă de servicii electronice care utilizează aceste instrumente. Aceasta condiție a fost confirmată de Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică (STISC), care a comunicat că marja de solicitare și utilizare a serviciului de semnătura electronică a crescut esențial la implementarea Sistemului Informațional Integrat în Sănătate. Totodată, la data de 30.09.2024, numărul total de certificate calificate valide pentru semnătura electronică era de 246 674 de unități, ce constituie doar cca. 10% din populație. Acest număr include toate tipurile de mijloace de identificare electronică (token-uri USB, ID-uri mobile și cărți de identitate electronice). În același timp IDNP/IDNO-uri unice autentificate în MPass din 2023 până la 30.09.2024 atinge cifra de 208 500. În 2023 prin MSign au fost semnate în total 37 178 525 documente și doar în primele 9 luni ale anului 2024 - 38 207 825 documente. Statistica, prezentată confirmă faptul că nivelul scăzut de digitalizare integrală a serviciilor electronice și interesul scăzut de automatizare a proceselor, scade atractivitatea obținerii și utilizării serviciilor de încredere calificate.”</i>	Se acceptă parțial Adopția redusă a identității digitale în Republica Moldova rezultă din conjugarea mai multor factori critici. Pe de o parte, accesibilitatea limitată a instrumentelor existente creează o barieră. Pe de altă parte, digitalizarea insuficientă a serviciilor publice nu generează încă beneficii convingătoare care să justifice efortul și resursele necesare pentru obținerea și utilizarea mijloacelor de identificare electronică. La acești factori se adaugă și alte elemente precum nivelul de alfabetizare digitală al populației, încrederea în securitatea sistemelor online etc. Aceste aspecte complementare influențează decisiv rata de adopție, transformând procesul într-o provocare multidimensională ce necesită o abordare integrată. Astfel, nivelul de adopție redus a identității digitale în Republica Moldova nu poate fi atribuită exclusiv nivelului scăzut de digitalizare a serviciilor sau interesului limitat pentru automatizarea proceselor. Această perspectivă simplificată nu reflectă corect complexitatea situației actuale. Mai mult ca atât, în prezent 17 instituții din Moldova au realizat
----	---	---	--

			digitalizarea 100% a serviciilor pentru antreprenori. Acest lucru stabilește un punct de referință pentru celelalte 24 de instituții care încă progresează în transformarea digitală. STDM pentru 2023-2030 se concentrează pe crearea unei societăți digitale dinamice și incluzive, caracterizată printr-o infrastructură tehnologică avansată, cetățeni împuterniciți digital, un guvern care îmbrățișează pe deplin digitalizarea și un sector de afaceri care este capabil să valorifice oportunitățile digitale, încurajând în același timp inovarea și sprijinirea dezvoltării umane. În prezent, 65,7% din serviciile G2B și 53,9% din serviciile G2C sunt deja digitalizate. Din totalul de 6.034.611 cereri înregistrate în 2024, 5.187.261 (aproximativ 86%) au fost depuse online, iar 847.340 (aproximativ 14%) au fost încă depuse la ghișeu. Prin comparație, în aceeași perioadă a anului 2023, au fost înregistrate 4.524.731 de cereri, dintre care 3.058.794 au fost online și 1.310.332 au fost la ghișeu. Aceasta arată o creștere semnificativă a adoptării serviciilor digitale de către antreprenorii care preferă să folosească serviciile online. 14 instituții din Republica Moldova și-au digitalizat integral serviciile
--	--	--	---

			oferite populației. Aceasta stabilește un punct de referință pentru celelalte 23 de instituții care încă progresează în transformarea digitală. MEDD își propune să digitalizeze o rată de 75% din serviciile publice până la sfârșitul anului 2026 și să ofere 100% din serviciile publice în format digital până în 2030, ca parte a Strategiei de transformare digitală.
--	--	--	--

	La pct. 37 solicităm expunerea conținutului în conformitate cu situația existentă, astfel, comunicăm că potrivit informației și planurilor prezentate de către AGE, soluția EvoSign se află la etapa de pilotare, respectiv aceasta nu este lansată și pusă în funcțiune. În acest sens, utilizarea datelor statistice a soluției care se află la etapă de testare/pilotare nu poate fi considerată una obiectivă și corectă, ca urmare se propune expunerea primului enunț din punctul dat în următoare redacție: „ În procesul de testare și pilotare în data de 8 august 2024 până la mijlocul lunii decembrie, serviciul EvoSign a înregistrat 8 583 de utilizatori, inclusiv cei care au participat la testarea soluției, care au finalizat cu succes procesul de înregistrare și 58 065 de sesiuni de autentificare reușite.”.	Serviciul EVOSign, instituit de Guvernul Republicii Moldova (HG nr. 324/2022) în deplină conformitate cu prevederile Legii nr.467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat, operează din 8 august 2024 în regim de pilotare (set redus de funcționalități) pe mediul de producție. În pofida acestei limitări temporare, serviciul este deja lansat oficial și complet accesibil utilizatorilor pe principalele platforme/ magazine online de aplicații mobile. Datele statistice prezentate în proiectul Programului privind utilizarea serviciului EVOSign în această perioadă inițială demonstrează un interes sporit din parte a utilizatorilor, confirmând astfel relevanța și utilitatea sa practică. Aceste cifre încurajatoare justifică pe deplin continuarea investițiilor în dezvoltarea și implementarea noilor funcționalități planificate pentru acest serviciu, validând direcția strategică adoptată.
	În aceeași ordine de idei, se propune expunerea pct. 34, în următoare redacție: „Procesul de dezvoltare a unei societăți digitale este determinat în primul rând de existența serviciilor digitalizate și a unei identități electronice în rândul cetățenilor. Însă, modul de digitalizare a serviciilor, prezentat în portalul serviciilor publice, nu automatizează și nu digitalizează majoritatea proceselor, unele din acestea prevăd în continuare prezentarea la ghișeele unor instituții, altele făcând trimiteri la pagina oficială a instituției. Astfel, argumentarea deținerii doar a 10% din populație	Se acceptă parțial Adopția redusă a identității digitale în Republica Moldova rezultă din conjugarea mai multor factori critici. Pe de o parte, accesibilitatea limitată a instrumentelor existente creează o barieră. Pe de altă parte, digitalizarea

	<i>a certificatelor calificate valide pentru semnătura electronică, reiese din faptul că marea majoritate a utilizatorilor sunt funcționari publici, care sunt obligați să dețină o semnătură electronică, pentru sistemele informaționale guvernamentale. Pentru a asigura accelerarea transformării și a nu investi resurse financiare considerabile în servicii publice ce nu vor fi adoptate, statul în regim de urgență trebuie să se concentreze pe digitalizarea și automatizarea proceselor de prestare a serviciilor publice.”.</i> Similar, pentru a apropia prevederile proiectului cu situația reală se insistă expunerea pct. 70 în următoare redacție: „Deși portalul serviciilor publice include o lista extinsă a serviciilor, doar 10% din aceste pot fi obținute în baza serviciilor de încredere calificate și practic nici unul nu este automatizat complet, că să nu includă implicarea factorului uman.”.	insuficientă a serviciilor publice nu generează încă beneficii convingătoare care să justifice efortul și resursele necesare pentru obținerea și utilizarea mijloacelor de identificare electronică. La acești factori se adaugă și alte elemente precum nivelul de alfabetizare digitală al populației, încrederea în securitatea sistemelor online etc. Aceste aspecte complementare influențează decisiv rata de adopție, transformând procesul într-o provocare multidimensională ce necesită o abordare integrată. Astfel, nivelul de adopție redus a identității digitale în Republica Moldova nu poate fi atribuită exclusiv nivelului scăzut de digitalizare a serviciilor sau interesului limitat pentru automatizarea proceselor. Această perspectivă simplificată nu reflectă corect complexitatea situației actuale. Informația prezentată nu corespunde realității, or din 648 de servicii publice, 303 sunt disponibile on-line după trecerea procesului de autentificare de către solicitanții acestora, inclusiv cu utilizarea serviciilor de încredere calificate.
--	---	---

		<i>Cu referire la Anexa la Programul de implementare pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030</i> La pct. 4.1.3., considerăm prematură planificarea dezvoltării serviciului EvoSign în calitate de portofel, întrucât în prezent soluția dată nu realizează nici funcțiile pentru care a fost creată, astfel îngreunarea situației, prin punerea unor sarcini suplimentare va bloca procesul de dezvoltare și conformare a soluției EvoSign cu cerințele cadrului normativ.	Nu se acceptă. Serviciul EVOSign este o inițiativă strategică a Guvernului Republicii Moldova, aflată în proces de implementare, cu un potențial semnificativ de aliniere la Arhitectura Portofelului European de Identitate Digitală (EUDI) și la cadrul de referință al Uniunii Europene. Agenția pentru Guvernare Electronică (AGE) deține expertiza tehnică necesară pentru dezvoltarea și implementarea acestei soluții. AGE este parte a consorțiului internațional WE BUILD, selectat de Comisia Europeană pentru a participa la cea de-a doua rundă de Proiecte Pilot de Mare Anvergură dedicate Portofelului European de Identitate Digitală (EUDI). În calitate de membru activ al acestui parteneriat, AGE va contribui la consolidarea ecosistemului EUDI prin dezvoltarea și testarea unor soluții inovatoare menite să optimizeze interacțiunile B2G. Totodată, AGE va asigura conformitatea serviciului EVOSign cu standardele europene și va facilita interoperabilitatea transfrontalieră. Prin implicarea în acest proiect, AGE va beneficia de suportul și expertiza celorlalte entități participante, ceea ce va permite dezvoltarea EVOSign în conformitate cu cerințele
--	--	---	--

			reglementărilor UE, consolidând astfel capacitățile Republicii Moldova în domeniul identității digitale și al serviciilor electronice sigure și eficiente.
3.	ANRCETI Nr. 01-DRA/609	Obiectivul specific 1.3. pentru acțiunile 1.3.1 și 1.3.3 și în contextul <i>aprobării Proiectului de Lege a comunicațiilor electronice prin Decizia protocolară nr. 7 în ședința de Guvern din 5 martie 2025</i> (prin care articolul 27 din proiectul vizat stabilește termenul limită de până la data 30 decembrie 2030). Astfel, ca urmare a examinării celor expuse supra, menținem poziția privind modificarea termenului limită expus în avizul prezentat cu nr. 01-DRA/335 din 18 februarie 2025 privind implementarea acțiunilor planificate la Capitolul X din Planul de acțiuni 2025-2027, Obiectivul specific 1.3. pentru acțiunile 1.3.1 și 1.3.3 sau, după caz, în contextul <i>aprobării Proiectului de Lege a comunicațiilor electronice prin Decizia protocolară nr. 7 în ședința de Guvern din 5 martie 2025</i>, se propune autorului excluderea acțiunilor vizate din Planul de acțiuni 2025-2027 cu includerea ulterioară a acestora într-un alt plan premergător termenului vizat.	Nu se acceptă Termenii sunt în corespundere cu Anexa B din PNA. Mai mult ca atât, în PL comunicațiilor electronice este stabilit termenul limită, <i>pană în anul 2030</i>. Totodată, luând în considerare și statul RM ca țară candidată și angajamentele asumate în acest sens, termenul urmează a fi ajustat și cu procesul de transpunere.
4.	MJ 27.03.2025 nr.04/2-3084	La proiectul hotărârii: La pct. 1, textul „(în continuare – Program)” se va indica după expunerea deplină a denumirii Programului de implementare. La pct. 2: - din redacția sbp. 1), se va exclude textul „de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030”, având în vedere prescurtarea referinței la Program, prevăzută la pct. 1; - diviziunile pct. 2 necesită a fi numerotate în corespundere cu art. 52 alin. (3) al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, care prevede că pentru interpretare corectă și aplicare comodă, punctele pot fi divizate în subpuncte care se numerează prin adăugarea consecutivă a cifrelor arabe, până la gradul de detaliere necesar. Astfel, numerotarea subpunctelor cu „1)” și „2)” se va substitui prin însemnarea cu „2.1.” și „2.2.”. Similar, aceleași reguli se vor aplica și pentru diviziunile punctelor din proiectul Programului.	Se acceptă

		<i>La proiectul Programului de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030:</i> La pct. 1, textul „Programul de implementare (în continuare - Program), pentru anii 2025-2027, a Strategiei de Transformare Digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 (STDM - HG650/20231) este un document de politici publice pe termen mediu (3 ani), elaborat în scopul implementării obiectivelor generale stabilite prin STDM” propunem a fi substituit cu textul „ Programul de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de Transformare Digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 (în continuare - Program) este un document de politici publice pe termen mediu (3 ani), elaborat în scopul implementării obiectivelor generale stabilite prin Strategia de Transformare Digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 650/2023 (în continuare - STDM)”. Totodată, în tot textul proiectului se va opera anume cu aceste prescurtări/abrevieri, excluzând denumirea deplină a documentului de politici (a se vedea, de exemplu, pct. 87).	Se acceptă
		La pct. 2, textul „(Legea 315/2022)” se va substitui cu textul „aprobată prin Legea nr. 315/2022”. De asemenea, la pct. 5, textele „(Hotărârea Guvernului nr. 126/2023)” și „(Hotărârea Guvernului nr. 352/2023)” se vor substitui cu textele „aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 126/2023” și, respectiv, „aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 352/2023” (observație valabilă și pentru alte cazuri similare din proiect).	Se acceptă
		În pct. 4 se va indica actul unde sunt stabilite Obiectivele de Dezvoltare Durabilă la care se face referire. Menționăm că, în <i>Hotărârea Guvernului nr. 953/2022 cu privire la aprobarea cadrului național de monitorizare a implementării Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030</i> nu sunt indicate asemenea obiective.	Se acceptă ODD au fost actualizate conform HG nr.953/2022
		Cu referire la capitolul VII „Riscuri de implementare”, menționăm că acesta nu poate conține doar tabelul 17, fără a avea cel puțin câteva dispoziții, unde să fie stabilit temeiul-cadru al acestui tabel. În subsidiar, menționăm că, potrivit subpct. 18.8 din <i>Regulamentul cu privire la planificarea strategică</i>, aprobat prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 386/2020</i>, capitolul „Riscuri de implementare” trebuie să conțină și monitorizarea măsurilor de atenuare a riscurilor anticipate.	Se acceptă

		La capitolul VIII „Autorități și instituții responsabile”, cu referire la autoritățile administrației publice locale incluse ca instituții responsabile de implementarea Programului, proiectul urmează a fi revăzut prin prisma principiului autonomiei locale, prevăzut la art. 109 din <i>Constituția Republicii Moldova</i> și art. 3 al <i>Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală</i>. Potrivit acestui principiu, autoritățile administrației publice locale beneficiază de autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară. Între autoritățile centrale și cele locale nu există raporturi de subordonare, cu excepția cazurilor prevăzute de lege (art. 6 alin. (3) din legea prenotată). De asemenea, entitățile care nu se află în subordinea Guvernului, indicate în acest capitol, urmează a fi indicate în calitate de parteneri la realizarea acțiunilor respective și nu în calitate de instituții responsabile (observația este valabilă și pentru rubrica „Autorități/instituții responsabile” din planul de acțiuni). Potrivit pct. 7 din <i>Regulamentul cu privire la planificarea strategică</i>, aprobat prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 386/2020</i>, la fundamentarea, elaborarea, avizarea, consultarea și aprobarea documentelor de planificare și a documentelor de politici publice care se aprobă prin hotărâri ale Guvernului, acestora li se aplică regulile și cerințele înaintate față de actele normative, în conformitate cu <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i>. În context, proiectul necesită a fi conformat rigorilor de tehnică legislativă. Astfel, abrevierile utilizate în textul proiectului se vor conforma art. 54 alin. (1) lit. i) din <i>Legea nr. 100/2017</i>, care prevede că, exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea acestora în text, la prima folosire.	Se acceptă
		În partea ce vizează tabelele 3-17, menționăm că acestea trebuie să aibă un temei-cadru în textul actului normativ și să se refere exclusiv la obiectul determinat prin norma de trimitere. Or, se constată că în textul proiectului nu se face referință la aceste tabele, deși ele sunt incluse. Totodată, se constată lipsa figurii 4. Însemnarea secțiunilor din capitole se va realiza în corespundere cu art. 53 alin. (1) al <i>Legii nr. 100/2017</i>, care prevede că secțiunea se înseamnă succesiv cu numere ordinare exprimate prin cifre arabe. În cazul unor acte normative	Se acceptă

		complexe, articolele și punctele pot fi grupate mai întâi în paragrafe și/sau subsecțiuni.	
		Anexa proiectului necesită a fi însoțită de denumire. Astfel, aceasta va prevedea: „Planul de acțiuni al Programului de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030”.	Se acceptă
5.	MAI Nr. 38/ 1036 din 25.03.2025	Lipsă de propuneri și obiecții	Se ia act
6.	CNA Nr. 06/2/5025 din 24.03.2025	Reieșind din faptul că proiectul prenotat este un document de politici, în sensul Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, acesta nu se supune expertizei anticorupție.	Se ia act
7.	MAE Nr. DI/3/041- 3262 din 31 martie 2025	Cu referință la pct. 6.1.3. din Planul de acțiuni al Programului, prin care Ministerul Afacerilor Externe este indicat în calitate de instituție responsabilă de instituirea poziției de Ambasador Digital cu misiunea de a promova experiența digitală a Moldovei în afara țării și atragerea investițiilor în sectorul TIC, poziție ce se va institui prin ordinul MDED și MAE. În acest sens, se consideră necesar ca proiectul să ofere claritate și o reglementare mai amplă privind statutul, rolul, mecanismele de funcționare și modul de desemnare în poziția de Ambasador Digital, precum și instituția primar responsabilă în acest sens.	Cu referire la procedura de desemnare a Ambasadorului digital, statutul și modul de funcționare a acestuia vor fi descrise în Regulament, care va fi aprobat printr-un Ordin comun, agreat de către MDED și MAE.
8.	MMPS Nr. 02/1722 din 03.04.2025	<i>La proiectul Programului de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030</i> La Capitolul IV. Obiective specifice, pct. 92, se solicită completarea Tabelului 3 cu indicatorii adiționali, după cum urmează: 1.1. Asigurarea accesului echitabil la serviciile digitale pentru toate categoriile de cetățeni și implicarea activă în actul de guvernare prin intermediul tehnologiilor digitale.	Se acceptă

		Indicatori: - Ponderea serviciilor și prestațiilor sociale disponibile pentru cetățeni online 15 % (2023)/ 70% (2027) - Ponderea serviciilor și prestațiilor sociale accesate online de către persoane fizice din totalul serviciilor prestate 15% (2023)/ 70% (2027). <i>La Anexă la Programul de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030</i> La Obiectivul specific 1.1. Asigurarea accesului echitabil la serviciile digitale pentru toate categoriile de cetățeni și implicarea activă în actul de guvernare prin intermediul tehnologiilor digitale: La activitatea 1) se propune completarea cu o acțiune suplimentară, în următoarea redacție: Dezvoltarea Sistemului informațional „eSocial” - trim II 2027, Indicatori: Hotărârea de Guvern cu privire la resursa Informațională formată de Sistemul informațional „eSocial” aprobată. Sistemul Informațional dezvoltat și implementat. Suma totală: 80 000,0, anul 2025: 30 000, anul 2026/2027: 25 000. La activitatea 2), acțiunea 1.1.10. în contextul promovării proiectului menționat supra se solicită examinarea amplă a prevederilor Directivei (UE) 2019/882 privind cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor, în legislația națională, cu transpunerea ulterioară, reieșind din domeniul de competență al Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, pentru asigurarea accesului echitabil la serviciile digitale pentru persoanele cu dizabilități.	
9.	AIPA Nr._265/03 din 31.03.2025	AIPA a examinat proiectul Programului de implementare pentru 2025-2027 a Strategiei de transformare digitală și menționează că, cu excepția redacției tehnice necesare de efectuat în tabelul 12 (indicatorul ”Implementarea ISO 9001:2013 standard internațional de securitate a informației” va fi înlocuit cu sintagma ”Implementarea ISO 27001:2023 standard internațional de securitate a informației”), Agenției nu are careva propuneri sau obiecții. Totodată, se informează că indicatorii stabiliți vor fi realizați în dependență de identificarea surselor financiare necesare de alocat pentru realizarea procesului de digitalizare a AIPA.	Se acceptă

I Avizare

1.	Cancelaria de Stat Nr.21/1-78-1801 din 18.02.2025	La Capitolul IV. OBIECTIVE SPECIFICE: 1. Cu referire la Tabelul 3. 1.1. În ceea ce privește indicatorii de performanță „ <i>Ponderea serviciilor publice pentru cetățeni disponibile online</i> ” și „ <i>Ponderea serviciilor publice accesate online de către persoane fizice din totalul serviciilor publice prestate</i> ”, propunem verificarea valorilor de referință utilizate. Conform Raportului anual de implementare a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova 2023-2030 (STDM), valorile de referință prezentate sunt diferite față de cele incluse în Program. Este esențial ca aceste valori să fie uniforme pentru a asigura o măsurare corectă a progresului în digitalizarea serviciilor publice. Recomandăm, prin urmare, actualizarea valorilor de referință, pentru a asigura consistența și acuratețea datelor din cadrul Programului.	Se ia act Valorile de referință utilizate în Program sunt actualizați conform ultimelor date statistice disponibile. În STDM au fost integrați indicatorii relevanți anului de elaborare a STDM.
		1.2. Indicatorul de performanță „ <i>Numărul de Centre Unificate de Prestare a Serviciilor Publice (CUPS)</i> ” are ca valoare de referință pentru anul 2023 un număr de 85 de CUPS, conform platformei indicatorilor de performanță instituționali, monitorizată de Cancelaria de Stat. De asemenea, în anul 2024, acest număr a crescut la 104 CUPS. În Planul național de dezvoltare pentru anii 2025-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 361/2024 (PND 2025-2027), acțiunea nr. 204 „ <i>Dezvoltarea serviciilor electronice pentru APL pe baza Platformei e-APL și extinderea Centrelor Unice de Prestare a Serviciilor (CUPS)</i> ” stabilește ca țintă pentru anul 2027 „Număr de CUPS funcționale - 100 până în 2027”. În contextul dat, solicităm revizuirea indicatorului pentru a reflecta ultimele date disponibile privind numărul de CUPS (104 în 2024) și ajustarea valorii țintă în proiectul Planului național de dezvoltare pentru anii 2026-2028 (PND 2026-2028), astfel încât să reflecte proiecțiile actualizate.	Se acceptă Indicatorul a fost revăzut
		Cu referire la Tabelul 7. 2.1. La indicatorul de performanță „ <i>Numărul startup-urilor TIC finanțate prin intermediul programului destinat startup-urilor din cadrul ODA</i> ”, constatăm că valoarea țintă pentru anul 2027 nu corespunde valorii indicatorilor stabiliți în partea operațională a PND 2025-2027, și celor propuse în proiectul PND 2026-2028.	Se ia act Propunere modificată

	Totodată, sesizăm că acțiunea planificată în Capitolul X. PLANUL DE ACȚIUNI, respectiv acțiunea nr. 2.2.2. „Modificarea HG 243/2022 privind aprobarea Programului „Inovații digitale și startup-uri tehnologice” din cadrul ODA pentru includerea posibilității de acordare a finanțării nerambursabile pentru startup-urile tech în baza criteriului 1:1(investiții private-grant) tech.”, nu coincide cu proiectul 18 din PND 2025-2027 sau cu propunerea nou prezentată pentru PND 2026-2028. În context, solicităm o examinare suplimentară și alinierea discrepanței dintre documente.	
	Cu referire la Tabelul 9. Pentru indicatorul de performanță „Numărul de Hub-uri digitale regionale create după modelul EDIH” se va indica furnizorul de date.	Se acceptă
	Cu referire la Tabelul 11. 4.1. La indicatorul de performanță „Ponderea funcționarilor publici instruiți în domeniul digitalizării” în calitate de furnizor de date se propune substituirea „Cancelaria de Stat” cu „Autoritățile publice”. Propunerea este justificată de faptul că evidența instruirilor funcționarilor publici, în funcție de tematici, nu este gestionată centralizat de Cancelaria de Stat, iar furnizarea instruirii în domeniul digitalizării este realizată de multiple entități. Se menționează, în context, că, potrivit Regulamentului privind dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici, aprobat prin Anexa nr. 10 la Hotărârea Guvernului nr. 201/2009, procesul de dezvoltare profesională continuă este descentralizat, astfel fiecare autoritate publică având competența deplină în planificarea activităților de dezvoltare profesională, achiziționarea serviciilor de instruire, monitorizarea și evaluarea instruirii funcționarilor publici.	Se acceptă
	Totodată, se accentuează că, pentru obiectivul specific 4.2. din Program, nu este stabilită nicio acțiune privind instruirea funcționarilor în domeniul digitalizării, contrar prevederilor pct.19.2. din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică, care stipulează că partea operațională trebuie să includă măsuri concrete și identificabile pentru atingerea obiectivelor. Prin urmare, se recomandă asigurarea corespondenței dintre obiectivul specific, indicatorul de performanță și măsura concretă de realizare.	
	Ținta de 50% pentru anul 2027 privind „Ponderea funcționarilor publici instruiți în domeniul digitalizării” este considerată nerealistă, având în vedere lipsa unor acțiuni clare pentru atingerea acesteia, și necesită a fi revizuită. Conform Raportului	Se acceptă

	cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public pentru anul 2023, la 1 ianuarie 2024, numărul funcționarilor publici era de 14 284, ceea ce ar presupune instruirea anuală a 2 380 de persoane, un obiectiv dificil de realizat în absența unor măsuri concrete. Cu referire la Tabelul 13. 5.1. La indicatorul de performanță „<i>Ponderea funcționarilor publici instruiți în domeniul securității cibernetice</i>” în calitate de furnizor de date se va substitui „Cancelaria de Stat” cu „Autoritățile publice”, din considerentele menționate anterior. 5.2. Programul nu conține acțiuni specifice pentru instruirea funcționarilor în domeniul securității cibernetice, ceea ce pune sub semnul întrebării atingerea acestui indicator. 5.3. Ținta de 50% până în 2027 pentru acest indicator este considerată nerealistă în lipsa unor acțiuni corespunzătoare. Deși acțiunea 5.1.4. „<i>Instituționalizarea obligativității parcurgerii programelor de formare în domeniul securității cibernetice pentru funcționarii publici</i>” din Program prevede monitorizarea prin indicatorul „<i>Numărul funcționarilor publici care au parcurs cursurile în domeniu</i>”, aceasta nu este corelată cu măsuri concrete privind formarea obligatorie.	
	Indicatorii de rezultat comparativ cu indicatorii de impact. 6.1. În structura Programului, este necesară o delimitare clară între indicatorii de rezultat și cei de impact. Astfel, la Capitolul IV. OBIECTIVE SPECIFICE vor fi incluși exclusiv indicatori de rezultat, care reflectă rezultatul direct al setului de acțiuni aferent fiecărui obiectiv specific. În schimb, la Capitolul V. IMPACT, vor fi incluși doar indicatorii de impact, care măsoară efectele de ansamblu ale implementării documentului asupra societății pe termen lung, beneficii la nivel macro și îmbunătățiri în relația dintre cetățeni, mediul de afaceri și administrația publică.	Se ia act
	6.2. De asemenea, s-a constatat o repetare a unor indicatori în ambele capitole (exemplu indicator „<i>Ponderea populației cu competențe digitale de bază</i>”), ceea ce necesită o ajustare pentru a asigura o structură coerentă și clară a Programului.	Se acceptă Indicatorul este exclus din Obiectivele specifice
	6.3. Pentru a asigura coerența logică și o delimitare clară a indicatorilor, aceștia vor fi verificați și alocați obiectivului corespunzător. Indicatorul „<i>Ponderea cetățenilor care dispun de identitate digitală activă</i>” apare atât la Obiectivul General 1. Dezvoltarea unei societăți digitale, cât și la Obiectivul General 4. Instituirea unui	Se acceptă

	stat digital eficient, inteligent și transparent, ceea ce creează o suprapunere neclară între nivelele de măsurare. În acest context, se recomandă fie eliminarea duplicării, fie clarificarea rolului indicatorului în cadrul fiecărui obiectiv, pentru a preveni confuzii în procesul de monitorizare și evaluare.	
	Capitolul V. IMPACT La Obiectivul general 4 „Crearea unui stat digital eficient, inteligent și transparent”, indicatorul de impact „Schimbul de documente și date în sectorul public: Ponderea schimbului de documente și date în format electronic în totalul datelor partajate”, se propune excluderea „Cancelariei de Stat” din lista instituțiilor responsabile de furnizarea datelor, reieșind din competențele funcționale ale acesteia.	Se acceptă
	La Capitolul VI. COSTURI ȘI SURSE DE FINANȚARE: Tabelul 16 necesită ajustări pentru asigurarea corectitudinii, întrucât suma costurilor prezentate pe ani și pe obiective nu corespunde valorii totale raportate. De exemplu, la Obiectivul specific 1.1., suma costurilor neacoperite ar trebui să fie de 16 300, însă în tabel este indicată valoarea de 16 000. La Obiectivul specific 1.2., costul total este de 15 650, însă conform dezagregării, este menționată doar suma de 900 pentru costurile acoperite din bugetul de stat, fără a include costurile acoperite din asistența externă și cele neacoperite, care lipsesc. În plus, este necesară corelarea cu costurile estimate în Planul de acțiuni al Programului, pentru asigurarea unei reflectări unitare și coerente a datelor.	Se acceptă
	La Capitolul IX. PROCEDURI DE MONITORIZARE, EVALUARE ȘI RAPORTARE: Pentru o mai bună claritate, în capitolul respectiv se va preciza termenul în care va fi realizată evaluarea finală a Programului. În prezent, este menționată doar analiza impactului pe baza criteriilor de relevanță, eficacitate, eficiență, sustenabilitate și impact, fără a indica un termen specific. Definirea unei perioade clare va contribui la o planificare mai eficientă și la o monitorizare structurată a implementării.	Se acceptă
	La Capitolul X. PLANUL DE ACȚIUNI: 1. Acțiunea nr. 1.1.6. „Extinderea rețelei de Centre Unificate de Prestare a Serviciilor Publice” și acțiunea nr. 4.2.8. „Dezvoltarea continuă a SI e-APL și conectarea Autorităților Publice Locale” sunt indicate ca fiind conexe cu proiectul nr. 204 „Dezvoltarea serviciilor electronice pentru APL pe baza Platformei e-APL și extinderea Centrelor Unice de Prestare a Serviciilor (CUPS)” din PND 2025-2027. Prin urmare, se solicită examinarea suplimentară a acțiunilor și, după caz,	Se acceptă

	planificarea acestora în PND 2026-2028. Totodată, se va asigura alinierea indicatorilor, titlului și a costurilor conform perioadei de implementare a documentelor.	
	2. Acțiunea nr. 1.1.9. „Dezvoltarea modulelor de business în aplicația EVO și integrarea continuă a serviciilor publice și servicii private de interes public” este parte componentă a proiectului nr. 178 din PND 2025-2027 „Dezvoltarea noilor module pentru aplicația mobilă guvernamentală (EVO 2)”. Prin urmare, rugăm menținerea titlului pentru a avea o trasabilitate, precum și alinierea termenului de implementare și a setului de indicatori.	Se acceptă
	Solicităm examinarea suplimentară a acțiunilor nr. 3.1.3. „Crearea platformei notariale electronice pentru cetățeni, antreprenori, diasporă și investitorii străini (eNotary)” și nr. 4.1.1. „Crearea platformei tehnologice universale pentru sectorul public și privat de identificare la distanță a beneficiarilor (Electronic Know Your Customer - eKYC)”, având în vedere similitudinile acestora cu proiectele PND 2025-2027, nr. 174 „Dezvoltarea Sistemului Informațional e-Notariat” și respectiv nr. 201 „Digitalizarea procedurii standard de identificare și înregistrare la distanță a persoanelor fizice (eKYC)”. Or, au fost constatate neconcordanțe la nivel de titlu, formulare a indicatorilor, și a costurilor conform perioadei de implementare, ceea ce necesită o clarificare și aliniere între documente.	Se ia act A fost ajustat titlul acțiunilor și actualizat bugetul, conform ultimelor evoluții. În cazul SI e-Notariat, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare și-a asumat acoperirea costurilor de dezvoltare a sistemului și a lansat în Martie 2025 procedurile de achiziție. În cazul SI eKYC, Banca Mondială finalizează pregătirea achiziției pentru Aprilie 2025.
	În ceea ce privește acțiunea 4.2.10. „Elaborarea proiectului Hotărârii de Guvern pentru Stabilirea Indicatorilor-cheie de Performanță (KPI), care să măsoare progresul în implementarea soluțiilor digitale de către instituții publice”, se recomandă reconsiderarea necesității acestei acțiuni. Conform pct. 55 din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020, indicatorii de performanță instituționali sunt deja parte integrantă a Planului anual de acțiuni al autorităților publice. Acest plan permite ajustarea indicatorilor în funcție de nevoile specifice și provocările fiecărei instituții, susținând astfel progresul în implementarea soluțiilor digitale. Mai mult, proiectul de lege privind instituțiile publice, aflat în etapa de avizare (număr unic 542/CS/2024), reglementează procesul de organizare și funcționare a acestora, incluzând atât implementarea obiectivelor stabilite, cât și evaluarea indicatorilor de performanță. Astfel, reglementările existente acoperă monitorizarea	Se acceptă Acțiunea este exclusă din proiect

	și evaluarea performanței instituțiilor publice, inclusiv în ceea ce privește digitalizarea acestora, oferind un cadru pentru măsurarea progresului în implementarea soluțiilor digitale.	
	Acțiunea 5.1.4. „<i>Instituționalizarea obligativității parcurgerii programelor de formare în domeniul securității cibernetice pentru funcționarii publici</i>” se va exclude sau reformula, întrucât obligația funcționarilor publici de a participa la activități de formare și dezvoltare profesională continuă este deja reglementată prin art. 22 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 158/2008. Prin urmare, instituționalizarea acestei obligativități printr-o hotărâre de Guvern nu este necesară. În context, se notează că modul de planificare, organizare și desfășurare a procesului de dezvoltare profesională continuă a funcționarilor publici este reglementat de art. 37-38 din Legea nr. 158/2008 și de Regulamentul cu privire la dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici, aprobat prin Anexa nr.10 la Hotărârea Guvernului nr. 201/2009, iar politica statului în domeniul managementului funcției publice și al funcționarilor publici este de competența Guvernului și este realizată prin Cancelaria de Stat (art. 11 din Legea nr. 158/2008). Totodată, pentru atingerea Obiectivului specific 5.1 „Asigurarea unui nivel ridicat de protecție a infrastructurii critice și a datelor personale ale cetățenilor” – prin acțiuni de dezvoltare profesională a funcționarilor publici implicați în acest domeniu, o abordare adecvată constă în organizarea de programe relevante de formare profesională de către Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Agenția pentru Securitate Cibernetică și Universitatea Tehnică a Moldovei. Aceste programe ar permite autorităților să delege funcționari conform necesităților specifice. În acest context, menționăm că dezvoltarea profesională a personalului din autoritățile publice în domeniul securității cibernetice este reglementată de Hotărârea Guvernului nr. 671/2023.	Se acceptă Acțiunea și indicatorul au fost reformulați
	Cu referire la acțiune nr. 5.2.2. „<i>Modernizarea platformei MCloud și integrarea cloud-ului hibrid</i>” solicităm examinarea acesteia în raport cu proiectul nr. 203 din PND 2025-2027 „<i>Extinderea resurselor de procesare și stocare ale platformei tehnologice guvernamentale comune (MCloud)</i>”. În cazul în care reprezintă aceeași acțiune, este necesară menținerea titlului pentru asigurarea trasabilității, a setului de indicatori și a costurilor conform perioadei de implementare.	Se acceptă

	Pentru acțiunile 1.1.6., 3.1.1., 4.2.5., 4.2.10., 5.1.4., se propune excluderea „Cancelariei de Stat” din lista instituțiilor responsabile de realizarea acțiunilor respective, reieșind din competențele funcționale ale acesteia.	Nu se acceptă CS este fondatorul instituțiilor menționate la acțiunile date. Respectiv, prin prisma mandatului atribuit CS în acest proces, aceasta urmează să se regăsească ca coexecutor.
	Formularea actuală a acțiunii nr. 3.2.8. „<i>Perfecționarea mecanismelor de asigurare socială a angajaților rezidenților Moldova IT Park, pentru atragerea și retenția tinerilor specialiști, în special femei.</i>” poate fi percepută ca discriminatorie, punând un accent prea mare pe un singur grup (în acest caz, femeile), ceea ce poate contraveni principiilor de egalitate de șanse. Pentru a asigura o abordare echitabilă, este important ca formulările să fie incluzive și să evite favorizarea unui anumit grup pe baza genului. Deși este adevărat că femeile sunt subreprezentate în sectorul TIC și că statul are politici de sprijinire a acestora, recomandăm reformularea acțiunii astfel: „<i>Perfecționarea mecanismelor de asigurare socială a angajaților rezidenților Moldova IT Park, pentru atragerea și retenția tinerilor specialiști, inclusiv a femeilor, ca grup subreprezentat în sectorul TIC</i>”.	Acțiune exclusă
	Planul de acțiuni va fi revizuit și va include exclusiv acțiuni de reformă, axate pe schimbarea sistemului, care nu sunt deja prevăzute în alte programe sectoriale. De exemplu: Acțiunea nr. 1.2.3. „<i>Promovarea disciplinelor STEAM în rândul absolvenților ciclului gimnazial și liceal</i>” este deja inclusă în Programului național de specializare inteligentă al Republicii Moldova pentru anii 2024-2027 „Smart Moldova” (Hotărârea Guvernului nr. 588/2024) – acțiunea nr.3.1.1.	Se acceptă Acțiune exclusă
	Indicatorii de rezultat și cei de impact, asociați obiectivelor specifice și generale în partea descriptivă a Programului, vor fi excluși din Planul de acțiuni. În cadrul acestuia, se vor include exclusiv indicatorii de produs, care măsoară nivelul de implementare a activităților și acțiunilor. Totodată, pentru toate acțiunile, indicatorii de produs vor fi cuantificați. De exemplu, la acțiunea nr. 1.1.6, indicatorul va fi „<i>Minim 10 Centru Unificate de Prestare a Serviciilor Publice create anual</i>”.	Se acceptă
	Costurile acțiunilor vor fi alocate în funcție de sursele de finanțare. În cazul în care un cost este acoperit din două surse, acesta va fi divizat conform fiecărei surse de finanțare.	Au fost revăzute sursele de finanțare

		La coloana „Sursa de finanțare” se va menționa, pentru acțiunile finanțate din bugetul de stat, codul subprogramului bugetar specific. În cazul acțiunilor care urmează să fie realizate cu sprijinul partenerilor de dezvoltare, se va indica denumirea proiectului și finanțatorul acestuia.	Au fost revăzute sursele de finanțare
		De ordin general: 1. În proiect se vor substitui: Ministerul de Externe cu Ministerul Afacerilor Externe; Ministerul de Interne cu Ministerul Afacerilor Interne; Agenția Relații Funciare și Cadastru cu Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru; Organizația pentru Dezvoltarea Afacerilor cu Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului. 2. La Nota de Fundamentare, secțiunea 3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse, numerotarea obiectivelor specifice 3 trebuie corectată conform următoarei structurii: 3.1., 3.2., 3.3., 3.4. etc., pentru a asigura o prezentare uniformă și conformă cu standardele stabilite.	Se acceptă
2.	Cancelaria de Stat Centrul de armonizare a legislației (Nr.31/02-69-1402 din 10.02.2025)	Din punct de vedere al dreptului UE, prin prisma obiectului de reglementare, proiectul prezentat se circumscrie reglementărilor subsumate Politicii europene în domeniul societății informaționale, pe segmentul digitalizării (Capitolul 10). În acest sens, obiectivele Uniunii Europene pe segmentul digitalizării sunt fixate în: 1) Inițiativa EU4Digital, care este programul regional emblematic al UE de sprijinire a transformării digitale și armonizării piețelor digitale în țările incluse în inițiativa de politică comună a Parteneriatului Estic (PaE); 2) Busola pentru dimensiunea digitală 2030: modelul european pentru deceniul digital 2 care vizează un ecosistem digital sigur, centrat pe om, în care cetățenii sunt împuterniciți, iar întreprinderile prosperă datorită potențialului digital. Busola indică patru puncte cardinale pentru această traiectorie: competențe digitale, infrastructură digitală sigură și performantă, transformarea digitală a afacerilor și digitalizarea serviciilor publice. 3) Strategia privind piața unică digitală, care are ca scop să contribuie la creșterea economică, la stimularea locurilor de muncă, a concurenței, a investițiilor și a inovației în UE, pe baza a trei piloni: 1. Acces: acces mai bun pentru consumatori și întreprinderi la bunurile și serviciile digitale din întreaga Europă; 2. Mediu: crearea condițiilor potrivite și a unor condiții de concurență echitabile pentru ca rețelele digitale și serviciile inovatoare să înflorească;	Se ia act

		3. Economie și Societate: maximizarea potențialului de creștere al economiei digitale. 4) Agenda strategică 2024 - 2029, stabilește prioritățile UE și orientările sale strategice pentru ciclul instituțional 2024 - 2029, inclusiv ea ghidează activitatea instituțiilor UE. Astfel, ca urmare a analizei efectuate, constatăm că obiectivele trasate de proiectul național sunt în acord cu cele stabilite la nivelul documentelor strategice ale Uniunii Europene.	
		<i>Cu referire la Planul de acțiuni al Programului de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de Transformare Digitală a Republicii Moldova (STDM) pentru anii 2023-2030, expunem următoarele:</i> Obiectivul Specific nr. 3.2. „Dezvoltarea unor noi modele de afaceri digitale și a unor noi segmente ale economiei digitale”: - acțiunea 3.2.4 va fi reexaminată în vederea stabilirii tipului de act normativ ori potrivit acțiunii nr. 84 din Capitolul 14 din PNA 2024 - 2027, aprobat prin HG nr. 829/2023, este prevăzută aprobarea unei hotărâri de Guvern de transpunere a Regulamentului (UE) 2020/1056, iar proiectul Planului indică un proiect de lege;	Se acceptă Acțiunea este reformulată conform avizului MIDR
		la acțiunea 3.2.6 urmează a fi indicată perioada de realizare a acțiunii în măsura în care nu este prevăzut anul.	Se acceptă
		Obiectivul specific nr. 4.2 „Creșterea transparenței sectorului public prin utilizarea tehnologiilor digitale”: - acțiunea 4.2.4 urmează a fi reconsiderată prin prisma acțiunii nr. 464 din PNR 2025, aprobat prin HG nr. 841/2024, or ambele acțiuni au ca obiect de transpunere același act UE. În concluzie, apreciem că, proiectul național nu reprezintă un exercițiu de transpunere directă a legislației UE, dar se circumscrie cooperării bilaterale RM - UE în domeniul societății informaționale, pe segmentul digitalizării și corespunde obiectivelor trasate la nivelul UE în acest domeniu.	Se acceptă Acțiunea este reformulată conform proiectul PNA
3.	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare Nr. 07-07/467 din 20.02.2025	MAIA consideră esențială includerea în acest program a acțiunilor implementate ce vizează necesitatea digitalizării în contextul alinierii sectorului agroalimentar la cerințele UE. În acest context, MAIA, având în vedere condiționalitățile pentru accesarea fondurilor UE și recomandările Comisiei Europene pentru alinierea Capitolului 11 la Politica Agricolă Comună (PAC), propune completarea Obiectivului Specific	Nu se acceptă Reieșind din faptul că acțiunile propuse sunt acțiuni sectoriale, urmează a fi transferată în Planul entității sau alt Program sectorial.

		5.2. „Dezvoltarea unei infrastructuri digitale guvernamentale unificate, scalabile, interoperabile și reziliente la amenințările cibernetice” cu referire la implementarea sistemelor promovate de MAIA, printre care: Sistemul Integrat de Administrare și Control (SIAC) (care include componentele: Registrul Digital Național al Fermierilor (RdNF); Sistem de identificare a parcelelor Agricole dezvoltat și operațional (LPIS); Sistem de depunere a cererilor cu informații geospațiale; Sistem de control și de sancțiuni); Rețeaua de Informații Contabile Agricole (RICA); Sistemul de Informare al Pieței Agricole (SIPA). Implementarea acestor sisteme informaționale se încadrează în strategia generală de digitalizare, în special în contextul dezvoltării unei infrastructuri digitale moderne.	
4.	Ministerul Finanțelor Nr.05-17/39/224	La proiectul hotărârii de Guvern La pct.4 cuvântul „extrabugetare” se va exclude, deoarece nu corespunde cadrului normativ în domeniul finanțelor publice.	Se acceptă
		La proiectul Programului Capitolul VI „Costuri și surse de finanțare” Din punctul 96, se va exclude textul „dar și din fonduri suplimentare, atrase prin parteneriate public-private,” în cadrul proiectului nu se prevăd fonduri suplimentare și nici parteneriate public-private. De asemenea, nu este menționată implicarea investițiilor din sectorul privat ca sursă de finanțare pentru nici o acțiune din Program.	Se acceptă
		Punctul 98 prevede că „Costurile din bugetul de stat sunt planificate pentru acțiunile de armonizare și transpunere a legislației”, însă acțiunile din Planul de acțiuni nu confirmă această afirmație. Se consideră oportun ca elaborarea și modificarea cadrului normativ să fie realizate în limita bugetului instituției, având în vedere că acestea reprezintă o atribuție directă a autorității publice centrale. În acest sens, toate acțiunile referitoare la elaborarea și modificarea cadrului normativ vor fi revizuite. În caz contrar, compartimentul „4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative” din Nota de fundamentare va fi completat cu calcule justificate privind necesitatea alocării fondurilor estimate pentru acest scop.	Se acceptă
		La punctul 99, textul „Cadrului bugetar pe termen mediu” se va substitui cu textul „alocațiilor aprobate în aceste scopuri în bugetele autorităților/instituțiilor implicate”, cum se prevede în proiectul hotărârii de Guvern.	Se acceptă

	La Tabelul 16 Se invocă corectarea codurilor subprogramelor bugetare. Subprogramul 0501 „Politici și management în domeniul bugetar-fiscal”, vizează asigurarea activității curente a Ministerului Finanțelor, administrarea, mentenanța și dezvoltarea sistemelor informaționale de gestionare a finanțelor publice, precum și asigurarea activității curente a Trezoreriilor Regionale, și nu este aliniat cu obiectivele și acțiunile care se urmăresc, întrucât acestea nu intră direct în competența ministerului. Mai mult, subprogramul 0501 este indicat în drept cu costurile acoperite din cadrul bugetului de stat. Este de menționat, că proiectul hotărârii de Guvern prevede finanțarea Programului „în limitele alocațiilor aprobate în aceste scopuri în bugetele autorităților/instituțiilor implicate”. Prin urmare, instituția implementatoare, de comun cu autoritățile implicate, va estima resursele necesare pentru realizarea acțiunilor din documentul de politici. După revizuirea acțiunilor, inclusiv a celor neacoperite financiar, se va opta în favoarea angajamentelor deja asumate în strictă corelare cu prioritățile de politici publice, pe termen mediu aprobate de Guvern. Subprogramul 1504 „Tehnologii informaționale” susține activitatea curentă a Agenției pentru Securitate Cibernetică. Nu este clar de ce este inclus în categoria costurilor neacoperite, deoarece ar trebui asociat cu acțiunile ce urmează a fi implementate de Agenție. Subsidiar, autorul proiectului, urmează să aducă claritate, dacă pentru acoperirea costurilor estimate, sunt aprobate alocații bugetare în Legea bugetului de stat pentru anul 2025 nr. 310/2024, cât și resurse financiare planificate în CBTM pentru 2025-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 561/2024. Se consideră indispensabil, ca acest capitol să fie completat cu informații privind partenerii externi de dezvoltare identificați, responsabili pentru acoperirea costurilor finanțate din asistența externă menționată în tabelul 16. Includerea acestor date este esențială pentru asigurarea transparenței, eficienței în planificare și credibilității bugetare, facilitând o evaluare clară a sustenabilității Programului.	Se acceptă
	Capitolul VII „Riscuri de implementare” Formularea „Finanțare insuficientă pentru implementarea integrală a programului” va fi modificată prin eliminarea termenilor „integrală a”, deoarece, în condițiile constrângerilor bugetare, resursele financiare bugetare disponibile nu sunt niciodată suficiente pentru realizarea completă a programelor.	Se acceptă

	Pentru riscul anticipat menționat, prima și ultima măsură de diminuare/înlăturare a riscului vor fi eliminate. Propunerea „Crearea unui mecanism de bugetare” nu este acceptată, iar ultima măsură nu este clar formulată în ceea ce privește conținutul și aplicabilitatea sa. În acest context, se propun următoarele măsuri: 1. Prioritizarea acțiunilor – alocarea resurselor în funcție de impactul și urgența obiectivelor programului. 2. Parteneriate strategice – colaborarea cu sectorul privat și ONG-uri pentru susținerea financiară a unor acțiuni ale programului (cum ar fi cele fără acoperire financiară).	
	<i>La proiectul Planului de acțiuni</i> Se consideră oportună revizuirea măsurilor incluse în Planul de acțiuni, având în vedere că unele nu intră direct în sfera de competență a Ministerului Finanțelor. În acest sens, se propune eliminarea sintagmei „Ministerul Finanțelor” din coloana „Autorități/instituții responsabile”. Totodată, în cazul apariției unor subiecte de competență sa, ne exprimăm disponibilitatea de a contribui la soluționarea acestora, în conformitate cu legislația în vigoare. Termenul de realizare „Trim. II 2025” a acțiunilor se recomandă de revizuit, având în vedere perioada restrânsă de implementare, și termenul rezervat pentru promovarea și aprobarea proiectului hotărârii de Guvern. Se consideră oportun, în coloana „Sursa de finanțare”, textul „Parteneri de dezvoltare” de substituit concret cu partenerii de dezvoltare identificați.	Se acceptă
	<i>La Nota de fundamentare, compartimentul „4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative ”</i> Proiectul poate genera un impact financiar asupra bugetului de stat pe termen mediu și lung. Costul estimat al Programului pentru 2025-2027 este de 436 milioane lei, finanțat din: bugetul de stat – 35 milioane lei pentru armonizarea și transpunerea legislației conform cerințelor UE și sectorul privat și partenerii de dezvoltare – contribuție estimată la 50% din costul total, prin parteneriate, investiții și asistență tehnică. În acest context, se solicită completarea compartimentului cu informații privind partenerii externi de dezvoltare identificați, responsabili pentru acoperirea costurilor finanțate din asistența externă. Subsidiar, elaborarea și modificarea cadrului normativ trebuie realizată în limita bugetului instituției, întrucât acestea constituie o responsabilitate directă a	Se acceptă Costul estimativ al Programului a fost revăzut. Informația privind asistența partenerilor externi se regăsește în Planul de acțiuni. Pentru alte activități care urmează a fi implementate pe parcursul anilor, costurile vor fi planificate în CBTM odată ce va fi Programul aprobat printr-un act normativ.

		autorității publice centrale. În acest context, nu se justifică alocarea a 35 milioane lei din bugetul de stat pentru astfel de acțiuni. Totodată, există 161 milioane lei de costuri neacoperite, ceea ce impune identificarea unor surse suplimentare de finanțare pentru a evita riscurile de implementare. Se recomandă o strategie activă de atragere a partenerilor de dezvoltare și a investițiilor private pentru a asigura sustenabilitatea Programului. Pentru evitarea aprobării unui act normativ fără acoperire financiară, autorul trebuie să clarifice dacă estimările costurilor sunt aliniate cu resursele planificate în CBTM 2025-2027 (Hotărârea Guvernului nr.561/2024) și alocațiile aprobate prin Legea bugetului de stat pentru 2025 nr.310/2024.	
		Observații de ordin redacțional În scop de rigoare redacțională și pentru o interpretare corectă și aplicare comodă a proiectului, se propune: - denumirea tabelelor în cadrul proiectului; - notele de subsol nu reprezintă elemente de structură ale actului normativ, fapt pentru care urmează a fi excluse, iar textul acestora se va integra în puncte separate; - începând cu Capitolul V, se va corecta numerotarea paginilor. Nu este clar, dacă Planul de acțiuni este parte integrantă a Programului (Capitolul X, care este numerotat incorect) sau dacă reprezintă o anexă a acestuia, așa cum este menționat în ultimul alineat al Capitolului VIII. În cazul în care acesta reprezintă o anexă, Planul de acțiuni urmează a fi menționat în proiectul hotărârii de Guvern.	Se ia act Recomandările au fost luate în considerare
	Ministerul Justiției 03.03.2025 nr.04/2-2190	La proiectul hotărârii: La pct. 1, textul „ , conform anexei” se va substitui cu textul „(se anexează)”. Diviziunile pct. 2 necesită a fi numerotate în corespundere cu art. 52 alin. (3) al <i>Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i> (în continuare - <i>Legea nr. 100/2017</i>), care prevede că pentru interpretare corectă și aplicare comodă, punctele pot fi divizate în subpuncte care se numerează prin adăugarea consecutivă a cifrelor arabe, până la gradul de detaliere necesar. Astfel, numerotarea subpunctelor cu „1)” și „2)” se va substitui prin însemnarea cu „2.1.” și „2.2.”. Similar, aceleași reguli se vor aplica și pentru diviziunile punctelor din proiectul Programului de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 (se va evita, în acest sens, însemnarea dispozițiilor cu „a.”, „b.”, „c.”, sau diferite semne grafice).	Se acceptă

	La pct. 2-4 cuvântul „Program” se va substitui cu denumirea deplină a programului. Or, la prima utilizare în text a referinței la Programul de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 se va completa cu textul „(în continuare - Program)”.	Se acceptă
	<i>La proiectul Programului de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 (în continuare - Program):</i> La pct. 1, textul „Programul (în continuare - Program) de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de Transformare Digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 (STDM - HG650/20231) este un document de politici publice pe termen mediu (3 ani), elaborat în scopul implementării obiectivelor generale stabilite prin STDM” propunem a fi substituit cu textul „ Programul de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de Transformare Digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 (în continuare - Program) este un document de politici publice pe termen mediu (3 ani), elaborat în scopul implementării obiectivelor generale stabilite prin Strategia de Transformare Digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 650/2023 (în continuare - STDM)”. Totodată, în tot textul proiectului se va opera anume cu aceste prescurtări/abrevieri, excluzând denumirea deplină a documentului de politici (a se vedea, de exemplu, pct. 85).	Se acceptă
	La pct. 2, textul „(Legea 315/2022)” se va substitui cu textul „aprobată prin Legea nr. 315/2022”.	Se acceptă
	În pct. 4 se va indica actul unde sunt stabilite Obiectivele de Dezvoltare Durabilă la care se face referire.	Se acceptă
	La pct. 51, textul „Regulamentul UE 2018/302” se va completa cu textul „al Parlamentului European și al Consiliului din 28 februarie 2018 privind prevenirea geoblocării nejustificate și a altor forme de discriminare bazate pe cetățenia sau naționalitatea, domiciliul sau sediul clienților pe piața internă și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 2006/2004 și (UE) 2017/2394, precum și a Directivei 2009/22/CE”.	Se acceptă
	Cu referire la capitolul IV „Obiective specifice”: - se va asigura suplimentar că obiectivele specifice sunt formulate astfel încât să prezinte rezultatele clare și bine definite conform criteriilor SMART: specific, măsurabil, realizabil, relevant, limitat în timp, inclusiv prin prisma respectării	Se ia act Capitolul IV descrie obiectivele specifice, inclusiv rațiunea intervenției la fiecare obiectiv,

	principiului egalității de gen, în corespundere cu sbp. 18.4 din <i>Regulamentul cu privire la planificarea strategică</i>, aprobat prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 386/2020</i>; - se constată că dispozițiile cuprinse în acest capitol sunt expuse în pct. 89, însă menționăm că un capitol nu poate fi compus doar dintr-un singur punct. Mai mult, în vederea respectării normelor tehnicii legislative, se consideră necesar ca dispozițiile prevăzute în acest punct să fie divizate în mai multe puncte (observație valabilă și pentru capitolul VIII). Capitolul IV conține inclusiv reglementări privind indicatorii de impact și de rezultat corespunzător obiectivelor generale și obiectivelor specifice, cu indicarea valorilor de referință și valorilor-țintă. Capitolul V la fel conține unele reglementări sub acest aspect. În context, dispozițiile privind indicatorii de monitorizare se vor comasa și se vor prevedea într-un capitol distinct.	indicatorii de performanță care sunt țintiți până la finele anului 2027.
	Referitor la informația cuprinsă în tabelele 4-15, în parte, se remarcă o dublare a informației prezentate în aceste tabele și în unele cazuri această informație este diferită. Spre exemplu, în cazul indicatorului de performanță „ponderea cetățenilor care dispun de identitate digitală activă” din tabelul 10, se atestă că valoarea de referință 2023 a acestui indicator este „10%”, iar ținta pentru 2027 – „50%”, pe când tot același indicator prevăzut în tabelul 15, este indicat la valoarea de referință 2023 - „9%”, iar la valoarea țintă 2025 – „30%”. Alt exemplu, în cazul indicatorului de performanță „ponderea populației cu competențe digitale de bază” din tabelul 4, se atestă că valoarea de referință 2023 a acestui indicator este „n/a”, iar ținta pentru 2027 – „>30%”, pe când tot același indicator prevăzut în tabelul 15, este indicat la valoarea de referință 2023 - „n/a”, iar valoarea țintă 2025 – „>20%”. În contextul citat, tabelele necesită a fi revăzute, în scopul evitării dublajului normativ și contradicțiilor normative.	Se acceptă Indicatorii și valoarea de referință este ajustată
	Cu referire la capitolul VII „Riscuri de implementare”, menționăm că acesta nu poate conține doar tabelul 17, fără a avea cel puțin câteva dispoziții, unde să fie stabilit temeiul-cadru al acestui tabel. În subsidiar, menționăm că, potrivit sbp. 18.8 din <i>Regulamentul cu privire la planificarea strategică</i>, aprobat prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 386/2020</i>, capitolul „Riscuri de implementare” trebuie să conțină și monitorizarea măsurilor de atenuare a riscurilor anticipate.	Se ia act În tabel sunt descrise atât riscurile, impactul, cat și măsurile de diminuare.
	La capitolul VIII „Autorități și instituții responsabile”, textul „19. Alte autorități ale administrației publice locale” se va revedea, deoarece nu este clar la ce autorități se face referire.	Se acceptă

	Totodată, cu referire la autoritățile administrației publice locale incluse ca instituții responsabile de implementarea Programului, proiectul urmează a fi revăzut prin prisma principiului autonomiei locale, prevăzut la art. 109 din <i>Constituția Republicii Moldova</i> și art. 3 al <i>Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală</i>. Potrivit acestui principiu, autoritățile administrației publice locale beneficiază de autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară. Între autoritățile centrale și cele locale nu există raporturi de subordonare, cu excepția cazurilor prevăzute de lege (art. 6 alin. (3) din legea prenotată). De asemenea, entitățile care nu se află în subordinea Guvernului, indicate în acest capitol, urmează a fi indicate în calitate de parteneri la realizarea acțiunilor respective și nu în calitate de instituții responsabile (observația este valabilă și pentru rubrica „Autorități/instituții responsabile” din planul de acțiuni).	
	La pct. 103, pentru claritatea normei, considerăm necesar a indica cine va prezenta raportul anual al progresului și cine va realiza evaluarea finală a Programului, precum și se va indica că raportul se va realiza în baza informației privind gradul de realizare a acțiunilor în care sunt vizate ministerele și alte autorități administrative centrale. Or, punctul citat se va corela cu dispozițiile prevăzute la pct. 2 din proiectul hotărârii.	Se acceptă
	Potrivit pct. 7 din <i>Regulamentul cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020</i>, la fundamentarea, elaborarea, avizarea, consultarea și aprobarea documentelor de planificare și a documentelor de politici publice care se aprobă prin hotărâri ale Guvernului, acestora li se aplică regulile și cerințele înaintate față de actele normative, în conformitate cu <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i>. În context, proiectul necesită a fi conformat rigorilor de tehnică legislativă. Astfel, abrevierile utilizate în textul proiectului se vor conforma art. 54 alin. (1) lit. i) din <i>Legea nr. 100/2017</i>, care prevede că, exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea acestora în text, la prima folosire. Cu referire la notele de subsol, menționăm că acestea nu sunt elemente structurale ale actului normativ, fapt pentru care se propun a fi excluse. În partea ce vizează figurile 1-6 și tabelele 1-17, menționăm că acestea trebuie să aibă un temei-cadru în textul actului normativ și să se refere exclusiv la obiectul determinat prin norma de trimitere. Or, se constată că în textul proiectului nu se face	Se acceptă

	referință la aceste figuri, deși ele sunt incluse. Totodată, se constată lipsa tabelului 2. Însemnarea secțiunilor din capitole se va realiza în corespundere cu art. 53 alin. (1) al <i>Legii nr. 100/2017</i>, care prevede că secțiunea se înseamnă succesiv cu numere ordinare exprimate prin cifre arabe. În cazul unor acte normative complexe, articolele și punctele pot fi grupate mai întâi în paragrafe și/sau subsecțiuni. Utilizarea semnelor grafice precum „●” și „-” se vor evita la însemnarea dispozițiilor. Acestea vor fi substituite cu numerotarea efectuată în corespundere cu art. 52 alin. (3) al <i>Legii nr. 100/2017</i>.	
	Suplimentar, cu referire la indicarea unor calcule efectuate în valută străină, se recomandă uniformizarea acestora în aceeași monedă. Or, se atestă că unele calcule sunt efectuate în euro, iar altele în dolari SUA. Mai mult, având în vedere că ponderea monedei unice europene a depășit ponderea dolarului SUA în structura indicatorilor aferenți intrărilor și ieșirilor de valută în/din țară, se recomandă ca referințele la unele calculele efectuate să fie indicate în euro (a se vedea în acest sens ultimele modificări efectuate în <i>Regulamentul privind stabilirea cursului oficial al leului moldovenesc față de valutele străine</i>, aprobat prin <i>Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 3/2009</i>).	Se ia act
	<i>Cu referire la planul de acțiuni:</i> Potrivit pct. 102, planul de acțiuni este anexat la Program. Respectiv, considerăm necesar ca planul de acțiuni să nu fie prezentat în capitolul X al proiectului Programului, ci să fie expus sub formă de anexă la Program, însoțit de parafa de aprobare, după cum urmează: „Anexă la Programul de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030”.	Se acceptă
	La acțiunea nr. 3.1.3. „Crearea platformei notariale electronice pentru cetățeni, antreprenori, diasporă și investitorii străini (eNotary)” relevăm următoarele. Ținând cont de faptul că în prezent Ministerul Justiției se află la etapa de discuții privind conceptul tehnic, dorim să subliniem că, din experiența anterioară, procesul de avizare a conceptelor tehnice pentru sistemele informaționale automatizate (SIA) durează, în medie, minimum 3 luni. Ulterior, urmează etapele esențiale pentru realizarea sistemului, care includ:	Se acceptă

		- elaborarea caietului de sarcini; - procedurile de achiziții; - dezvoltarea și implementarea sistemului; - aprobarea și aplicarea regulamentului de ținere a sistemului. În context, estimăm că aceste activități vor necesita un termen minim de 18 luni pentru a asigura o implementare eficientă și conformă cu cerințele tehnice și legislative. Respectiv, la rubrica „Termen de realizare” considerăm necesar a se stabili „trimestrul III 2026”.	
		La acțiunea 4.1.1, rubrica „Indicatori de monitorizare”, cuvintele „notari publici” se vor exclude ca fiind excedente în cazul dat (în acest sens, a se vedea opinia Ministerului Justiției la proiectul hotărârii a Guvernului cu privire la serviciul guvernamental de identificare a persoanei la distanță (eKYC) (număr unic 866/MDED/2023, adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 74/2024), expusă prin scrisoarea cu nr. 04/2-10547 din 01.12.2023).	Se acceptă Indicatorii au fost reformulați
		La acțiunea 4.2.9 „Pilotarea instrumentului bazat pe GEN AI de transpunere a legislației europene în legislația națională”, rubrica „autorități/instituții responsabile” se recomandă a fi revăzută, în scopul includerii și a altor entități publice, precum Cancelaria de Stat (Centrul de armonizare a legislației), Ministerul Muncii și Protecției Sociale, ș.a., or, se atestă că acțiunea dată vizează în esență toate ministerele și alte autorități administrative centrale.	
		La acțiunea nr. 5.2.3. „Dezvoltarea sistemului informațional eArhiva” menționăm că denumirea oficială a instituției responsabile este – Agenția Națională a Arhivelor (în proiect este scris Arhiva Națională a Moldovei, ceea ce nu corespunde cu <i>Hotărârea Guvernului nr. 143/2019 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale a Arhivelor</i>).	Se acceptă
		Cu referire la rubrica „costurile estimative totale” pentru implementarea E-Arhiva (care au fost prezentate după modelul colegilor din Arhivele Estoniei), menționăm că sunt necesare 42 900 000 lei. Astfel, se va repartiza: - pentru anul 2025 – 0 lei; - pentru anul 2026 – 21 450 000 lei; - pentru anul 2027 – 21 450 000 lei.	Se acceptă
5.	Ministerul Infrastructurii	La pct.1 al Capitolului I textul „ (în continuare –Program)” urmează a fi plasat după cuvântul „implementare”.	Se acceptă

	și Dezvoltării Regionale Nr. 04 –858 din 19.02.2025	În vederea respectării prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică, obiective specifice vor fi revizuite pentru a fi bine definite conform criteriilor SMART.	Se acceptă
		La proiectul Planului de acțiuni al Programului: 1. Pentru asigurarea unui cadru unic și coerent de politici publice în sector, se evidențiază necesitatea ajustării <i>acțiunii nr.3.2.4</i> prin prisma priorităților Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale asumate în Planul național de reglementări pentru anul 2025 și proiectul Programului Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru perioada 2025-2029. Astfel, acțiunea va avea următoarea redacție: <i>adoptarea hotărârii Guvernului privind informațiile electronice referitoare la transportul de mărfuri</i> , iar la indicatorul de monitorizare se va indica „hotărâre de Guvern adoptată”.	
		La acțiunea nr.3.2.5 privind <i>extinderea proiectului pilot eCustoms (între Moldova-România și Moldova-Ucraina-România) pentru facilitarea comerțului de mărfuri</i> , evocăm că, potrivit Regulamentului privind organizarea și funcționarea Serviciului Vamal, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.4/2007, responsabilitatea de creare a condițiilor necesare pentru accelerarea traficului de mărfuri și de călători peste frontiera vamală este atribuită în sarcina Serviciului Vamal. În acest context, se recomandă asumarea rolului de executor principal al acțiunii respective de către Serviciul Vamal, prin implicarea Ministerului Finanțelor în calitate de partener în implementare.	Se acceptă
		La acțiunea nr.3.2.6 privind <i>elaborarea proiectului de lege pentru transpunerea Regulamentului (UE) 2018/302 privind prevenirea geoblocării nejustificate și a altor forme de discriminare bazate pe cetățenia sau naționalitatea, domiciliul sau sediul clienților pe piața internă</i> , subliniem că acest act este inclus în anexa A aferentă capitolului nr.10 „Societatea informațională și mass-media” din Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru perioada 2025-2029, fiind atribuit în competența Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării. Prin urmare, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale va fi exclus din lista instituțiilor responsabile pentru transpunere.	Se acceptă

		Subsidiar, denumirea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale va fi ajustată în tot conținutul documentului, întrucât este reflectată eronat ca „Ministerul Dezvoltării Regionale și Infrastructuri”.	
6.	Ministerul Muncii și Protecției Sociale Nr.02/792 din 17.02.2025	La acțiunea 3.2.8. <i>Perfecționarea mecanismelor de asigurare socială a angajaților rezidenților Moldova IT Park, pentru atragerea și retenția tinerilor specialiști, în special femei</i>, se propune completarea cu Casa Națională de Asigurare Sociale, în calitate de co-executor. De asemenea, în contextul promovării proiectului menționat, se recomandă efectuarea imperioasă a analizei ample a prevederilor Directivei (UE) 2019/882 privind cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor în legislația națională, cu transpunerea ulterioară, reieșind din domeniul de competență al MDDE, pentru asigurarea accesului echitabil la serviciile digitale și pentru a permite alinierea cerințelor de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități.	Se ia act Acțiunea a fost exclusă din proiect
7.	Serviciul de Informații și Securitate Nr. IE/1483 din 18.02.2025	La pct. 38 se menționează despre numărul total de cărți de identitate de identitate electronice emise în perioada 2014-2023, dar atragem atenția că Legea nr.68/2024 pentru modificarea Legii nr.273/1994 prin care s-a introdus cartea de identitate intră în vigoare la data la care sunt îndeplinite condițiile tehnice necesare eliberării cărții de identitate, dar nu mai târziu 31.03.2025. Astfel cartea de identitate urmează să fie eliberată cu începerea a lunii martie 2025. La pct.41 autorul concluzionează că pentru a asigura accelerarea transformării și a nu investi resurse financiare considerabile în serviciile publice ce nu vor fi adoptate, statul în regim de urgență trebuie să investească într-o soluție de identitate și semnătură electronică sigură, aliniată la standardele UE și accesibilă tuturor, precum și promovarea acesteia. Contrar opiniei autorului, considerăm că statul își orientează eforturile în această direcție, or prin intermediul Legii nr.68/2024 pentru modificarea Legii nr 273/1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte a fost reglementată punerea în circulație la nivel național a noului model de act de identitate a cetățenii RM, cartea de identitate, care va include și certificatele calificate pentru semnătură electronică. Astfel, cetățenii vor avea o identitate electronică sigură, aliniată la standardele UE și posibilitatea de acces la serviciile digitale. Suplimentar menționăm, dacă statul va promova o politică de promovare a cărții de identitate de ex: eliberarea inițială gratuită a certificatelor digitale, oferirea gratuită pentru tineri/pături social vulnerabile a cititoarelor de carduri, dezvoltarea unei	Se acceptă parțial. Textul referitor la adopția identității a fost revizuit ținând cont de propunerile recepționate în proces de avizare.

		aplicații Android/iOS ce va citi datele prin NFC de pe cardul de identitate sau modificarea aplicației EVO în acest sens, impactul va fi mult mai semnificativ.	
		De asemenea nu suntem de acord cu informațiile prezentate de autor la pct. 36-41, ori potrivit acestora reiese că nivelul de adopție a identității electronice este scăzut, deși există o multitudine de soluții și modalități de a le obține, faptul dat ne face să credem că serviciile electronice dezvoltate de entitățile publice au o unitate mică pentru cetățeni sau cetățenii din lipsa de promovare nu cunosc despre posibilitatea de a obține anumite servicii în format electronic.	Se acceptă parțial. Textul referitor la adopția identității a fost revizuit ținând cont de propunerile recepționate în proces de avizare.
		La pct.39 și 83 observăm o promovare agresivă a soluției EvoSign în dezvoltare din 2021, dar care încă nu este pregătit din punct de vedere tehnic și procedural pentru a fi lansat pe piață. Respectiv, considerăm necesar de a revizui punctele date.	Nu se acceptă. Serviciul EVOSign este o inițiativă strategică a Guvernului Republicii Moldova, aflată în proces de implementare, cu un potențial semnificativ de aliniere la Arhitectura Portofelului European de Identitate Digitală (EUDI) și la cadrul de referință al Uniunii Europene. Agenția pentru Guvernare Electronică (AGE) deține expertiza tehnică necesară pentru dezvoltarea și implementarea acestei soluții. AGE este parte a consorțiului internațional WE BUILD, selectat de Comisia Europeană pentru a participa la cea de-a doua rundă de Proiecte Pilot de Mare Anvergură dedicate Portofelului European de Identitate Digitală (EUDI). În calitate de membru activ al acestui parteneriat, AGE va contribui la consolidarea ecosistemului EUDI prin dezvoltarea și testarea unor soluții inovatoare menite să optimizeze interacțiunile

			B2G. Totodată, AGE va asigura conformitatea serviciului EVOSign cu standardele europene și va facilita interoperabilitatea transfrontalieră. Prin implicarea în acest proiect, AGE va beneficia de suportul și expertiza celorlalte entități participante, ceea ce va permite dezvoltarea EVOSign în conformitate cu cerințele reglementărilor UE, consolidând astfel capacitățile Republicii Moldova în domeniul identității digitale și al serviciilor electronice sigure și eficiente.
		Ob. specific 4.1.(tabelul 10) și la ob. general „dezvoltarea unei societăți digitale” (tabelul 15) observăm că este stabilit același indicator „ponderea cetățenilor care dispun de identitate digitală”, însă valorile de referință și țintele pt 2027 sunt diferite. Prin urmare, considerăm oportună echivalarea acestora.	Se acceptă
		La ob. specific 5.1 „Asigurarea unui nivel ridicat de protecție a infrastructurii critice și a datelor personale” considerăm necesar de a revizui, indicatorii de performanță, după cum urmează: - CERT-ul național funcțional - nu este un indicator de performanță pentru asigurarea unui nivel ridicat de protecție a infrastructurii critice, este necesar suplinirea funcțiilor vacante în entitățile publice pe domeniul TIC, din considerentul că în prezent nu există acoperire de personal pe acest segment, nemaivorbind pe domeniul securității cibernetice. Un indicator de performanță viabil ar fi de ex: Număr sau % din funcții TIC ocupate. În altă ordine de idei, dacă nu se vor întreprinde măsuri, CERT-ul național nu va avea cu cine să interacționeze la nivelul entităților publice. - Nr furnizorilor de servicii critice auditați de către autoritatea competentă anual - ASC nu va reuși să efectueze auditul la toți furnizorii de servicii, astfel este necesar ca auditul să fie efectuate regulat, minim odată la doi ani de entități/specialiști autorizați de ASC. Respectiv indicatorul mai viabil ar fi	Se acceptă parțial

		Numărul sau % de furnizori de servicii critice care au implementat cerințele de securitate.	
		În Planul de acțiuni, la acț. 4.1.2 considerăm că termenul (trim.IV 2025) este insuficient, motiv pentru care propunem trim. II 2026. De asemenea considerăm prea scurt termenul pentru realizarea acț. 4.1.4, astfel propunem termen trim. IV 2025.	Se acceptă
		Referitor la acț. 4.1.3. propunem ca aceasta să fie revizuită în contextul în care aplicația EVO reprezintă un digital wallet, iar serviciul Evo Sign se dorește a fi dezvoltat în calitate de soluție de semnătură calificată. Totodată, propunem excluderea SIS din lista entităților responsabile, în contextul în care acțiunea nu ține de competența serviciului.	Se acceptă parțial. SIS a fost exclus din lista entităților responsabile. Portofelul European de Identitate Digitală (EUDI) va permite atât identificarea în mediul fizic prin prezentarea documentelor digitale, cât și autentificarea online pentru accesarea diverselor servicii, inclusiv generarea unei semnături electronice utilizând un certificat calificat. În acest context, EVOSign reprezintă o inițiativă strategică a Guvernului Republicii Moldova, aflată în proces de implementare, cu un potențial semnificativ de aliniere la arhitectura EUDI și la cadrul de referință al Uniunii Europene. Serviciul este proiectat pentru a respecta cerințele de interoperabilitate transfrontalieră și securitate impuse de legislația UE, facilitând astfel integrarea Republicii Moldova în ecosistemul european al identității digitale. În prezent, walletul digital disponibil în EVO este în proces de rescriere conform specificațiilor tehnice actualizate la nivel european.

			Această actualizare va asigura compatibilitatea tehnologică necesară pentru integrarea directă cu EVOSign, care va funcționa ca portofel de identitate digitală. Astfel, EVOSign va permite utilizatorilor să gestioneze identități și credențiale digitale într-un mod sigur și conform cu standardele UE, consolidând infrastructura națională de identitate digitală și facilitând adoptarea serviciilor electronice avansate.
8.	Banca Națională a Moldovei Nr. 31-002/25/895 din 17.02.2025	La Capitolul II, pct. 45 din Programul de implementare, pentru un plus de precizie, propunem substituirea textului: „Exporturile sectorului TIC s-au majorat cu 23,9 %, până la 630 mil. USD în 2023, înregistrând și cea mai mare creștere a exporturilor de servicii IT de 580 mil USD” cu următorul text: „Exporturile serviciilor de telecomunicații, de informatică și de informații s-au majorat cu 22,9%, până la 630 mil. USD în 2023, din care serviciile de informatică au însumat 580 mil. USD”.	Se acceptă
		Din considerentele celor enunțate <i>supra</i> , la compartimentul 2.2. din Nota de fundamentare cu referire la sectorul TIC și economie digitală, alineatul 2, se propune substituirea textului: „Exporturile în sectorul tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) au crescut cu 23,9%, ajungând la 580,42 milioane de dolari” cu următorul text: „Exporturile de servicii de informatică au crescut cu 23,9%, ajungând la 580 milioane de dolari”.	Se acceptă
		La Capitolul II din Programul de implementare, pct. 45, la Figura 4 este indicat MDDED, în calitate de sursă a datelor. Însă, datele privind exportul <i>de servicii de informatică</i> este preluat din balanța de plăți a statului, sursa fiind BNM1, iar datele privind <i>serviciile de telecomunicații</i> diferă față de cele din balanța de plăți. Considerăm oportun a preciza indicatorii și sursele indicatorilor respectivi.*	Se acceptă

	La Capitolul II din Programul de implementare, pct. 48 conține informații care nu corespund celor reflectate în Figura 4 (pag. 11). Potrivit pct. 48, în anul 2018 exportul serviciilor TIC a constituit 79 mil. USD, însă, potrivit datelor prezentate în Figura 4 „Exportul serviciilor TIC în anii 2017-2023 (mil. dolari SUA)”, exportul serviciilor TIC în anul 2018 a constituit 154,69 mil. USD. În acest context, recomandăm revizuirea pct. 48 în concordanță cu datele prezentate în Figura 4 din Programul de implementare. Date identice cu cele prezentate la pct. 48 cu privire la exportul serviciilor TIC se regăsesc și în Nota de fundamentare la compartimentul 2.2. Din considerentele similare celor invocate supra, de asemenea, recomandăm revizuirea datelor din compartimentul 2.2. din Nota de fundamentare, în concordanță cu Figura 4 din Programul de implementare.	Se acceptă
	La Capitolul IV din Programul de implementare, Tabelul 6 conține obiectivul specific 2.1.: „<i>Promovarea și dezvoltarea serviciilor și produselor TIC cu valoarea adăugată înaltă</i>”, cu indicatorul de performanță: „<i>Ponderea serviciilor TIC în totalul exporturilor de servicii</i>”, în calitate de furnizor de date fiind menționat Biroul Național de Statistică. Totodată, remarcăm că la Capitolul V din Programul de implementare, Tabelul 15 la obiectivul general: „<i>Dezvoltarea unui mediu TIC robust și competitiv</i>” este inclus același indicator: „<i>Ponderea serviciilor TIC în totalul exporturilor de servicii</i>”, unde Banca Națională a Moldovei și Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării sunt menționați în calitate de furnizori de date. Recomandăm revizuirea informațiilor prezentate în Tabelul 6 și Tabelul 15 din Programul de implementare și indicarea unui furnizor de date în ambele cazuri. Precizăm că Banca Națională a Moldovei este responsabilă de compilarea și diseminarea statisticii oficiale privind comerțul internațional cu servicii. Datele produse de Banca Națională a Moldovei în cadrul balanței de plăți a statului sunt date publice și pot fi preluate de pe pagina web www.bnm.md, inclusiv linkul oferit mai sus.	Se acceptă
	La Capitolul IV din Programul de implementare, obiectivul specific 3.2, Tabelul 9, cu referire la indicatorul de performanță „<i>Valoarea plăților online pe platforme de e-comerț locale</i>”, precizăm că Banca Națională a Moldovei deține date generale privind valoarea plăților online pe platforme de e-comerț, însă nu dispune de informații separate pentru platformele de e-comerț locale și cele internaționale (sau străine).	Se acceptă

		La Capitolul IV, cu referire la obiectivul specific 4.1 „ <i>Crearea unui ecosistem digital în care identitatea digitală a cetățenilor să fie recunoscută și utilizată în mod securizat de toate instituțiile publice și private</i> ”, considerăm esențial ca dezvoltarea ecosistemului digital pentru identitatea digitală a cetățenilor să fie aliniată la reglementările privind prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului (AML-Anti-Money Laundering) și cerințele privind identificarea electronică a clienților (eKYC-Electronic Know Your Customer). Este important ca soluțiile tehnologice implementate să permită identificarea electronică echivalentă cu metodele tradiționale de identificare și să fie interoperabile cu surse oficiale de date pentru validarea acestora. Nivelul de asigurare al identității digitale urmează să corespundă standardelor stabilite de reglementările europene privind servicii electronice de identificare, autentificare și încredere, Regulamentul (UE) nr. 910/2014 (eIDAS - Electronic Identification Authentication and Trust Services) și Regulamentul (UE) 2024/1183 (eIDAS 2.0), precum și legislația europeană privind prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului, pentru a preveni riscurile de utilizare frauduloasă și pentru a menține integritatea sistemului financiar.	Se ia act În PNA, MDED a planificat acțiuni de transpunere pentru anii 2025-2026 în vederea alinierii la standardele stabilite de reglementările europene privind servicii electronice de identificare, autentificare și încredere
9.	Ministerul Afacerilor Externe Nr. DI/3/041-1498 din 17.02.2025	Cu referire la capitolul X din proiectul <i>Programului de implementare, pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030</i> (în continuare – <i>Program</i>) supus avizării, se atrage atenția asupra punctului 6.1.3. din Planul de acțiuni al Programului, prin care Ministerul Afacerilor Externe este indicat în calitate de instituție responsabilă de instituirea poziției de Ambasador Digital cu misiunea de a promova experiența digitală a Moldovei în afara țării și atragerea investițiilor în sectorul TIC, poziție ce se va institui prin ordinul MDED și MAE. În acest sens, se consideră necesar ca proiectul să ofere claritate și o reglementare mai amplă privind statutul, rolul, mecanismele de funcționare și modul de desemnare în poziția de Ambasador Digital, precum și instituția primar responsabilă în acest sens.	Se acceptă MDED este propus ca prim executor
10.	Ministerul Energiei Nr.02-428 din	La proiectul de act normativ: La pct. 42 se propune ca propoziția a doua să înceapă cu un cuvânt (de ex. circa) sau să fie scrisă cifra cu litere pentru un aspect mai uniform.	Se acceptă

14.02.2025	La pct. 44. este indicat ca propoziția ”În 2023, volumul de vânzări a atins aproximativ 15,95 miliarde lei, cu o pondere de 5,3 în PIB” să fie înlocuită cu ”În anul 2023, volumul de vânzări a atins aproximativ 15,95 miliarde lei, cu o pondere de 5,3% în PIB”. La fel, se recomandă să fie verificată cifra 7,5 de la sfârșitul abzațului deoarece din calcul aceasta este egală cu 7,25 ce reprezintă o eroare de câteva milioane lei.	Se acceptă
	La pct.48. se recomandă în propoziția a doua verificarea și schimbarea (x7,5) cu (x7,34) deoarece acuratețea calcului generează mai multă încredere.	Se acceptă
	La pct.49. se propune începerea propoției cu un cuvânt sau scrierea cifrelor cu litere.	Se acceptă
	La pct.51 se propune înlocuirea cuvântului ”gateway-uri” cu „platforme”	Se acceptă
	La pct.53. se propune să se păstreze stilul de afișare a cifrelor pentru o percepere mai ușoară și fără confuzii, iar cifra 36,709 să fie fără virgulă.	Se acceptă
	La pct.56. se recomandă la propoziția a doua să se înceapă cu un cuvânt nu cu cifră sau să se scrie cifra cu litere	Se acceptă
	La pct.58. se propune înlocuirea cuvintelor engleze ”early-stage” cu „etapa incipientă”.	Se acceptă
	La pct.60. este indicat să fie introdus cuvântul „Sectorul” la începutul propoziției a doua.	Se acceptă
	La pct.63. se propune în propoziția patru în loc de „în pregătirea de rețea” să fie ”privind nivelul de pregătire față de cerințele de utilizare a rețelei globale”. La fel, în loc de ”tehnologie înaltă” să fie ”tehnologii avansate”.	Se acceptă
	La pct.64. se propune ca în loc de ” Republica Moldova a avansat” să se folosească „Republica Moldova a evoluat” deoarece urmează în propoziție un cuvânt cu aceiași rădăcină. Tot aici, după Uniunii Internaționale în Telecomunicații” să se adauge (ITU).	Se acceptă

		La pct.70 se propune să fie exclusă cea de a doua afişare a anului 2022, deoarece propoziția indică la început acest an.	Se acceptă
		La pct.73. se propune în propoziția a doua să fie înlocuit cuvântul ”populare” cu „completare”.	Se acceptă
		La cap.10, Planul de acțiuni, la obiectivul specific 1.2 pp. 1.2.3 și 1.2.4 se recomandă să fie verificate cerințele față de curriculum urile STEM și STEAM în vederea de concretizare a corespunderii necesităților actuale a unuia din acestea, diferența fiind în apariția artelor în cazul doi.	Acțiunea dată a fost exclusă din Plan
		La nota de fundamentare , pag.3 se propune înlocuirea propoziției „n 2023, sectorul IT a generat vânzări de 15,95 miliarde de lei, reprezentând 5,3% din produsul intern brut (PIB), comparativ cu 2,2 miliarde de lei în 2015, ceea ce demonstrează o creștere de 7,5 ori” cu propoziția „În 2023, sectorul IT a generat vânzări de 15,95 miliarde de lei, reprezentând 5,3% din produsul intern brut (PIB), comparativ cu 2,2 miliarde de lei în 2015, ceea ce demonstrează o creștere de 7,25 ori”.	Se acceptă
11.	Agenția de Guvernare Electronică Nr.3007-024 din 13.02.2025	Datele prezentate necesită a fi actualizate potrivit rezultatelor Sondajului Național Anual 2024 privind percepția, asimilarea și susținerea de către populație a e-Guvernării și modernizării serviciilor guvernamentale, realizat în cadrul Proiectului „Modernizarea serviciilor guvernamentale în Republica Moldova”, implementat de Agenția de Guvernare Electronică, cu suportul Grupului Banca Mondială (https://egov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_sondaj_anual_2024_rom_validat_final.docx.pdf) (în continuare – <i>Sondajul 2024</i>). Propunerile concrete în acest sens sunt expuse mai jos.	Se acceptă
		Pct.17 propunem de actualizat și de expus în următoarea redacție: „17. Comparativ cu ultimii ani, nivelul de alfabetizare digitală al moldovenilor este în creștere. ⁴ În 2024, 39,4% dintre cetățeni se declară capabili să utilizeze servicii electronice independent, 33,7% au nevoie de ajutor ocazional, iar 24,8% preferă să delege complet obținerea unui serviciu. Comparativ cu anul precedent, numărul utilizatorilor care preferă să delege obținerea unui serviciu către o persoană de suport a scăzut.”.	Se acceptă

	Pct.19 propunem de actualizat și de expus în următoarea redacție: „19. Tinerii cu vârste cuprinse între 18 și 29 de ani sunt cei mai activi utilizatori de servicii electronice, apelând la acestea de trei ori mai des decât persoanele în vârstă de 60-74 de ani. De asemenea, există diferențe semnificative între persoanele cu niveluri de studii diferite, cei cu studii superioare fiind mult mai predispuși să utilizeze aceste servicii. Aceste discrepanțe indică o nevoie urgentă de a reduce decalajul digital și de a asigura accesul la servicii electronice pentru toate categoriile de populație. Interesul pentru serviciile publice online a atins un maxim în 2024, cu 47,4% dintre respondenți utilizând internetul pentru a obține informații despre servicii medicale. În 2024, 40% dintre respondenți au declarat că au căutat informații despre organizații guvernamentale online. De asemenea, s-a înregistrat o creștere a interesului pentru informații despre instituții culturale (33,4%) și pentru solicitarea serviciilor publice online (26,6%).⁶”	Se acceptă
	Pe pagina 3, în nota de subsol ⁴ să se facă trimitere la Sondajul 2024(https://egov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_sondaj_anual_2024_rom_validat_final.docx.pdf).	Se acceptă
	Pct.22 propunem de actualizat și de expus în următoarea redacție: „22. Conform Sondajului național anual 2024 realizat de Agenția de Guvernare Electronică (AGE)⁶, se poate de concluzionat că: a. Tinerii (16-29 ani) sunt mai bine echipați cu computere (70,8%) decât persoanele în vârstă (60-74 ani), unde rata scade la 39,5%. b. Accesul la computere este mai mare în mediul urban (67%) decât în mediul rural (41%), și aceasta rămâne o provocare majoră care adâncește diviziunea digitală. c. Persoanele cu studii superioare au cea mai mare rată de dotare cu computere (81,3%). d. Există o diferență semnificativă între gospodăriile cu nivel de venituri ridicate (72,4%) și cele cu nivel de venituri scăzute (23,4%) în ceea ce privește dotarea cu computere. Acest indicator fiind în scădere comparativ cu 2022 când 40% din gospodăriile cu venituri scăzute raportau dotare cu computere, fapt determinat de migrarea spre diverse tipuri de dispozitive mobile. <i>*Rata de dotare a gospodăriilor cu computere</i> La pct.65, din propoziția a doua de exclus abrevierea „eAPL”. Totodată, luând în considerare prevederile Hotărârii Guvernului nr.556/2022 și statutul actual al	Se acceptă

		activităților de implementare a portalului e-APL, după propoziția a doua, propunem de completat punctul respectiv cu următorul enunț: „A fost conceptualizată, dezvoltată și se află în proces de pilotare Portalul administrației publice locale din Republica Moldova (e-APL).”.	
		La Obiectivul specific 1.1., în Tabelul 3 , la poziția „Numărul de centre unificate de prestare a serviciilor publice (CUPS)”, la Ținta pentru 2027, se propune să se indice indicatorul „200”. Modificarea derivă din necesitatea alinierii la prevederile Obiectivului general 7 pct. 204 din Planul Național de Dezvoltare 2025-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.361/2024.	Se acceptă
		La Obiectivul Specific 1.1., în Tabelul 3 , indicatorul de performanță „Ponderea serviciilor publice disponibile pentru a fi accesate prin intermediul EVO” urmează a fi exclus, pornind de la faptul că, la moment, toate Portalul guvernamental al serviciilor publice este integrat cu aplicația guvernamentală integrată a serviciilor electronice EVO, ceea ce permite beneficiarilor de servicii publice să acceseze toate serviciile electronice disponibile, date din registrele de stat și să dețină versiuni digitale ale actelor de identitate și ale altor documente-cheie. La Obiectivul Specific 3.2., în Tabelul 9 , la indicatorul de performanță „Număr de entități/afaceri ce au adoptat (Electronic Know Your Customer) eKYC în procese interne”, în opinia AGE, ținta pentru anul 2027 este una mult prea optimistă, luând în considerare că, în afară de bănci și companii de asigurări, numărul de companii care în general ar putea avea nevoie să adopte e-KYC este unul foarte limitat. În acest context, propunem ca și ținta pentru anul 2027 să fie stabilit indicatorul „20”.	Se acceptă
		La Obiectivul Specific 4.1., în Tabelul 10 , la indicatorul de performanță „Ponderea cetățenilor care dispun de identitate digitală activă”, coloana „Furnizorul de date” propunem de completat cu Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, în calitatea sa de furnizor de servicii de încredere.	Se acceptă
		La Obiectivul Specific 4.2., în Tabelul 11 , la indicatorul de performanță „Ponderea entităților din sectorul public care utilizează platforma MConnect pentru consumul și furnizarea datelor”, la coloana de referință pentru anul 2023 să se indice „238 de autorități și instituții publice, inclusiv primării”.	Se acceptă
		12.1. La indicatorul de performanță „Funcțional de gestionare a datelor personale din sectorul public disponibil”, menționăm că în cazul serviciilor prestate prin utilizarea sistemelor informaționale partajate din posesia Agenției de Guvernare	Se acceptă

	Electronică dispun deja de un funcțional care permite subiecților de date cu caracter personal să-și gestioneze datele sale cu caracter personal. Astfel, propunem fie ca indicatorul de performanță respectiv să fie exclus în general sau, eventual, să fie revizuit pentru asigurarea unui funcțional de gestionare a datelor personale ale beneficiarilor de servicii publice în procesul de prestare a serviciilor respective, iar furnizorii de date respective să fie indicați toți prestatorii de servicii publice.	
	12.2 La indicatorul de performanță „Numărul furnizorilor de servicii critice auditați de către autoritatea competentă anual”, coloana „Furnizorul de date” propunem de exclus Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, deoarece conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.1028/2023, autoritatea competentă în domeniul securității cibernetice este exclusiv Agenția pentru Securitate Cibernetică.	Se acceptă
	La Obiectivul Specific 5.2., în Tabelul 13, la indicatorul de performanță „Ponderea platformelor guvernamentale care au aderat la standardele naționale de design”: La coloana „Furnizorul de date” propunem de exclus Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, deoarece considerăm că, pornind de la misiunea și competențele proprii ale Agenției de Guvernare Electronică, sarcina dezvoltării și implementării standardelor de design aplicabile pentru platformele guvernamentale ar trebui să-i revină anume AGE. În context, informăm că AGE deja a inițiat activitățile de elaborare a unor asemenea standarde.	Se acceptă
	La coloana „Ținta pentru 2027” considerăm oportun ca și indicator să fie stabilit „80% din sisteme informaționale noi dezvoltate sau în curs de dezvoltare”.	Se acceptă
	În Tabelul 15, care urmează după pct.94, la Obiectivul general „Crearea unei economii digitale inovatoare și reziliente”, la Indicatorul de impact/rezultat urmează a fi exclusă Agenția de Guvernare Electronică, deoarece oferirea informațiilor referitoare ponderea întreprinderilor care utilizează tehnologii de inteligență artificială depășește limitele competențelor proprii ai Agenției.	Se acceptă
	La proiectul Planului de acțiuni al Programului: Acțiunea 1.1.6., coloana „Autorități/instituții publice responsabile” propunem de completat cu autoritățile administrației publice locale, în calitatea lor de prestatori de servicii publice în sensul Legii nr.234/2021 cu privire la serviciile publice.	Se acceptă

	Acțiunea 1.1.8. propunem să fie exclusă, la această etapă de implementare a Programului, din cauza riscurilor de scalabilitate a aplicației EVO.	Se acceptă
	Acțiunea 1.1.11. , la coloana „Autorități/instituții publice responsabile”, după Agenția de Guvernare Electronică propunem de completat cu Agenția Servicii Publice , ținând cont de sarcinile stabilite pentru AGE și ASP în Hotărârea Guvernului nr.976/2023 cu privire la aprobarea Conceptului Serviciului guvernamental de suport clienți și a Conceptului Sistemului informațional „Serviciul guvernamental de suport clienți”.	Se acceptă
	Acțiunea 1.1.12. , al treilea indicator de monitorizare propunem de completat în final cu cuvintele „și altele”.	Se acceptă
	Acțiunea 1.2.5. , coloana „Autorități/instituții publice responsabile” considerăm oportun de completat și cu Agenția pentru Securitate Cibernetică și Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică , pornind de la competențele acestor entități publice în domeniul securității cibernetice.	Se acceptă
	La acțiunea 3.1.1. , la coloana „Autorități/instituții publice responsabile”, ca și primul responsabil urmează a fi plasată Agenția Servicii Publice , ținând cont de sarcinile stabilite pentru ASP în Hotărârea Guvernului nr.955/2022 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Registrul de stat al unităților de drept”.	Se acceptă
	Acțiunea 4.1.3. , la coloana „Autorități/instituții publice responsabile”, după Agenția de Guvernare Electronică propunem de completat cu Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică , luând în considerare prevederile cadrului normativ în domeniul serviciilor de încredere.	Se acceptă
	Acțiunea 4.1.6. considerăm necesar de exclus, deoarece, în conformitate cu prevederile pct.4 sbp.4), 5) și 7) din Hotărârea Guvernului nr.376/2020 pentru aprobarea Conceptului serviciului guvernamental de notificare electronică (MNotify) și a Regulamentului privind modul de funcționare și utilizare a serviciului guvernamental de notificare electronică (MNotify), a fost stabilită pentru autoritățile și instituțiile publice obligația de a utiliza în mod exclusiv serviciul guvernamental de notificare electronică (MNotify) pentru colectarea datelor de contact ale destinatarilor în vederea expedierii notificărilor electronice și notificarea lor în detrimentul notificării pe suport de hârtie, în măsura în care legea	Se acceptă

		nu prevede altfel, precum și interdicția de a crea și utiliza servicii similare serviciului MNotify.	
12.	Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru Nr.36/01-06/167 din 17.02.2025	În punctul 94 recomandăm substituirea cuvintelor „ <i>Agenția Resurse Funciare și Cadastru</i> ” cu textul „ <i>Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru</i> ”.	Se acceptă
		În capitolul X referitor la Planul de acțiuni, propunem includerea în obiectivul specific 1.1. un punct suplimentar cu următoarea acțiune: „<i>Dezvoltarea serviciilor electronice pentru depunerea de către persoanele autentificate a actelor electronice în vederea înregistrării cadastrale în registrul bunurilor imobile</i>”. Termenul de realizare al acțiunii este preconizat pentru perioada 2025-2026, iar responsabili vor fi Agenția de Guvernare Electronică, Agenția Geodezie Cartografie și Cadastru, Instituția Publică Cadastrul Bunurilor Imobile. Menționăm că, dezvoltarea serviciului electronic respectiv va lărgi spectrul serviciilor prestate electronic și va facilita interacțiunea cetățenilor și mediului de afaceri cu autoritățile statului. Propunem includerea a două puncte suplimentare după acțiunea 4.2.5. în cadrul Obiectivului Specific 4.2. – „Cresterea transparenței sectorului public prin utilizarea tehnologiilor digitale”, după cum urmează: a) „<i>Menținerea geoportalelor existente precum și dezvoltarea altor geopartale tematice de către entitățile publice, responsabile de crearea, actualizarea și întreținerea datelor spațiale și serviciilor de rețea pentru seturile datelor spațiale.</i>” Această acțiune, cu termen de realizare 2025-2027, va fi implementată de Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru, împreună cu entitățile publice responsabile, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 458/2017 privind responsabilitățile entităților publice referitoare la seturile de date spațiale. b) „<i>Dezvoltarea continuă a geoportalului Infrastructurii Naționale de Date Spațiale https://geoportal.mds.gov.md/</i>”, portal web care reprezintă un element-cheie al infrastructurii naționale de date spațiale și care asigură accesul la datele spațiale, oferă informații despre datele spațiale și despre serviciile de rețea ale uneia sau mai multor entități publice, precum și asigură posibilitatea căutării, vizualizării și descărcării datelor spațiale din diferite surse. Scopul acestor măsuri este de a îmbunătăți accesul și disponibilitatea datelor spațiale în cadrul infrastructurii naționale de date spațiale a Republicii Moldova,	Nu se acceptă Reieșind din faptul că acțiunea propusă este o acțiune sectorială, urmează a fi transferată în Planul entității sau alt Program sectorial. Mai mult, nu sunt identificate resurse financiare pentru realizarea acțiunilor date.

	prin integrarea și armonizarea datelor spațiale ale entităților publice responsabile de temele INSPIRE, în conformitate cu cerințele Directivei UE nr. 2007/2/EC. Acoperirea cheltuielilor pentru respectiva acțiune va fi efectuată din bugetul de stat, al autorităților publice centrale, precum și parteneri de dezvoltare. Bugetul va fi asigurat din contul și în limita alocațiilor aprobate ale entităților implicate.	
	Propunem la Obiectivul Specific 4.2. Creșterea transparenței sectorului public prin utilizarea tehnologiilor digitale după punctul 4.2.8. includerea unui punct suplimentar cu următoarea acțiune: „<i>Menținerea și dezvoltarea Sistemului Informațional Geografic de Stat la Nivel Local (https://sigsnl.md)</i>”, cu termenul de realizare 2025-2027, iar responsabilii vor fi desemnați Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru și autoritățile publice locale. Specificăm că, respectiva acțiune are drept scop îmbunătățirea accesului și disponibilității datelor spațiale la nivel local și fortificarea autorităților publice locale, prin punerea la dispoziție a unui instrument tehnologic (SIGS la nivel local), care ar facilita administrarea activităților la nivelul primăriei. Acoperirea cheltuielilor pentru respectiva acțiune va fi efectuată din bugetul de stat, al autorităților publice locale, precum și parteneri de dezvoltare. Bugetul va fi asigurat din contul și în limita alocațiilor aprobate ale entităților implicate.	Nu se acceptă Reieșind din faptul că acțiunea propusă este o acțiune sectorială, urmează a fi transferată în Planul entității sau alt Program sectorial.
	Propunem excluderea din punctul 5.2.1. al Planului de acțiuni textul „<i>Registrul de stat al unităților administrativ-teritoriale și al adreselor</i>” pe motiv că, Registrul de stat al unităților administrativ-teritoriale și al adreselor în anul 2024 a fost parțial optimizat prin resursele proprii, iar în cadrul proiectului intern Integrarea Registrului de stat al unităților administrativ-teritoriale și al adreselor cu Registrul bunurilor imobile se va continua optimizarea acestuia.	Se acceptă
	Subsecvent, propunem completarea punctului 5.2 obiectivul specific „Dezvoltarea unei infrastructuri digitale guvernamentale unificate, scalabile, interoperabile și reziliente la amenințările cibernetice” cu următoarea acțiune: „crearea Sistemului informațional „Registrul prețurilor bunurilor imobile”. Precizăm că, la moment, AGCC nu dispune de surse de finanțare din bugetul de stat pentru crearea registrului sus menționat. Crearea Sistemului informațional „Registrul prețurilor bunurilor imobile” va permite colectarea datelor de piață privind tranzacțiile care vor fi utilizate la elaborarea, calibrarea și monitorizarea în timp a calității modelelor de evaluare a bunurilor imobile în scopul impozitării. Acțiunea referitoare la dezvoltarea acestui sistem informațional a fost inclusă în procesul de screening	Nu se acceptă Reieșind din faptul că acțiunea propusă este o acțiune sectorială, urmează a fi transferată în Planul entității sau alt Program sectorial.

		bilateral la Capitolul 18 „Statistici” pentru implementarea cercetării privind ”Indicele prețurilor locuințelor” în contextul de aderare a Republicii Moldova la UE. Considerăm oportună includerea în prevederile prezentei strategii a dispozițiilor din Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru perioada 2025-2029. Astfel, în ceea ce privește domeniul cadastrului, în cadrul capitolului 23 – Drepturi fundamentale, este prevăzută acțiunea de digitalizare a serviciilor cadastrale. Aceasta nu se limitează doar la posibilitatea depunerii electronice a cererilor de către clienți, ci vizează și digitalizarea proceselor de executare a acestor servicii prin modernizarea Registrului Bunurilor Imobile și implementarea unui nou sistem informațional.	Programul conține deja un obiectiv specific ce prevede asigurarea accesului la serviciile electronice.
13.	Agencia de Intervenție și Plăți Pentru Agricultură Nr.161 din 18.02.2025	În contextul în care serviciile publice prestate de AIPA sunt direcționate către fermieri, cu scopul de a dezvolta agricultura, dar și mediul rural, unul din obiectivele de bază pentru Agenție, este de a facilita accesul la sursele financiare destinate subvenționării proiectelor investiționale, dar și pentru a reduce din timpul și din numărul de acte anexate la cererea de subvenționare. Astfel, în vederea realizării celor indicate, se intervine cu propunerea de a completa la obiectivele specifice 5.1 și 4.2 cu unele acțiuni, care, cu suportul entităților publice competente și decisive pe domeniul digitalizării, vor fi realizate în cadrul AIPA. Motivarea propunerii pentru OS 5.1 ține de specificul datelor prelucrate de AIPA, de condițiile de păstrare a datelor fermierilor, atât cele pe suport de hârtie, cât și electronice. Referitor la OS 4.2, propunerea inclusă vine să faciliteze procesul de accesare a subvențiilor, să reducă din timpul de examinare a cererilor, dar și să consolideze principiile de integritate instituțională, prin reducerea contactului direct cu aplicanții de subvenții.	Nu se acceptă Reieșind din faptul că acțiunea propusă este o acțiune sectorială, urmează a fi transferată în Planul entității sau alt Program sectorial.
14.	ANRCETI Nr. 01-DRA/335 din 18.02.2025	1) Se propune completarea cap. II pct. 2 „ Dezvoltarea Sectorului TIC și a Economiei Digitale” cu două puncte noi cu următorul text: „ 64.1) La data de 23.08.2024, ANRCETI a aprobat Condițiile tip de licență, conform cărora titularii de licențe de utilizare a frecvențelor în banda 700 MHz și în banda 800 MHz, au obligația de acoperire cumulativă cu servicii de comunicații mobile de bandă largă, cu semnal radio 4G și 5G de cel puțin 75% până la	Se acceptă

	31.10.2027 cu o viteză medie de transfer al datelor la utilizator în direcția descendentă, în condiții de recepție indoor, de cel puțin 30 Mbps, iar până la 31.10.2035 de cel puțin 60 Mbps. 64.2) La data de 04.10.2024, ANRCETI a anunțat inițierea Concursului pentru eliberarea licențelor de utilizare a frecvențelor radio în benzile de frecvențe 700 MHz, e900 MHz, 1500 MHz, 2300 MHz, 2600 MHz, 3600 MHz și 26 GHz în scopul furnizării rețelelor publice de comunicații electronice mobile/fixe terestre pe suport radio și serviciilor de comunicații electronice mobile/fixe accesibile publicului. Rezultatele Concursului și sumele datorate drept taxă pentru eliberarea licențelor de utilizare a frecvențelor radio în benzile de frecvențe de 700 MHz, e900 MHz, 1500 MHz, 2300 MHz, 2600 MHz, 3600 MHz și 26 GHz au fost anunțate pe data de 30 ianuarie 2025. În urma procedurilor de concurs, cei trei ofertanți S.A. „Moldcell”, Î.M. „Orange Moldova” S.A. și S.A. „Moldtelecom” și-au adjudecat frecvențe radio în benzile de 700 MHz, 1500 MHz, 3400-3800 MHz și e900MHz.	
	La Cap. V, pct. 94, tabelul 15, pct. 1 Conectivitate: 2023 2027 Ponderea populației cu conectivitate la viteza de 100 Mbps 12% 50% Ponderea populației cu acoperire 5G 0% 5% Cu referință la indicatorul „Ponderea populației cu conectivitate la viteza de 100 Mbps”: Cât privește accesul la Internet fix de bandă largă, având în vedere datele statistice prezentate de către furnizori și agregate de ANRCETI, menționăm următoarele: Conform „Strategiei de transformare digitală 2023-2030”, valorile de referință indicate în tabel, pentru Obiectivul 1, indicatorul „Conectivitate”, în anul 2022, ponderea populației cu conectivitate la viteză de 100 Mbps a constituit 12%, ca rezultat al raportului dintre numărul abonaților persoane fizice la servicii de acces la Internet fix cu viteză de conectare mai mult de 100 Mbps și numărul populației cu reședință obișnuită (tr. II 2022 – 289,7 mii abonați / 2423,3 mii populație *100=12%). Acest raport nu reflectă în tocmai esența indicatorului „Ponderea populației cu conectivitate la viteză de 100 Mbps”, care urma să fie calculată în felul următor: produsul dintre numărul abonaților persoane fizice la servicii de acces la Internet fix cu viteză de conectare mai mult de 100 Mbps și mărimea medie a persoanelor per gospodărie raportat la numărul populației cu reședință obișnuită	Se acceptă

		(289,7 mii *2,2/ 2423,3 *100=26,3%). Respectiv, valoarea de referință (2022) indicată în tabel urma să fie 26,3% și nu 12%. Mai mult, dacă urmărim prima formulă de calcul atunci țintele indicate pentru anii 2026 - 2030 nu vor fi atinse. Pentru anul 2023 și pentru tr. III 2024 indicatorul dat, calculat după a doua formulă de calcul, constituie 37,8% și, respectiv, 45,1%, dinamica căruia indică o creștere constantă spre ținta stabilită pentru anul 2026 (50%). Reieșind din argumentările aduse mai sus, propunem modificarea/ajustarea valorii de referință pentru anul 2022 și a indicelui atins în anul 2023 atât în Strategia de transformare digitală 2023-2030, cât și în Programul de implementare, pentru anii 2025-2027 a Strategiei după cum urmează: <table> <tr> <td>Conectivitate:</td><td>Valori de referință 2022</td><td>Valori atinse 2023</td><td>Valori atinse tr. III 2024</td></tr> <tr> <td>Ponderea populației cu conectivitate la viteza de 100 Mbps</td><td>26,3%</td><td>37,8%</td><td>45,1%</td></tr> <tr> <td>Ponderea populației cu acoperire 5G</td><td>0%</td><td>-</td><td>-</td></tr> </table> Pentru o mai bună înțelegere a indicatorului „Ponderea populației cu conectivitate la viteza de 100 Mbps” considerăm necesar de completat cu tipul/tipurile de conectivitate la care se referă acest indicator.	Conectivitate:	Valori de referință 2022	Valori atinse 2023	Valori atinse tr. III 2024	Ponderea populației cu conectivitate la viteza de 100 Mbps	26,3%	37,8%	45,1%	Ponderea populației cu acoperire 5G	0%	-	-	
Conectivitate:	Valori de referință 2022	Valori atinse 2023	Valori atinse tr. III 2024												
Ponderea populației cu conectivitate la viteza de 100 Mbps	26,3%	37,8%	45,1%												
Ponderea populației cu acoperire 5G	0%	-	-												
		La Cap. X. Planul de acțiuni 2025-2027 Obiectiv specific 1.3. Asigurarea accesului la internet de mare viteză pentru cel puțin 90% din populație, inclusiv în zonele rurale și defavorizate. Solicităm respectuos pentru acțiunea 1.3.1 să fie modificat termenul de realizare din trim. II 2026 în „ până la 30.12.2030”, în așa mod să fie asigurată alinierea la prevederile incluse în art. 27 alin. (1) din proiectul noii Legi a comunicațiilor electronice. Totodată, termenul de realizare al acțiunii 1.3.3 la fel urmează a fi stabilit „până la 30.12.2030”, dat fiind faptul că aceste două acțiuni sunt interdependente.	Nu se acceptă Programul este prevăzut pentru implementare pe anii 2025-2027. Reieșind din acest aspect un alt termen nu poate fi acceptat. Termenul a fost extins până la finele anului 2027, trim IV.												
15.	Agenția Servicii Publice	Obiectivul specific 3.1. „Adoptarea pe scară largă de către întreprinderi a soluțiilor digitale pentru optimizarea proceselor de afaceri și creșterea”:	Se acceptă												

	Nr. 01/2273 din 18.02.2025	- acțiunea 3.1.1 „Lansarea Registrului de stat al unităților de drept pentru a asigura înregistrarea și gestionarea afacerilor la distanță”, coloana „Termen de Realizare” – de substituit sintagma „Trim. II 2025” cu sintagma „Trim. III 2025”. În contextul implementării noului Sistem informațional „Registrul de stat al unităților de drept”(SI RSUD ver.2) în baza contractului nr. MD-EGA-268047-CSQCBS-2 din 28.06.2023 și suplimentar a amendamentelor nr. 1 din 15.10.2023, nr. 2 din 18.03.2024 și nr. 3 din 26.10.2024, termenul de finalizare pentru dezvoltarea SI RSUD ver.2 este prevăzut pentru data de 27.03.2025. SI RSUD va fi realizat pentru toate formele de organizare juridică și vor fi digitalizate majoritatea serviciilor publice de bază pentru depunerea cererilor, și anume: 1. înregistrarea (constituirea); 2. modificarea; 3. suspendarea și reluarea activității; 4. radierea; 5. eliberarea Extraselor; 6. atribuirea statutului de utilitate publică; 7. desemnarea procentuală; 8. pentru toate formele juridice de organizare; 9. verificarea și rezervarea denumirii; 10. înscrierea provizorie a agenților economici din regiunea transnistreană. După finalizarea dezvoltării SI RSUD ver.2 va urma testarea și migrarea datelor, cu lansarea etapizată pentru toate tipurile de forme juridice. În acest context, în conformitate cu Planul de testare și lansare a SI RSUD, lansarea SI RSUD vers.2 este prevăzută la data 01.07.2025. Astfel, ținând cont de complexitatea lucrărilor planificate solicităm extinderea termenului de realizare.	
		Tabelul nr. 8, Obiectiv specific 3.1., indicator de performanță „Ponderea serviciilor digitale esențiale disponibile online pentru companii (deschidere, administrare, închidere, afacere la distanță)”- „Ținta pentru 2027” (90%) nu coincide cu „Valoarea țintă 2027” (75%) a acestui indicator din Capitolul V. „Impact” din Tabelul nr. 15. Propunem stabilirea valorii în mărime de 75%.	Se acceptă
		Tabelul nr. 8, Obiectiv specific 3.1., indicator de performanță „Ponderea serviciilor publice accesate online de către persoane juridice din totalul serviciilor publice prestate”, colana „Furnizorul de date” de completat cu „Alte autorități” ce prestează servicii publice mediului de afaceri, deoarece doar pe domeniul de	Se acceptă

		competență al ASP valoarea acestui indicator la finele anului 2024 a constituit 10,4%, iar pentru anul 2027 (<i>urmare a implementării sistemului nou RSUD vers.2</i>) se prognozează majorarea acestuia până la 65%.	
		Tabelul nr. 10, Obiectiv specific 4.1., indicator de performanță „Ponderea cetățenilor care dispun de identitate digitală activă”: a) ținând cont de faptul că identitatea digitală este o modalitate de identificare a persoanei, inclusiv în scopul accesării serviciilor electronice, și presupune deținerea de către cetățeni a certificatului calificat pentru semnătura electronică, considerăm oportun înlocuirea „ASP”, în calitate de furnizor de date, cu „STISC”. Cartea de identitate de tip nou lansată de ASP (<i>planificat pentru implementare în anul 2025</i>) va reprezenta un purtător a certificatului de calificare. Totodată, autoritatea responsabilă pentru emiterea și evidența certificatelor calificate pentru semnătura electronică înscrise în cartea de identitate este STISC; b) „Ținta pentru 2027” (50%) nu coincide cu „Valoarea țintă 2027” (30%) a acestui indicator din Capitolul V. „Impact” din Tabelul nr. 15. Propunem stabilirea valorii în mărime de 45%.	Se acceptă
		Tabelul nr. 15, Obiectiv specific 1., indicator de impact/performanță „Ponderea cetățenilor care dispun de identitate digitală activă”, coloana „Furnizor de date” – sintagma „Agenția Servicii Publice” de substituit cu „STISC”, conform argumentelor la Tabelul nr.10, Obiectiv specific 4.1.	Se acceptă
16.	Biroul Național de Statistică Nr. 13/4-09/01 din 18.02.2025	În Tabelul 1 nu este indicată denumirea tabeli, precum și perioada pentru care sunt prezentate datele. De asemenea, nu este clar pentru care activitate economică sunt datele din tabel la indicatorul <i>”Salariu mediu în IT”</i> . De menționat că, conform datelor statistice disponibile, <i>Salariul mediu lunar brut</i> în entitățile cu activitatea principală <i>”Informații și comunicații”</i> în anul 2023 a constituit: Moldova – 1656 EUR, Ucraina – 955 EUR, România – 1736 EUR, Georgia – 1358 EUR, Bulgaria – 2539 EUR.	Se acceptă
		În Tabelul 6: propunem să fie ajustată <i>Valoarea de referință 2023</i> pentru indicatorul de performanță <i>Ponderea valorii adăugate brute a activității ”Informații și comunicații în PIB”</i> , care în anul 2023 a constituit 6,9%. Respectiv, pentru indicatorul menționat propunem să fie ajustată această valoare și în tabelul 15; Pentru indicatorii de performanță <i>Ponderea serviciilor TIC în totalul exporturilor de servicii și Ponderea procedurilor vamale electronice pentru exporturile de</i>	Se acceptă

		<i>servicii și produse TIC, în coloana Furnizor de date de substituit "Biroul Național de Statistică" cu "Banca Națională a Moldovei", care este responsabilă de producerea și diseminarea datelor privind comerțul exterior de servicii; indicatorul "Pondere angajaților companiilor TIC din populația activă" de expus în următoarea redacție "Pondere specialiștilor TIC din populația activă". Valoarea indicatorului în anul 2023 a constituit 2,4%. Astfel, propunem să fie revizuită și ținta pentru anul 2027 și modificările respective de efectuat și în Tabelul 15.</i>	
		În Tabelul 8, propunem să fie revizuită <i>Valoarea de referință 2023</i> pentru următorii indicatori de performanță: <i>Pondere companiilor care utilizează factura electronica</i>, conform datelor pentru anul 2023 a constituit 64,0%. Astfel, propunem să fie revizuită și ținta pentru anul 2027 și modificările respective de efectuat și în Tabelul 15; - <i>Valoarea anuală a investițiilor în sectorul TIC pentru anul 2023</i> a constituit 2,1 mild. lei. Astfel, propunem să fie revizuită și ținta pentru anul 2027.	Se acceptă
		În Tabelul 9, pentru indicatorii de performanță <i>"Valoarea plăților online pe platforme de e-comerț locale" și "Număr entități/afaceri ce au adoptat (Electronic Know Your Customer) eKYC în procese interne"</i>, în coloana Furnizorul de date de exclus Biroul Național de Statistică deoarece nu dispunem de datele respective.	Se acceptă
		În Tabelul 15 propunem de ajustat <i>Valoarea de referință 2023</i> și respectiv revizuită <i>Ținta pentru 2027</i> pentru următorii indicatori: <i>Pondere întreprinderilor care cumpără servicii de cloud computing</i>, valoarea de referință în anul 2023 a constituit 22,9%; <i>Pondere întreprinderilor care analizează date mari din orice sursă</i>, valoarea de referință în anul 2023 - 18,8%; <i>Pondere întreprinderilor care utilizează tehnologii de inteligență artificială</i>, valoarea de referință în anul 2023 - 4,3%.	Se acceptă
17.	CALM Nr.48 din 14.02.2025	În pct. 26 din proiect (<i>În baza analizei datelor oferite de furnizorii de servicii de Internet fix, în Republica Moldova există 431 de localități care se încadrează în definiția „zonelor albe”. Majoritatea acestor localități sunt mici și izolate, necesitând investiții semnificative pentru extinderea rețelei de Internet de bandă</i>	Se acceptă

	<i>largă. În total, în localitățile din „zonele albe” locuiesc circa 72 de mii de gospodării, sau 6,3% din toate gospodăriile din țară. Există o corelare directă între dimensiunea unei localități și șansele ca aceasta să fie lipsită de internet de bandă largă): cuvintele „locuiesc circa” necesită a fi substituite cu cuvântul „sunt” (gospodăriile nu pot să „locuiască”).</i>	
	În pct. 72 din proiect (În 2024, prin dezvoltarea platformei e-APL și extinderea rețelei de centre unificate de prestare a serviciilor publice (CUPS), s-a realizat un pas semnificativ către o administrare publică mai eficientă și mai accesibilă la nivel local, facilitând accesul cetățenilor la serviciile publice digitale și îmbunătățind comunicarea dintre administrația centrală și autoritățile locale): cuvintele „dintre administrația centrală și autoritățile locale” se propun a se substitui cu cuvintele „lor cu autoritățile și instituțiile publice centrale și locale”.	Se acceptă
	În pct. 95 din proiect (Resursele necesare pentru implementarea Programului sunt estimate și distribuite pe toată durata perioadei 2025-2027. Pe lângă costurile directe legate de digitalizarea infrastructurii și serviciilor, programul presupune și o serie de costuri indirecte, cum ar fi cele administrative și cele acoperite de către autoritățile centrale și locale): după cuvântul „autoritățile” necesită a se completa cu cuvintele „și instituțiile publice”.	Se acceptă
	În pct. 101 din proiect (...) Entitățile responsabile vor fi evidențiate în Anexa la Program - în dreptul activităților vizate, iar lista lor generală include: (...) 19. Alte autorități ale administrației publice locale): cuvintele „Alte autorități ale” necesită a se substitui cu cuvântul „Autoritățile”.	Se acceptă
	În Capitolul X (PLANUL DE ACȚIUNI al Programului de implementare, pentru anii 2025- 2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 ... Elaborarea proiectului de Lege pentru transpunerea Regulamentului UE 2024/1183 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 910/2014 în ceea ce privește instituirea cadrului european pentru identitatea digitală): în ipoteza în care „proiectul de lege” menționat nu va include și reglementarea legală a mecanismului și platformei tehnologice universale pentru sectorul public și privat de identificare la distanță a beneficiarilor (eKYC), propunem completarea	Se ia act Regulamentul (UE) 2024/1183 introduce Portofelul European de Identitate Digitală ca un instrument pentru autentificarea securizată și utilizarea semnăturilor electronice, contribuind semnificativ la accelerarea digitalizării serviciilor publice și private. Transpunerea

		Planului de acțiuni cu un asemenea proiect de lege, care să reglementeze aceste noi relații sociale. În acest sens, susținem prioritizarea soluțiilor de identificare și înregistrare la distanță a utilizatorilor de servicii publice prin utilizarea tehnologiilor moderne și inovatoare (altele decât semnătura electronică) accesibile tuturor, precum și în promovarea acestora, în special pentru a exista posibilitatea de a intra în raporturi juridice cu autoritățile și instituțiile publice la distanță. Propunem autorului proiectului să examineze modelul Cehiei care a implementat deja asemenea soluții. Identificarea și înregistrarea la distanță a persoanelor va permite solicitarea serviciilor publice și chiar încheierea actelor juridice exclusiv online, inclusiv cetățenilor din diasporă (la nivel transfrontalier), fără prezența fizică în autoritățile și instituțiile publice. Aceasta, de asemenea, va facilita și impulsiona procedurile complexe și dificile de moștenire.	acestui regulament, împreună cu inițiativele Guvernului privind dezvoltarea continuă a aplicațiilor EVO, EVOSign și e-KYC, va stimula crearea unui ecosistem digital modern, sigur și interoperabil, facilitând accesul cetățenilor și companiilor la servicii digitale de încredere.
18.	Ministerul Afacerilor Interne Nr. 38/ 523 din 18.02.2025	Lipsa de propuneri și obiecții	
19.	STISC 1.4/454/25 din 27.02.2025	Cu referire la capitolul II ANALIZA SITUAȚIEI CURENTE. În scopul expunerii obiective și reale a situației curente asociate procesului de digitalizare și de implementare a serviciilor de încredere, se insistă expunerea pct. 36, în următoare redacție: „Adopția identității digitale și semnăturii electronice, în mare parte este dependentă de servicii electronice care utilizează aceste instrumente. Aceasta condiție a fost confirmată de Serviciului Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică (STISC), care a comunicat că marja de solicitare și utilizare a serviciului de semnătura electronică a crescut esențial la implementarea Sistemului Informațional Integrat în Sănătate. Totodată, la data de 30.09.2024, numărul total de certificate calificate valide pentru semnătura electronică era de 246 674 de unități, ce constituie doar cca. 10% din populație. Acest număr include toate tipurile de mijloace de identificare electronică (token-uri USB, ID-uri mobile și cărți de identitate electronice). În același timp IDNP/IDNO-uri unice autentificate în MPass din 2023 până la 30.09.2024 atinge cifra de 208 500. În 2023 prin MSign au fost semnate în total 37 178 525 documente și doar în primele 9 luni ale anului 2024 - 38 207 825 documente. Statistica, prezentată confirmă faptul că nivel scăzut de digitalizare integrală a serviciilor electronice și	Se acceptă Textul referitor la adopția identității a fost revizuit ținând cont de propunerile recepționate în proces de avizare.

		interes scăzut de automatizarea proceselor, scade atractivitatea obținerii și utilizării serviciilor de încredere calificate.”	
		La pct. 38 din Capitolul II, se propune substituirea textului „cărții de identitate electronice” cu textul „buletinului de identitate electronic”, totodată, cuvântul „cărți” se va substitui cu cuvântul „buletine”	Se acceptă
		La pct. 39 solicităm expunerea conținutului în conformitate cu situația existentă, astfel, comunicăm că potrivit informației și planurilor prezentate de către AGE, soluția EvoSign se află la etapa de pilotare, respectiv aceasta nu este lansată și pusă în funcțiune. În acest sens, utilizarea datelor statistice a soluției care se află la etapă de testare/pilotare nu poate fi considerată una obiectivă și corectă, ca urmare se propune expunerea primului enunți din punctul dat în următoare redacție: „ În procesul de testare și pilotare în data de 8 august 2024 până la mijlocul lunii decembrie, serviciul EvoSign a înregistrat 8 583 de utilizatori, inclusiv cei care au participat la testarea soluției, care au finalizat cu succes procesul de înregistrare și 58 065 de sesiuni de autentificare reușite.”.	Se acceptă În proiect a fost indicat faptul că serviciul EVOSign a fost lansat în proces de pilotare.
		Pct. 40, se va completa cu următorul conținut: „La rândul său instituțiile colaborează și reutilizează serviciile existente, astfel STISC în comun cu ASP a extins numărul prestatorilor de servicii de înregistrare pentru prestarea, prin oficiile ASP, a serviciilor de încredere calificate în toată țară.”. În aceeași ordine de idei, se propune expunerea pct. 41, în următoare redacție: „Procesul de dezvoltare a unei societăți digitale este determinat în primul rând de existența serviciilor digitalizate și a unei identități electronice în rândul cetățenilor. Însă, modul de digitalizare a serviciilor, prezentat în portalul serviciilor publice, nu automatizează și nu digitalizează majoritatea proceselor, unele din aceste prevăd în continuare prezentarea la ghișeele unor instituții, altele făcând trimiteri la pagina oficială a instituției. Astfel, argumentarea deținerii doar a 10% din populație a certificatelor calificate valide pentru semnătura electronică, reiese din faptul că marea majoritate a utilizatorilor sunt funcționari publici, care sunt obligați să dețină o semnătură electronică, pentru sistemele informaționale guvernamentale. Pentru a asigura accelerarea transformării și a nu investi resurse financiare considerabile în servicii publice ce nu vor fi adoptate, statul în regim de urgență trebuie să se concentreze pe digitalizarea și automatizarea proceselor de prestare a serviciilor publice.”.	Se acceptă Se acceptă parțial Textul referitor la adopția identității a fost revizuit ținând cont de propunerile recepționate în proces de avizare. Din statisticile și informațiile expuse în proiect rezultă că rata de adoptare redusă a identității digitale este condiționată atât de accesibilitatea redusă a instrumentelor de identitate disponibile la moment, cât și digitalizarea insuficientă a serviciilor publice.

		Similar, pct. 66 urmează a fi completat cu următorul text: „Deși portalul include o lista extinsă a serviciilor, doar 10% din aceste pot fi obținute în baza serviciilor de încredere calificate și practic nici unu nu este automatizat complet, că să nu includă implicarea factorului uman.”.	Nu se acceptă. Din cele 648 de servicii publice disponibile pe Portalul serviciilor publice, 301 pot fi accesate în baza unei identități digitale, reprezentând un progres semnificativ, dar insuficient pentru transformarea completă a administrației publice. Automatizarea serviciilor publice în vederea optimizării proceselor administrative, eliminării factorului uman din operațiunile redundante și îmbunătățirii substanțiale a experienței utilizatorilor reprezintă unul dintre obiectivele strategice atât ale Strategiei de Transformare Digitală 2030, cât și ale Programului de implementare a acesteia. Pentru a atinge acest obiectiv, este esențial să abordăm problemele sistemice fundamentale, precum calitatea inadecvată a registrelor de stat și a datelor înregistrate în acestea, infrastructura tehnologică fragmentată, lipsa interoperabilității între sistemele informaționale ale instituțiilor publice, competențele digitale insuficiente ale funcționarilor publici și, nu în ultimul rând, numărul redus de potențiali utilizatori ai serviciilor electronice care dețin o identitate electronică activă.
--	--	---	---

	Se propune excluderea pct. 78, or acesta nu conține informații utile pentru a descrie situația din domeniul serviciilor de încredere, precum și impedimentele în procesul digitalizării serviciilor publice și adopției serviciilor de încredere care au fost expuse în punctele de mai sus.	Se acceptă.
	Suplimentar, se propune excluderea pct. 83 întrucât prevederile acestui punct nu sunt bazate pe sondaje sau careva date oficiale, totodată considerăm esențial revizuire conceptuală a direcției de digitalizare, or orientarea eforturilor pe dezvoltarea soluțiilor de acces la servicii, neavând servicii digitale, face imposibilă utilizarea aceluiași EvoSign. Totodată, reiterăm, că EvoSign este la etapă de pilotare și de testare, care nu deține și nu dispune de confirmări necesare pentru utilizarea în cadrul sistemelor și serviciilor electronice.	Se acceptă. Prevederile referitoare la EVOSign au fost excluse de la pct. 83 și păstrate la pct. 45 din proiect.
	Cu referire la capitolul IV. Obiective Specifice La obiectivul specific nr. 4.1. Crearea unui ecosistem digital în care identitatea digitală a cetățenilor să fie recunoscută și utilizată în mod securizat de toate instituțiile publice și private, se propune a fi completat cu un indicator de performanță nou: „Modernizarea și extinderea infrastructurii cheilor publice și serviciilor de încredere calificate” cu indicarea „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” în calitatea de furnizor.	Se acceptă. Acțiunea respectivă a fost inclusă
	În tabelul 12 din obiectivul specific 5.1. cu referire la indicatorul de performanță CERT-ul național funcțional, textul „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” se va exclude, întrucât potrivit pct. 8 sbpct. 34) din Statutul IP STISC aprobat prin Hotărârea Guvernului 414/2018 STISC exercită funcția de Centrul guvernamental de reacție la incidente de securitate cibernetică. În tabelul 13 din obiectivul specific 5.2. la indicatorul de performanță ponderea funcționarilor publici instruiți în domeniul securității cibernetică, coloana furnizorul de date, se va completa cu cuvintele „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică”.	Se acceptă
	La indicatorul de performanță ponderea Sistemelor IT guvernamentale care întrunesc cerințele minime de securitate, propunem revizuirea cuvintelor „cerințele minime de securitate” prin prisma proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la modul de implementare a măsurilor de securitate a rețelelor și sistemelor informatice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice (număr unic 49/MDED/2025).	Se acceptă

		Totodată, cu referire la indicatorul de performanță ponderea platformelor guvernamentale care au aderat la standardele naționale de design, nu este clar acest indicator și care va fi sarcina Serviciului Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, astfel se impune necesitatea revizuirii or reformulării indicatorului respectiv, în vederea oferirii unei clarități, în acest sens. De asemenea, având în vedere că Agenția de Guvernare Electronică este posesorul sistemelor informaționale partajate instituite de Guvern la indicatorul de performanță nivelul de disponibilitate pentru sistemele informaționale partajate și serviciile publice electronice, cuvintele „Agenția pentru Securitate Cibernetică” se vor substitui cu cuvintele „Agenția de Guvernare Electronică”.	Se acceptă
		Cu referire la capitolul X. Planul de acțiuni al Programului de implementare pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 Considerăm necesară revizuirea costurilor de elaborare a unor proiecte, or prețurile pentru elaborarea unor proiecte sunt estimate exagerat. Spre exemplu, realizarea acțiunii nr. 2.2.2 care prevede Modificarea HG nr.243/2022 privind aprobarea Programului „Inovații digitale și startup-uri tehnologice” din cadrul ODA pentru includerea posibilității de acordare a finanțării nerambursabile pentru startupurile tech în baza criteriului 1:1 (investiții private - grant) tech, și ca rezultat fiind Hotărârea aprobată de Guvern; Manualul operațional dezvoltat; Numărul de investiții realizate în primii 3 ani de existență, necesită cheltuieli în valoare de 100 200 de mii de lei (practic 100 de milioane).	Se acceptă Acțiunea este divizată în două, o acțiune de modificare a cadrului normativ și altă acțiune de operaționalizare a Programului.
		La pct. 4.1.3, considerăm prematură planificarea dezvoltării serviciului EvoSign în calitate de portofel, din momentul în care soluția dată nu realizează nici funcțiile pentru care a fost creată, astfel îngreunarea situației, prin punerea unor sarcini suplimentare va bloca procesul de dezvoltare și conformare a soluției EvoSign cu cerințele cadrului normativ.	Nu se acceptă. Serviciul EVOSign este o inițiativă strategică a Guvernului Republicii Moldova, aflată în proces de implementare, cu un potențial semnificativ de aliniere la Arhitectura Portofelului European de Identitate Digitală (EUDI) și la cadrul de referință al Uniunii Europene. Agenția pentru Guvernare Electronică (AGE) deține expertiza tehnică necesară pentru dezvoltarea și implementarea acestei soluții.

			AGE este parte a consorțiului internațional WE BUILD, selectat de Comisia Europeană pentru a participa la cea de-a doua rundă de Proiecte Pilot de Mare Anvergură dedicate Portofelului European de Identitate Digitală (EUDI). În calitate de membru activ al acestui parteneriat, AGE va contribui la consolidarea ecosistemului EUDI prin dezvoltarea și testarea unor soluții inovatoare menite să optimizeze interacțiunile B2G. Totodată, AGE va asigura conformitatea serviciului EVOSign cu standardele europene și va facilita interoperabilitatea transfrontalieră. Prin implicarea în acest proiect, AGE va beneficia de suportul și expertiza celorlalte entități participante, ceea ce va permite dezvoltarea EVOSign în conformitate cu cerințele reglementărilor UE, consolidând astfel capacitățile Republicii Moldova în domeniul identității digitale și al serviciilor electronice sigure și eficiente.
		La pct. 4.1.6 se propune revizuirea conceptuală a acestei activități întrucât realizarea acesteia trebuie anticipată de analiza și completarea cadrului normativ în domeniu, elaborarea unui studiu de fezabilitate care va evidenția impactul obligării persoanelor fizice și persoanelor juridice de drept privat să dețină o adresă electronică oficială. Întrucât procesul de documentare/înregistrare a persoanelor fizice/juridice constituie prerogativa Agenției Servicii Publice (ASP), și ținând cont de atribuțiile STISC în domeniul ținerii Registrului numelor de domeniu, precum și calitatea acestuia de operator guvernamental al serviciului de poșta electronică și	Se acceptă. La propunerea AGE acțiunea respectivă a fost exclusă și urmează a fi efectuate unele analize suplimentare.

	posesor al Platformei MCloud, considerăm oportun ca această acțiune să fie realizată inclusiv de către ASP, STISC și MDED. Astfel, utilizând experiența și cunoștințele instituției (STISC) în domeniu, va fi posibilă optimizarea și realizarea mai rapidă a indicatorului menționat, fără a fi necesar să fie inclusă acțiunea în planuri strategice naționale.	
	La acțiunea 5.1.1. cuvântul „STISC” se va substitui cu cuvintele „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică”.	Se acceptă
	La acțiunea 5.2.3. compartimentul autorității/instituției responsabile se va completa cu Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică	Se acceptă
	Suplimentar, atenționăm, despre riscul major privind nerealizarea sarcinilor stabilite în plan, în momentul în care un număr masiv de obiective sunt stabilite unor și aceeași entități (AGE și MDED), astfel din cele 68 de acțiuni, la 37 - AGE este una din entitățile responsabilă, iar la 53 de acțiuni - MDED, considerăm rațională implicarea și a altor entități publice în implementarea acestui program.	Se ia act

Secretar de stat

Cătălina PLINSCHI

